BS
195
BRABANT STRIP MAGAZINE

Stripwinkel Adhemar
Kammerstraat 25, 9000 Gent

HET BESLOTEN LAND

STRIPS-COMICS-COOL MEDIA

Parijsstraat 16 Leuven
016-225840
info@hbl.be
www.hbl.be

Stripwinkel TISTJEN DOP
www.tistjendop.be

Patersstraat 96 - 2300 Turnhout
0475.379968 - info@tistjendop.be

Ruime keuze in Engelstalige strips:
graphic novels, klassiekers, manga, humor
en underground.

De Striepclub

www.striepclub.be
Regelmatige updates met een stripveiling, promoties, acties, activiteiten, speciale uitgaven, posters en prentkaarten, enkel te verkrijgen in of via De Striepclub.

TWEEWEKELIJKSE STRIPVEILING!

Schrijf je in op onze wekelijkse nieuwsbrief via info@striepclub.be

De Striep Brugge, Katelijnestraat 42, 8000 Brugge
De Striep Oostende, Paulusstraat 36, 8400 Oostende

STRIPWINKEL WONDERLAND

wonderland productions

Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

Gilbert Declercq
'50 jaar kunstenaarschap'
STRIPPAKKET
sept. 2012

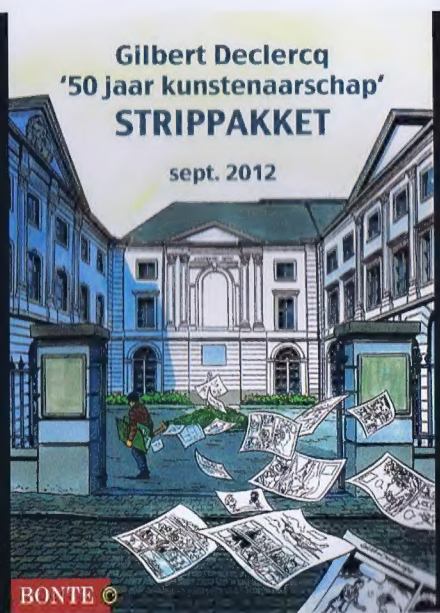

BS
BRABANT STRIP MAGAZINE

nr 195 (2) van 01/05/2013

Gratis voor leden van Brabant Strip vzw, vereniging van stripliefhebbers van 9 tot 99 en van de Reclamestripclub.
Wordt niet los verkocht.

Bestuur
Joeri Delamane, Etienne Hauwaerts, Yves Kerremans, Jean Smits

Werkgroep
Joppe Broeckhoven, Marc de Lint, Kurt Morissens, Philippe Mouvet, Hendrik Neyts, Jozef Peeters, Roger Philippot, Yves Pieters, Bertrand Van Herp, Johan Van Ransbeeck, Patrick Vranken

Redactie en medewerkers
Gert Bussens, Karin Ceulemans, Yves Declerck, DannY De LaeT, Léon den Hartog, Jeroen Denters, Willem Gay, Willy Geets, Jean-Pierre Legein, Jan Magito, Chris Mouton, Antoine Ryckman, David Steenhuyse, Marc Van Lint, Ine en Martin van Meenen, Tom Vermeeren

Eindredactie
Kurt Morissens

Layout
Jeroen Denters

Cover
Grzegorz Rosinski

Auteursrechten
Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Copyright van afbeeldingen of foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen.
Alle Kuifjeafbeeldingen: copyright Hergé/Moulinsart 2013

Lidgeld
Lidgeld 2013 B & NL: 25 euro
Rest van de wereld: op aanvraag
(B): 001-2980926-95
BIC GEBABEBB
IBAN BE76 0012 9809 2695
(NL): Giro 7616528
(altijd deze naam gebruiken: Brabant Strip vzw)

Verantwoordelijke uitgever
Brabant Strip vzw, Dewandelaerstraat 8, 1930 Nossegem

NIEUW E-MAILADRES
brabant.strip@gmail.com

www.brabantstrip.be

Oplage
1.500 exemplaren

Gepluim

Als je niets doet, kan je ook niets verkeerd doen. Mijn ouders durfden mij in mijn wilde jonge jaren met lange haren dit soort statements wel eens naar mijn hoofd slingeren. Af en toe eens risico nemen, kan absoluut tot resultaat leiden. Of niet. Maar laat dat niemand tegenhouden om al eens iets nieuws uit te proberen. Dat moeten ze ook gedacht hebben bij Standaard Uitgeverij toen ze met de campagne voor Amoras 2047 startten. Een hype die ze virtueelgewijs de wereld instuurden en eerst enigszins stuurloos zijn weg zocht naar succes. Wanneer de algemene pers zich plots realiseerden dat er toch wat gaande was met de stripiconen Suske en Wiske en er dan ook uitgebreid over berichtten was de hype een feit. Gepraat wordt er over dit prestigieuze project waarvoor tekenaar Charel Cambré en scenarioschrijver Marc Legendre worden ingezet. Zelfs een rouwbrief, die de pers mocht ontvangen, voor de immer levende Wiske kan de gemoederen nog steeds beroeren. Pluim dus voor de uitgeverij, die hiermee even het stof wegblaast op hun eerder behoudende uitgeefpolitiek. Nu hebben ze iets gedaan en volgens mij hebben ze het absoluut niet verkeerd gedaan. En de strip? Laten we het positief bekijken. Het wordt een succes!
Uw positief ingestelde hoofdredacteur,

Kurt Morissens

Inhoud

4 In de schijnwerper
6 25 jaar De Chninkel
26 Koffieklets
31 Robbedoes 75
35 Acte de Présence
46 Kreo
47 Sleen
55 Uitgelezen
60 Brutin & Cruyssaert
66 Scheepsjournaal
68 Vandersteen 100
70 Kuifje
73 BS Nieuws
77 Frans-Belgische strip
78 BS Agenda

BS SCHIJNWERPER

Wie durft te beweren nog nooit gehoord te hebben van stripauteur Jean-Pol van den Broeck heeft de voorbije 50 jaar met gesloten ogen door de wereld gelopen. De Leuvense striptekenaar heeft immers tal van klassiekers op zijn naam staan.

Door Kurt Morissens

Wie herinnert er zich *Kramikske* niet, de bakkersjongen die uitgroeide tot het nationaal symbool van de warme bakker? Of *Annie en Peter*? Het stripduo dat schoolse Zonnelanden opfleurden met hun aanwezigheid. Internationaal brak Jean-Pol door toen hij de reeks *Sammy* overnam van Berck (eveneens Leuvense striptekenaar). Graag gezien was en is hij op tal van stripfestivals in binnen- en buitenland. Om zijn 50-jarige carrière af te ronden startte hij voor Studio 100 de tekenstudio waar reeksen als *Samson en Gert* gemaakt werden. Allemaal toppers in hun genre. Eind maart 2013 werd dan ook in Schelle – waar de gebouwen van Studio 100 zich bevinden – afscheid genomen van Jean-Pol. Met een mooie overzichtstentoonstelling, met mooie speeches van hemzelf maar ook van Hans Bourlon en Merho en met een warm applaus. Een afscheid is het niet helemaal. Het striptekenbloed raak je niet zomaar kwijt. Maar na een carrière van 50 jaar mag de op 15 maart 70 jaar geworden stripauteur best wel genieten van een welverdiend pensioen.

De tentoonstelling rond JEAN-POL loopt tot 31 mei 2013 in de gebouwen van Studio 100, Halfstraat 80 in 2627 Schelle. Toegankelijk voor het publiek: elke woensdag van 14u tot 16u (met uitzondering van 15/5). Groepen kunnen de tentoonstelling bezoeken op afspraak via 0477 52 53 93.

(Foto copyright Jakari Productions – Draw & Shoot 3 is op komst. Kijk op http://jakariproductions.blogspot.be/ voor meer info)

25 JAAR DE

CHNINKEL

De Chninkel geldt als een van de grootste stripklassiekers en beleeft dit jaar zijn vijfentwintigjarig jubileum. Jean Van Hamme en Grzegorz Rosinski schiepen met dit lijvige fantasy-epos een regelrechte verkooptopper die steevast in de top drie eindigt van beste strips aller tijden. Het is een moderne klassieker, een tijdloos album dat nu nog jaarlijks bijna evenveel keer over de toonbank gaat als bij de allereerste publicatie in albumvorm in 1988. Soms zeggen cijfers alles. We gingen bij beide heren langs om herinneringen op te halen. En lieten ook Graza aan het woord die in 2001 de kans kreeg om _De Chninkel_ in te kleuren. Ook Didier Platteau komt aan bod. Hij stond aan de wieg van het ontstaan van _De Chninkel_ in zijn functie als toenmalig directeur van uitgeverij Casterman.

DOOR **TOM VERMEEREN** EN **GERT BUSSENS**

HET LABORATORIUM VAN ROSINSKI

Kan je nog eens vertellen hoe het idee van _De Chninkel_ ontstaan is?
ROSINSKI: Jean Van Hamme (die ook voor de succesreeks _Thorgal_ met Rosinski samenwerkte, nvdr.) wist dat ik heel graag eens een volledig verhaal in zwart-wit wilde uitwerken. Van Hamme nam contact op met uitgeverij Casterman. Het enige wat hij al kon vertellen, was dat het een fantasy-verhaal in een Tolkien-achtige omgeving zou worden.

Hapte Casterman onmiddellijk toe?
Ze wilden graag wat meer uitleg over de 'maatschappelijke betekenis' van het verhaal. Uiteindelijk is het een soort herziening van zowel elementen uit het Oude als uit het Nieuwe Testament geworden.
J'On symboliseert de Verlosser en de Chninkels zijn uiteraard de Joden. Alleen wil de Verlosser J'On niet de rol spelen die van hem gevraagd wordt. Hij voelt zich helemaal geen Messias en hij zal veel obstakels moeten overwinnen om zijn zware taak toch tot een goed einde te brengen. Qua maatschappelijke betekenis kan dit wel tellen, niet? *(knipoog)*

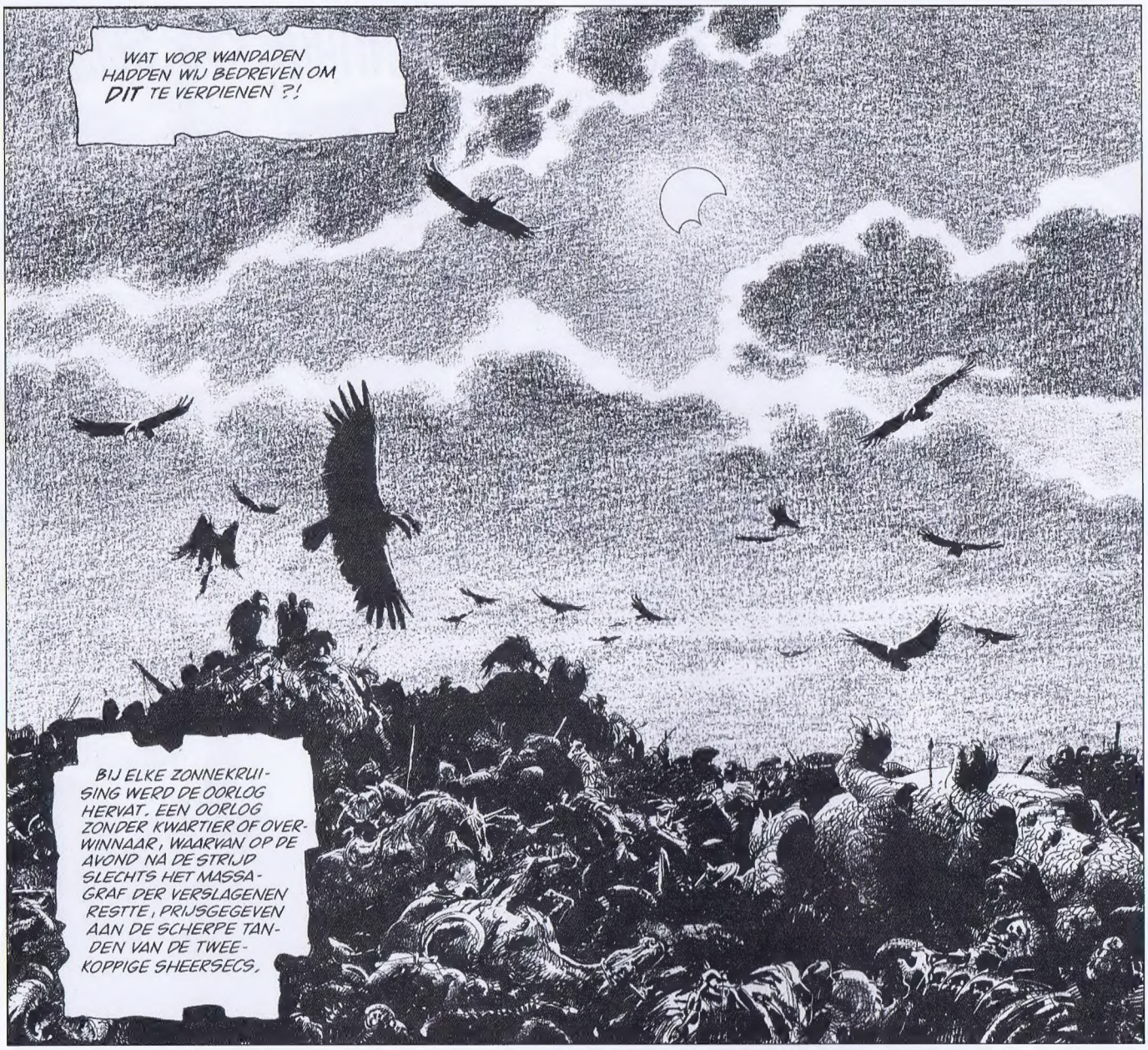
WAT VOOR WANDADEN HADDEN WIJ BEDREVEN OM DIT TE VERDIENEN ?!
BIJ ELKE ZONNEKRUISING WERD DE OORLOG HERVAT. EEN OORLOG ZONDER KWARTIER OF OVERWINNAAR, WAARVAN OP DE AVOND NA DE STRIJD SLECHTS HET MASSAGRAF DER VERSLAGENEN RESTTE, PRIJSGEGEVEN AAN DE SCHERPE TANDEN VAN DE TWEEKOPPIGE SHEERSECS.

De hemel is tot stand gekomen door middel van een vet houtskoolpotlood dat Rosinski graag gebruikt. Op signeersessies gebruikt hij dit ook vaak

Weet je nog hoe lang je aan *De Chninkel* hebt gewerkt?
Oei... dat is een moeilijke vraag. Als ik me amuseer, vergeet ik de tijd. Elke notie van tijd ontgaat me als ik in de sfeer van een verhaal zit. Ik herinner me wel nog dat ik het volledige album hier in dit huis heb gemaakt. Ik was toen nog niet naar Zwitserland 'ontvoerd' *(bulderlach)*. Ik kom nog altijd graag terug naar mijn vroegere stek hier in de groene rand rond Brussel. Naar Polen keer ik daarentegen veel minder vaak terug. De kapitalistische sfeer in het huidige Polen staat me totaal niet aan. Brussel is veel minder veranderd in die tussentijd, vind ik. Al is dit misschien een rare uitspraak in een tijd waar zoveel te doen is rond de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde. *(knipoog)*

Heb je de 134 pagina's achter elkaar getekend?
Nee. Al had ik dat het liefst zo gedaan. Ik zat helemaal in de sfeer van *De Chninkel*, toen ik tussendoor ook mijn jaarlijkse album van *Thorgal* moest tekenen. Dat was niet met mijn volle overtuiging en ik vind dat je dat aan dat bewuste album van *Thorgal* ziet. Ik voelde me op dat moment echt vervreemd van *Thorgal*. Nadien heb ik aan Lombard gezegd dat ik nu alleen nog wilde doorwerken aan *De Chninkel*. Ik zag het niet meer zitten om nog voor een tweede keer uit de sfeer weggerukt te worden om aan een album van *Thorgal* te werken.

Over welk album van *Thorgal* heb je het precies?
Dat zeg ik niet. Ik vind dat je aan het album kan zien dat ik mij niet meer zo goed voelde in het wereldje van *Thorgal*. De meeste lezers denken daar anders over. Ze vinden het zelfs een van de betere albums.

Had je het complete scenario van Jean Van Hamme in handen toen je begon te tekenen?
(denkt diep en lang na) Kunnen jullie geloven dat ik me dat niet eens meer goed herinner? Ik vermoed van wel. Ik werk immers het liefst op die manier. Eerst krijg ik het hele verhaal en na snelle lezing ervan, ga ik aan het werk. Vroeger liet ik mijn

heb gewerkt, zijn echte literaire genieën. Ze weten perfect hoe ze een verhaal moeten vertellen en welke scènes ik het liefst teken. Zo krijg je min of meer een op maat gesneden scenario voorgeschoteld.

"DE CHNINKEL BELEEFDE IK IN MIJN HOOFD IN KLEUR"

vrouw altijd het scenario als eerste lezen. Sinds haar overlijden, doe ik dat zelf. Maar ik ben een heel instinctieve tekenaar. Ik hou ervan om pagina na pagina te ontdekken alsof ik zelf de lezer ben. Vervolgens werkte ik pagina per pagina uit. Dat is niet altijd eenvoudig want soms blijkt dat een bepaald personage verderop in het boek toch belangrijker bleek te zijn dan ik aanvankelijk had gedacht.

Is er tussendoor veel overleg geweest tussen jou en Jean Van Hamme?

Nee, helemaal niet. Weet je, ik vind dat elkeen zijn job moet doen. Jean is de scenarist die verhalen bedenkt en op papier uitschrijft. Ik ben de tekenaar die het verhaal in beelden omzet. Punt. Ik houd die twee zaken absoluut gescheiden en bemoei mij niet met het verhaal. Mijn scenaristen bemoeien zich ook niet met mijn tekeningen. Al moet ik wel toegeven dat ik een gelukzak ben op dat vlak. De scenaristen waarmee ik tot nu toe

Kan je uitleggen waarom je zo graag in zwart-wit wilde werken?

Ik heb er nooit van gehouden om op blauwdrukken in te kleuren. Instinctief en gevoelsmatig op pagina's werken die je maanden voordien hebt getekend, kan ik niet. Als je zo werkt, herleid je het inkleuren tot een pure technische vaardigheid en daar gruwel ik van. Het verhaal van *De Chninkel* beleefde ik in mijn hoofd in kleur. Ik heb geprobeerd om op verschillende manieren met donker- en lichteffecten te werken en zo een illusie van kleur te scheppen zonder kleuren te gebruiken. *(lacht breed)* Ik heb enorm genoten tijdens het maken van dit album. *De Chninkel* was voor mij een speeltuin waarin ik naar hartenlust kon experimenteren met verschillende technieken. Ik heb zelf veel bijgeleerd over het gebruik van de meest uiteenlopende materialen zoals potloden, houtskool, arceringen, rasterpapier, foto's en nog veel meer door dit verhaal uit te werken. Toen ik nog in Polen woonde, liep ik stage in een drukkerij. Daar heb ik

Rosinski gebruikte hier zelfs kopies van bomen die hij nadien wat bewerkte. Dat heeft hij nog nooit aan iemand vermeld

Hier gebruikte Rosinski rasterpapier dat hij op zijn originelen kleefde

heel wat bijgeleerd over materialen, drukprocédés en inkt. Al doende leerde ik bij. Zo ontdekte ik dat drukinkt een korrelig en gestippeld effect geeft als je die op heel dunne vellen papier traag laat drogen. Ik fabriceerde zulke grote vellen papier en kon ze dan maandenlang naar hartenlust gebruiken. Ik knipte ze op het gewenste formaat om in mijn pagina's te verwerken. Voor de luchtpartijen gebruikte ik soms houtskool maar meestal gebruikte ik een soort dik houtskoolpotlood. Je hoeft het niet te fixeren en toch krijg je het effect van houtskool. Toen ik er in de jaren tachtig mee aan de slag ging, was het nog niet zo bekend. Nu merk ik dat veel collega's ermee werken. Zeker op signeersessies is het een favoriet attribuut geworden. Je kan er heel licht én heel hard mee werken. Ik vergelijk het met pianotoetsen waarop je lichtjes kan tokkelen en ook harde tonen kan doen weerklinken. Ik heb gestippelde patronen laten afdrukken op stickerpapier. Makkelijk om rechtstreeks op mijn pagina's te gebruiken. En dan is er iets wat ik eigenlijk nog nooit heb verteld... *(twijfelt, vraagt aan zijn dochter Zofia die het interview volgt aan de tuintafel, of hij dat geheimpje mag onthullen. Ze knikt instemmend waarop hij begint te bladeren in het album.)* Op pagina 124 heb ik zelfs gewoon fotokopieën gebruikt om de begroeiing weer te geven. Ik denk dat nog geen enkele lezer dat heeft opgemerkt. Het ziet er dan ook bijna 'getekend' uit, niet? *(fiere glimlach en pretoogjes)*

Als we het zo horen, heb je je helemaal uitgeleefd...
Dat klopt. Het was een laboratorium waarin ik naar believen kon experimenteren. Ik wil altijd zelf dingen uitproberen en heb er een hekel aan als anderen mij proberen een bepaalde techniek aan te leren. Ik wil het zelf al doende ontdekken. Bij *Thorgal* kon ik mij niet veroorloven om vrolijk te experimenteren. *Thorgal* is een reeks, geen losstaand album. Daar telt maar één ding: regelmaat en daarvoor moet er efficiënt gewerkt worden.

Waarom hebben jullie niet geprobeerd om het album bij Lombard uit te geven?
Casterman was in de jaren tachtig de enige uitgever die al ervaring had met de publicatie van zwart-wit albums dankzij de voorpublicatie in het stripblad *A Suivre / Wordt Vervolgd*. Ik herinner me nog dat ik bij de verkennende gesprekken met de verantwoordelijke uitgever van Casterman poppetjes van J'on, G'wel en Bom-Bom had meegenomen. Voor mijn voorbereidende schetsen vond ik het een goed idee om een aantal hoofdpersonages die ik veel zou moeten tekenen in klei te boetseren. Ik had die geboetseerde hoofdjes op stokjes gestoken en in het bloempotje gestopt dat op tafel stond tijdens het gesprek met Casterman. Zo was de nieuwsgierigheid van de uitgever meteen gewekt en was het project snel in kannen en kruiken. Hij werd als het ware verleid door die poppetjes. *(lach)*

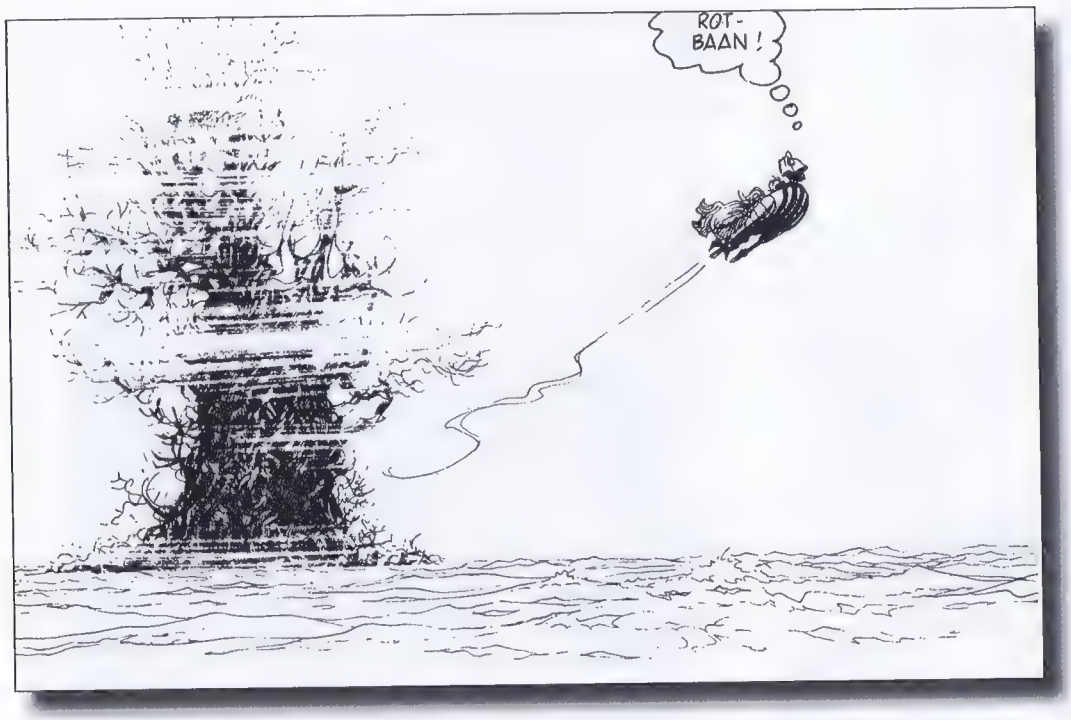

Links:
Mistslierten komen tot stand door fijne lijntjes van de boom in potlood uit te gommen

Onder:
Bom-Bom, G'wel, J'on in zwart-wit en kleur

Geheel onder:
Geboetseerde hoofdjes van Ar'Th, Bom-Bom, G'wel en J'on

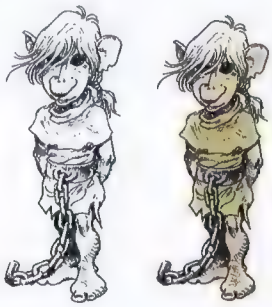

De Chninkel is uitgegroeid tot een echt verkoopsucces. Had je dat verwacht ?
Daar stond ik niet bij stil. Je moet beseffen dat het genre van de strip voor een volwassen publiek eind jaren tachtig nog maar in zijn beginschoenen stond. Veel promotie voor dat genre was er niet. De eerste maanden na het verschijnen lagen de verkoopcijfers niet zo hoog. Ik moet zeggen dat het succes van *De Chninkel* met mondjesmaat is gekomen. Casterman probeert al jaren om Jean Van Hamme en mij te overtuigen om een vervolg te maken op *De Chninkel* maar dat zullen we nooit doen. Laat ze maar rondom ons cirkelen als aasgieren. Een vervolg komt er nooit. Punt. Een andere reden voor deze categorieke weigering is dat een vervolg mij zou verplichten om een tijdje de stekker uit *Thorgal* te trekken en dat wil ik niet. Ik voel me verantwoordelijk ten opzichte van de vele trouwe lezers van *Thorgal*. Het enige wat ik in 2001 toeliet, was dat *De Chninkel* mocht ingekleurd worden.

Was dat een moeilijke beslissing voor jou?
Niet echt. Al stonden er heel wat collega's op hun achterste poten als zou het heiligschennis zijn een zwart-wit album plots te gaan inkleuren. Ik heb er nooit echt problemen mee gehad. Alleen was één ding duidelijk: ik zou de inkleuring niet doen.

Plaat 128 de zwart-wit versie en de ingekleurde versie door Graza. Pagina's als deze met veel rasters en arceringen waren voor haar het moeilijkst om in te kleuren

INKLEURSTER GRAZA: "IK VIND HET NOG

Kende je de originele zwart-witversie van *De Chninkel*?
Ja, ik had een Poolse uitgave van *De Chninkel* gekocht toen we nog in Krakau woonden. Toen al beschouwde ik *De Chninkel* als de beste strip die ik tot dan toe had gelezen. En ik moet zeggen dat ik sindsdien nooit meer van gedacht veranderd ben. Ik vind het nog steeds de beste strip aller tijden.

Herinner je je nog het moment dat aan jou werd gevraagd om *De Chninkel* in te kleuren?
Absoluut! Het was Arnaud de la Croix, die toen directeur was van Casterman België die me in 2001 opbelde met de vraag of ik het zag zitten om een ingekleurde versie van *De Chninkel* te maken. Ik voelde me onmiddellijk vereerd en verheugd om een dergelijk werk te mogen inkleuren. Het was voor mij een echte uitdaging om een album dat gemaakt was om in zwart-wit te verschijnen van kleur te voorzien. Toch heb ik geen moment getwijfeld om aan dit grote project te beginnen. 166 bladzijden inkleuren is dan ook niet te onderschatten. Ik ben er in totaal toch vijf volledige maanden mee bezig geweest. En geloof me, het waren vijf intense maanden. *(lacht)*

Kreeg je veel vrijheid bij het inkleuren?
Absoluut. Ik heb nauwelijks met Grzegorz (Rosinski, nvdr.) over het kleurgebruik gepraat. Ik was volledig vrij en dat vond ik fantastisch. Ik kon op die manier me laten leiden door mijn eigen verbeelding en mijn eigen eerste indrukken. Ik kreeg dus de kans om in elk van de drie albums een deel van mijn persoonlijke visie te leggen. Ik had tijdens het inkleuren geen enkel contact met Grzegorz. Hij heeft enkel het eindresultaat gezien. Hij vond het prima en ik heb er dus niets aan moeten veranderen.

OEF! BEDANKT, VOLGA!
GRAAG GEDAAN, SCHAT. EN VAARWEL. JE MOET NU LEREN 'T VOORTAAN ZONDER MIJN MAGIE TE REPPEN...
GRIJP DIE TOVE-NAAR!

Versie in zwart-wit en in kleur van pagina 103 door Graza

STEEDS DE BESTE STRIP ALLER TIJDEN."

Rosinski vertelde dat hij *De Chninkel* als een soort laboratorium heeft gebruikt om tal van tekentechnieken en materialen uit te proberen. Heb jij dat ook zo aangevoeld bij het inkleuren?
Normaal gebruik ik gouache om strips in te kleuren, een techniek waarmee je heel veel kanten op kan. Je kan het gebruiken om heel transparant te werken, zoals bij aquarelverf. Of je kan er ook veel verschillende ondoorzichtige laagjes mee aanbrengen naargelang van het effect dat je wil creëren. Ik ben voor het inkleuren van *De Chninkel* trouw gebleven aan deze manier van werken. In functie van de scènes wisselde ik dus af tussen transparante laagjes of dikkere laagjes gouache.

Zijn er bepaalde scènes die je meermaals hebt herschilderd vooraleer het 'goed' zat?
Niet echt. Ik heb in mijn hele leven nog nooit twee keer eenzelfde scène of pagina ingekleurd. Daarentegen gebeurt het wel af en toe dat ik bepaalde kleurschakeringen veranderde om er toch een bepaalde extra nuance aan te geven.

Ben je chronologisch te werk gegaan bij het inkleuren?
Zeker. Ik heb deel per deel ingekleurd. En ook binnen elk hoofdstuk werkte ik scène na scène chronologisch af. Ik vind deze manier van werken noodzakelijk om een coherent geheel te realiseren. En zo kan je ook een bepaalde sfeer scheppen doorheen het verhaal. Beginnen bij het begin en eindigen bij het einde, dat is mijn vaste methode. Niet bijster origineel, maar wel efficiënt! *(glimlach)*

Aan welke passages heb je het meest plezier beleefd tijdens het inkleuren?
Als ik nu terugdenk aan dit project, moet ik toegeven dat ik de eerste hoofdstukken het liefst heb ingekleurd. Toen zat ik echt in de fase van het aanvoelen van het verhaal, het zoeken naar 'mijn' visie op het verhaal qua kleurgebruik. Toen moest alles nog bedacht worden en dat is een fase waar ik echt van hou.

Welke scènes waren het moeilijkst om in te kleuren?
Grzegorz gebruikte bij bepaalde scènes fijne arceringen. De puntjes en streepjes bij deze rasters lagen vaak zo dicht bij elkaar dat het niet eenvoudig was om hier het juiste kleureffect aan te geven. Het inkleuren van deze passages hebben me veel bloed, zweet en tranen gekost. ●

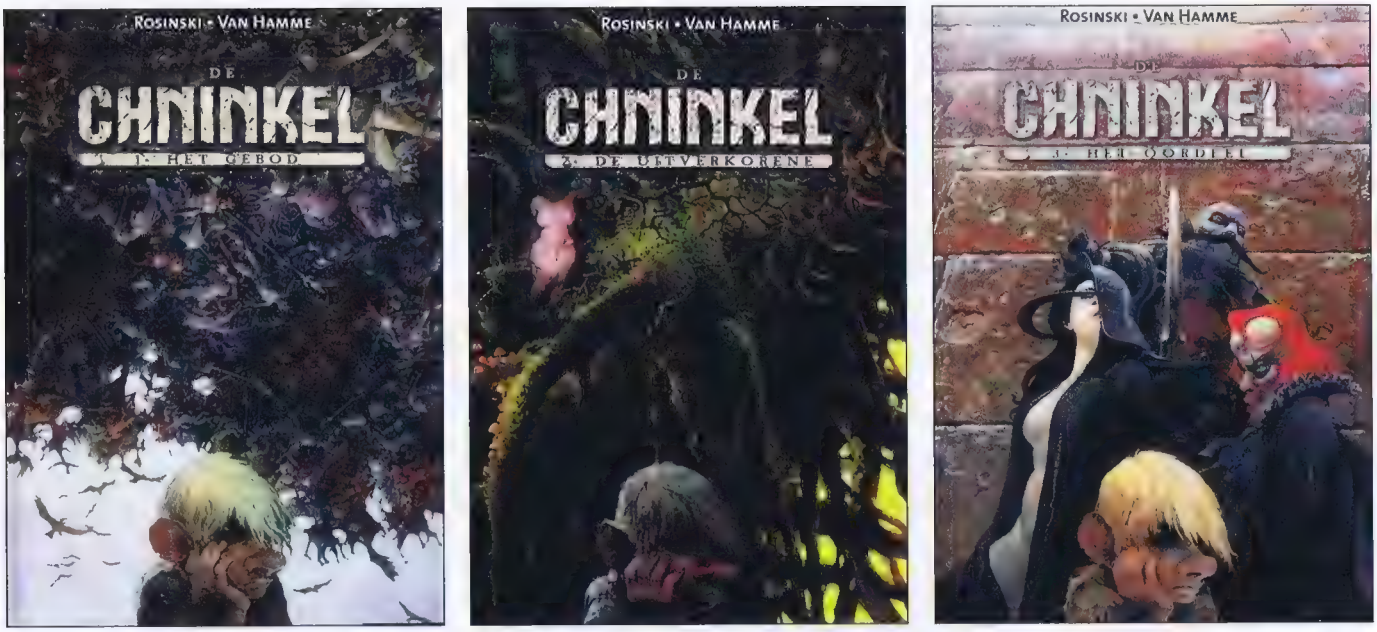

Ingekleurde Chninkel deel 1 Het gebod, deel 2 De uitverkorene en deel 3 Het oordeel

De keuze voor Graza als inkleurster was dus snel gemaakt?
Dat klopt. Ik had en heb het volste vertrouwen in de kwaliteitenvan Graza. Vergeet niet dat ik al jarenlang met haar samenwerk voor de inkleuring van *Thorgal* en *De Werelden van Thorgal*. En ik vind dat ze het heel knap gedaan heeft. Je mag niet vergeten dat het een titanenwerk was, hé!

De ingekleurde versie verscheen eerst in drie aparte albums en later in het Frans nog in één integrale in kleur. Voor deze uitgaven heb je wel nieuwe covers geschilderd. Was het moeilijk om vijftien jaar na de eerste verschijning opnieuw in de sfeer van *De Chninkel* te geraken?
Best wel. Maar eigenlijk was ik ook wel blij dat ik dankzij die ingekleurde versie de kans kreeg om drie schilderijen te maken.

Kan je eens beschrijven hoe de ideeën ontstaan zijn voor die nieuwe covers?
Van bij het begin was het voor mij duidelijk dat J'on – net als bij de eerste cover van de zwart-wit versie – een centrale rol moest krijgen. Voor de cover van deel 1 *Het Gebod* had ik snel het idee om achter J'On een stapel lijken te tekenen. Maar mijn zoon Piotr vond dat zo'n beeld niet bijster origineel was. Hij stelde voor om die hoop lijken te behouden maar 360 graden te draaien. Zo krijg je een verrassend beeld met de rondcirkelende gieren onderaan in plaats van boven. Voor de cover van het derde album had ik het minst tijd nodig om een goede compositie te zoeken. De drie vijanden waarmee J'on te maken krijgt, gaf ik een plaats op de achtergrond. Dat was voor mij een evidente keuze. Voor de cover van het tweede ingekleurde deel ben ik op een heel ruwe manier aan het schilderij begonnen. Daar heb ik me echt eens artistiek uitgeleefd met al die groene natuurelementen op de achtergrond. Ik bracht met een heel brede borstel – het was bijna een bezem – de hoofdlijnen aan, om nadien steeds meer te verfijnen. Gelukkig leefden we toen al in het digitale fototijdperk. Ik maak nu verschillende foto's van het ontstaansproces van mijn geschilderde covers. Zo kan je voor altijd stap voor stap het ontstaan volgen. Ik betreur het dat ik dat niet van al mijn covers heb. De eerste verftoetsen op een doek, die vind ik het allerbelangrijkste. Dan ben je authentiek bezig als kunstenaar. Het verfijnen en steeds meer naar details toewerken is meer techniek dan artistiek. Ik merk dat mijn eerste ideeën voor een originele paginaopbouw of een cover zo goed als altijd de beste zijn. Als je voor het eerst over een project nadenkt, is je geest nog fris en bijzonder gevoelig voor allerlei indrukken. Als je er té lang over nadenkt, verdwijnt dat naturelle, het spontane. En dat vind ik nu net het allerbelangrijkste in mijn werk.

Toen we jou twee jaar geleden ontmoetten, sprak je al over de diefstal van de originele cover van de zwart-wit versie van *De Chninkel*. Nog altijd geen nieuws?
Jammer genoeg niet. Ik vermoed dat de dief er pas mee boven water zal komen als ik er niet meer ben. *(zucht en ongemakkelijke stilte)* Weet je dat ik mij niet eens meer goed kan herinneren hoe die cover eruit zag. Ik weet dat het een heel theatrale afbeelding met een blauwachtig decor was. Ik had er ruim drie maanden aan gewerkt omdat er heel veel kleine figuurtjes in verwerkt waren. Je kan het op dat vlak vergelijken met de huidige cover van de zwart-wit versie. Zonde dat ik er toen geen enkele foto van heb genomen... Begrijp je waarom ik nu van zoveel mogelijk fases van mijn werk een foto maak?

Er mag dan al flink gevochten worden en er vloeit best veel bloed, toch is er ook plaats voor humor en erotiek.
(fijn lachje) Gelukkig maar. Die erotische scènes vond ik wel niet zo eenvoudig om te tekenen. Vooral die scène waar J'on en G'wel al zwevend de liefde bedrijven, was niet simpel. Ik vermijd zoveel mogelijk gratuite seksscènes in *Thorgal*. Maar voor *De Chninkel* was dat toch anders. Het verhaal staat immers los van *Thorgal* en is ook voor een iets ouder publiek gemaakt. Humor vind ik nog veel belangrijker. Ik zou nooit in een project stappen waar geen humoristische elementen in zitten. Jean Van Hamme beweert nochtans dat hij geen humoristische pen heeft maar hij slaagde er toch wonderwel in om fijne – vaak verscholen – humor in *De Chninkel* te gebruiken. De meeste humor ontstaat vanuit de onzekerheid bij de kleine J'on over zijn lot als Verlosser. Hij probeert op een nogal klungelige manier zijn Gave te gebruiken en dat levert best wel een aantal humoristische scènes op. De ene keer voelt hij zich down als het hem tegen zit en enkele bladzijden verder voelt hij zich weer duizend man sterk als zijn Gave dan toch het gewenste resultaat oplevert.

Waarin schuilt volgens jou het succes van *De Chninkel*?
Het is een tijdloos verhaal met een heel herkenbare thematiek. De vele verwijzingen naar het Oude Testament en het Nieuwe Testament zorgen uiteraard ook voor een herkenbaar effect bij de lezers. Er is J'on als een soort Jezusfiguur. Hij loopt net als Jezus over water. Hij geneest zieken en veroorzaakt wonderen. Er duikt ook een verrader op, de Judasfiguur en jammer genoeg eindigt ook het aardse leven van J'on door kruisiging.

De geslaagde knipoog naar *Het Laatste Avondmaal* van Leonardo da Vinci, was dat jouw idee of was dat zo voorzien in het scenario?
(brede glimlach) Dat heb ik zelf bedacht. Ik vond het een leuk extraatje om het Bijbelse karakter van het verhaal nog meer te benadrukken. Zo was er nog een extra referentie naar de Bijbel. Dus ik was de eerste die da Vinci in de spotlights heeft gezet... vele jaren voor Dan Browns boek en de gelijknamige film! *(nog bredere glimlach)*

Voelde je tijdens het tekenen al dat dit verhaal een topper zou worden?
Zeker niet. Trouwens ik denk nooit aan het al dan niet succes hebben van mijn albums. Dat is een omgekeerde redenering. Ik vind het allerbelangrijkste dat je als stripauteur zelf plezier moet beleven tijdens het tekenen. En als je jezelf amuseert, dan merken de lezers dat en dan zal het succes vanzelf komen. Ik

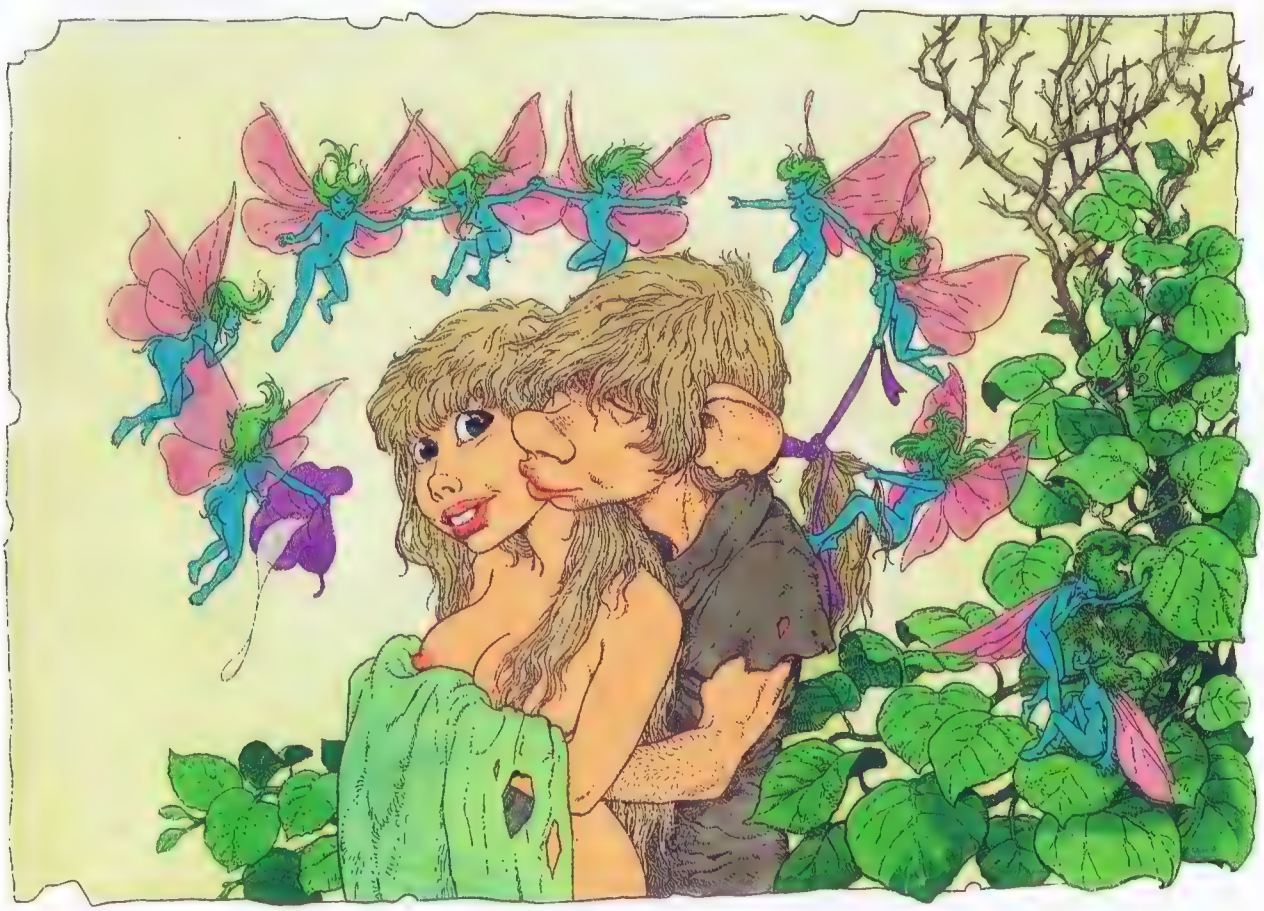

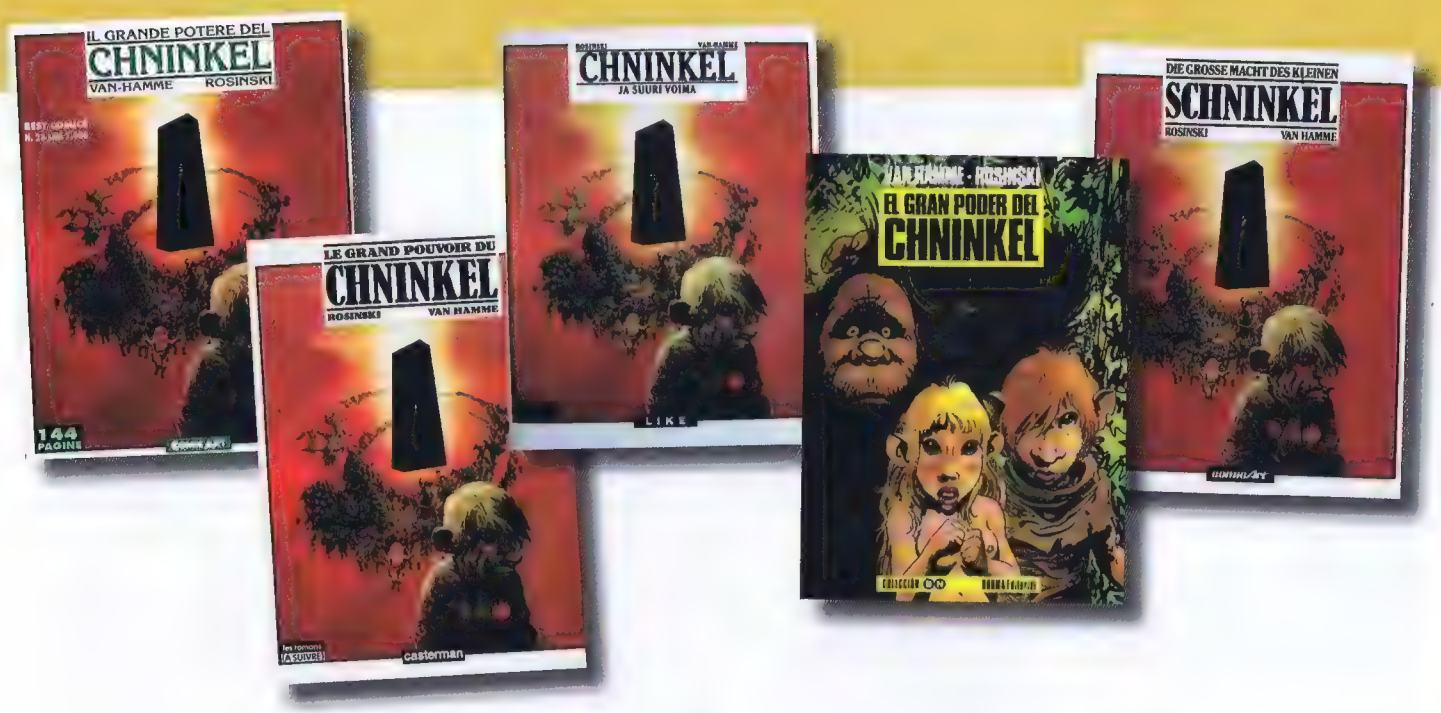

merk het snel als ik in andere strips blader – al gebeurt dat niet al te vaak – of als ik naar schilderijen kijk of de man of vrouw zelf plezier heeft beleefd tijdens het maken ervan. Je ziet gewoon het plezier van de pagina's spatten bij *De Chninkel*.

Indien je nu *De Chninkel* zou tekenen, zou je bepaalde zaken anders aanpakken?
Absoluut. Ik ben mijn hele carrière op zoek geweest naar nieuwe technieken, nieuwe manieren om een verhaal te vertellen. Misschien zou ik het wel schilderen zoals ik bij de laatste *Thorgal*-albums en bij het tweeluik *De Wraak van graaf Skarbek* heb gedaan. Mijn zoon Piotr was er in die tijd ook nog niet om mij in een bepaalde richting te sturen. De laatste jaren is hij mijn 'agent' die alles wat ik maak superviseert en mij zelfs tips geeft. Hij zou bijvoorbeeld nooit hebben toegelaten dat ik *De Chninkel* op hetzelfde papier en hetzelfde formaat als *Thorgal* zou tekenen. Hij vindt dat je voor een nieuw project dat voor een andere uitgever en een ander publiek bedoeld is, ook de manier van werken daarop moet afstemmen. Ander papier kiezen was sowieso geen optie in die tijd. Duurder papier kon ik me toen gewoon niet veroorloven.

In welke talen is *De Chninkel* verschenen?
(denkt even na) In het Frans en het Nederlands uiteraard. En ook in het Spaans, Italiaans, Duits, Pools en recent nog in het Tsjechisch. In Amerika is het album nooit verschenen. Er werd al zo gecensureerd bij de Amerikaanse versie van *Thorgal*. Tja, als ze elke blote borst moeten wegwerken, dan zijn ze bij *De Chninkel* wel even bezig. *(luide lach)* Al zijn er wel plannen en contacten geweest om een soort geïllustreerde encyclopedie over het Chninkelvolk te maken voor de Amerikaanse markt. Maar Jean Van Hamme en ik hebben die vraag naast ons neergelegd.

Wij maken vooral strips voor de Europese markt. Het zou daarenboven vreemd zijn dat er een boek over de Chninkels zou verschijnen in een land waar het originele verhaal niet te koop is.

Wat doet het met jou dat we dit jaar de 25ste verjaardag vieren van *De Chninkel*?
Het feit dat we hier nu over dit ene album aan het praten zijn, 25 jaar nadat het voor het eerst in album verscheen, vat alles samen. Het is het ultieme bewijs dat het een klassieker is en dat het generatie op generatie mensen blijft aanspreken. Als ik de royalties bekijk die ik jaarlijks krijg voor de verkoop van *De Chninkel*, ben ik iedere keer blij verrast om te zien dat het bedrag ongeveer hetzelfde blijft. Dus de verkoop van dit verhaal blijft heel hoog, zelfs een kwarteeuw na de eerste verschijning.

Welke plaats geef je aan *De Chninkel* in je volledige oeuvre?
Over drie verhalen of reeksen ben ik het meest tevreden. Je zou het dus een soort van top drie kunnen noemen. Uiteraard zit *De Chninkel* hierbij. En verder ook *De Wraak van Graaf Skarbek*, al waren niet alle criticasters zo enthousiast over dat tweeluik. En uiteraard is er nog *Thorgal* die voor mij de deur heeft opengezet naar een leven als stripmaker. Ik werk momenteel weer met heel veel zin aan *Thorgal*. *Thorgal* op dezelfde manier als *Skarbek* maken, doet me weer vrij ademen. Ik hoorde nochtans vaak zeggen dat ik zelfmoord pleegde door *Thorgal* plots te gaan schilderen. Zo'n stijlbreuk zouden de lezers niet pikken. Het zou het einde betekenen van de reeks. En wat zien we vandaag? Ik leef nog, ik heb dus mijn eigen zelfmoord overleefd! *(lacht)* Ik krijg nu lovende woorden over mijn huidige manier van werken. Ik heb er nooit zelf aan getwijfeld. Ik voelde dat ik zou slagen in mijn opzet. Door de twee albums van *Skarbek* wist ik dat ik in staat was om al schilderend een verhaal te vertellen. ●

JEAN VAN HAMME: "EEN ONE-SHOT SCHRIJVEN IS ALTIJD EEN GROOT RISICO!"

Is jouw passie voor het vertellen van verhalen iets wat in de familie zit?

VAN HAMME: Ik heb de liefde voor verhalen en boeken aan mijn vader te danken. In mijn kindertijd heb ik werkelijk stapels boeken verslonden. Televisie hadden we niet en naar de radio luisteren kon me niet echt bekoren. Bovendien was ik enig kind en was mijn vader weduwnaar. Dus moest ik mijn vrije uren doorbrengen met mijn neus tussen de boeken. Ik herinner me nog hoe ik de spannende verhalen van *De Graaf van Monte-Cristo* van Alexandre Dumas en ook *De Leeuw van Vlaanderen*, in Franse vertaling uiteraard *(brede lach)* meermaals heb gelezen. Ik ging ook vaak naar een boekenwinkel waar je boeken kon uitlenen tegen een kleine vergoeding. Toch dacht ik er op dat moment helemaal niet aan om zelf ook verhalen te gaan vertellen en er zelfs mijn job van te maken. Nee, nee. Ik moest en zou een 'serieuze' studie volgen en koos voor bedrijfseconomie en later journalistiek en administratief recht.

Wanneer voelde je dat er toch veel schrijverstalent in jou verborgen zat?

Toen ik in 1976 stopte met werken bij Philips, besloot ik me volledig op schrijven te focussen. Tijdens mijn periode bij Philips had ik in 1968 al mijn eerste scenario geschreven. Dat leverde het mythologische one-shot *Epoxy* op, getekend door Paul Cuve-

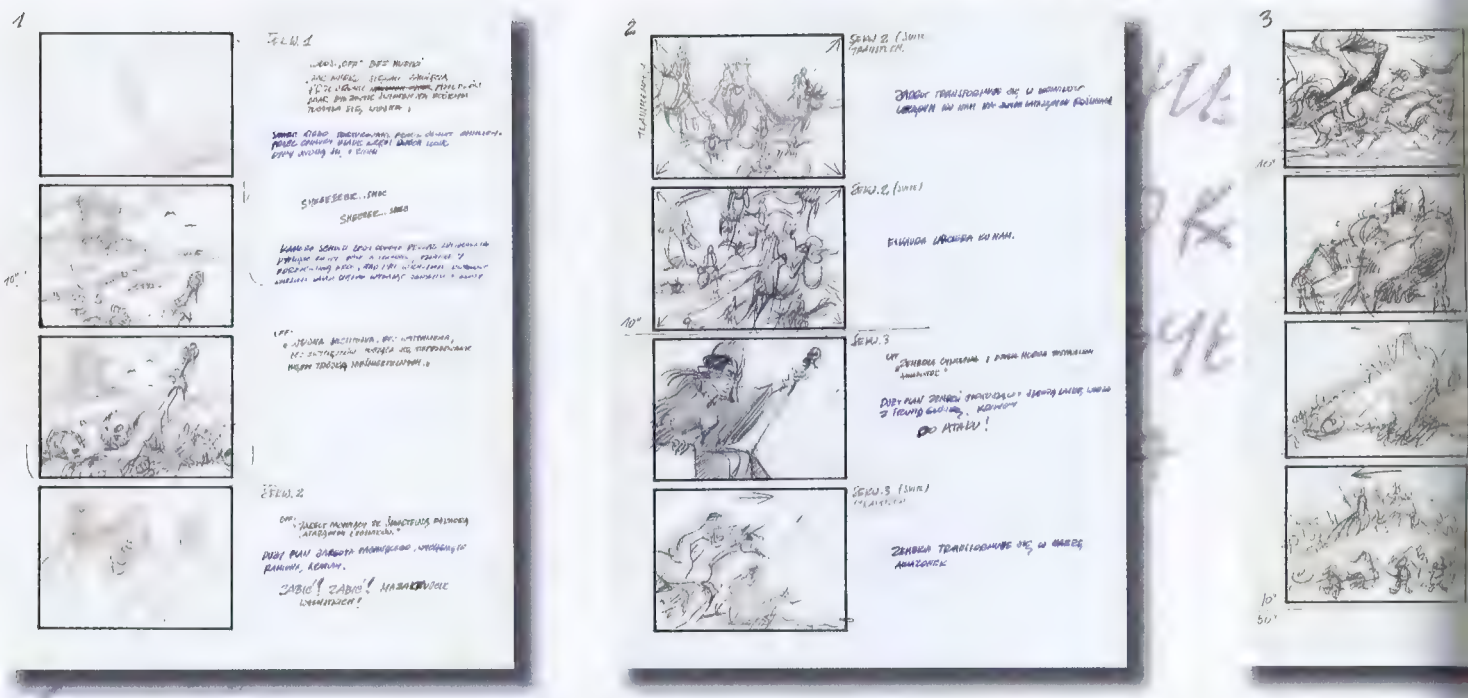

Storyboard van een nooit gerealiseerd tekenfilmproject

lier. Maar ik had op dat moment nog niet de ambitie om puur als scenarist van strips te werken. Integendeel. Ik heb eerst een aantal jaren romans geschreven, ondermeer de zes avonturenromans van *Largo Winch*. Ik dacht toen dat ik om de drie jaar wel een bestseller zou schrijven en dat ik hiermee genoeg zou verdienen om te leven. Bleek dat echter tegen te vallen! *(fijne glimlach)* Ik stortte me dan maar op het bedenken van stripscenario's. Ik heb nooit de ambitie gehad om literair hoogstaande verhalen te schrijven. Ik wil dat mijn lezers een uurtje plezier beleven aan mijn verzinsels. Ik wil ze met mijn verhalen even uit de dagelijkse sleur trekken op zo hun beslommeringen te doen vergeten.

Door welke scenaristen was je in het begin van jouw carrière sterk beïnvloed?

In het humoristische genre hield ik veel van het werk van Franquin, Peyo en Tillieux. En binnen het realistische genre ben ik vooral door Greg (pseudoniem van Michel Regnier, bedenker van ondermeer *Bruno Brazil*, *Rozebottel*, *Bernard Prince* en *Comanche*, nvdr.) beïnvloed. Hij heeft me geleerd hoe je een verhaal vol emoties goed kan vertellen. Hij heeft me getoond hoe je via een weldoordachte pagina-opbouw de juiste gevoelens bij de lezers kan opwekken. Ik houd niet van de vertellende stijl van pakweg Charlier. Ik probeer zoveel mogelijk het beeld op zich te laten spreken. Voor mij hoeft een scenario zelf geen tekst te

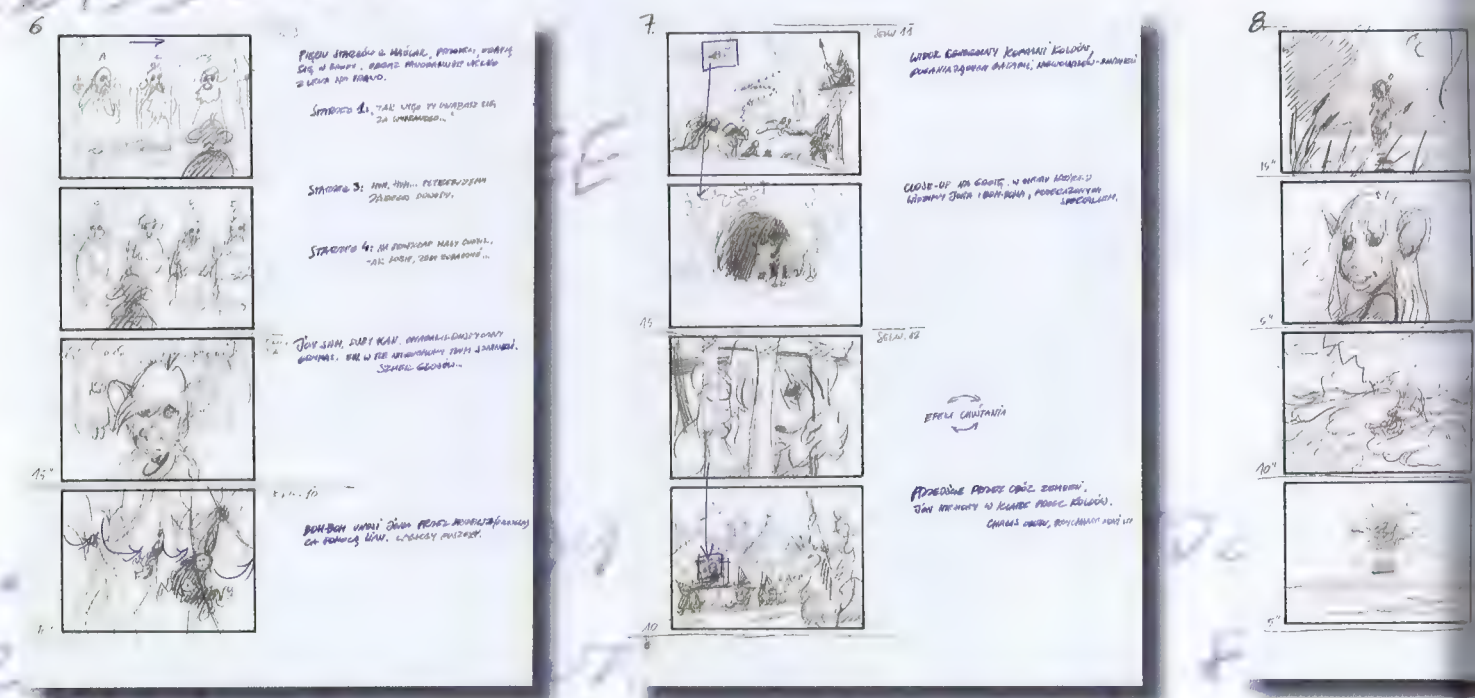

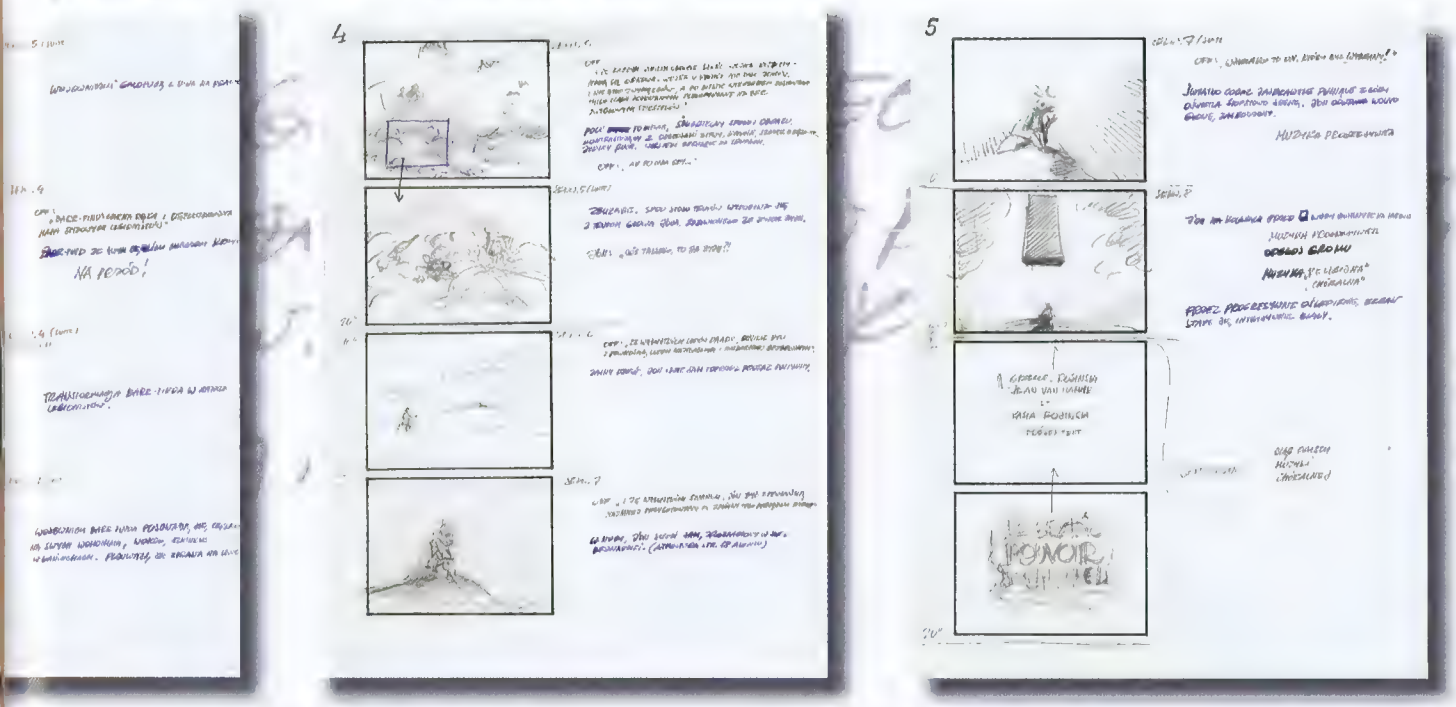

hebben. De cinefiel in mij heeft daar zeker mee te maken. Ik ben altijd een bewonderaar van het werk van Greg gebleven. Alleen de verhalen die hij op het einde van zijn leven maakte, vond ik niet goed meer. *(korte stilte gevolgd door een diepe zucht)* Ik vind het niet erg dat scenaristen af en toe een minder sterk verhaal afleveren op voorwaarde dat ze dat zelf beseffen. Ik geef onmiddellijk toe dat ik ook minder goede scenario's heb gemaakt. Soms kan je niet anders omdat je nu eenmaal een reeks te 'onderhouden' hebt en de tekenaars moet je blijven bevoorraden. Ik heb maar van één ding schrik: dat ik op een bepaald moment van mijn leven een slecht verhaal zal schrijven, zonder het zelf te beseffen. Dat wil ik echt niet meemaken.

Dit jaar vieren we het zilveren jubileum van een van je bekendste verhalen: *De Chninkel*. Herinner je je nog hoe het verhaal van De Chninkel bij jou ontstaan is?

Ik wist al lang dat Grzegorz (Rosinski, nvdr.) ervan droomde om eens een volledig verhaal in zwart-wit te tekenen. Ik ben altijd gefascineerd geweest door mythologie en andere sterke verhalen. En de Bijbel is nu eenmaal een boek waarin veel boeiende verhalen te lezen zijn. Ik ben niet gelovig maar toch hebben de godsdienstige verhalen me altijd gefascineerd. Mijn idee was om een mix te maken van thema's uit het Oude en het Nieuwe Testament. Uit het Oude Testament waren me vooral de bloederige massamoorden bijgebleven en uit het Nieuwe Testament

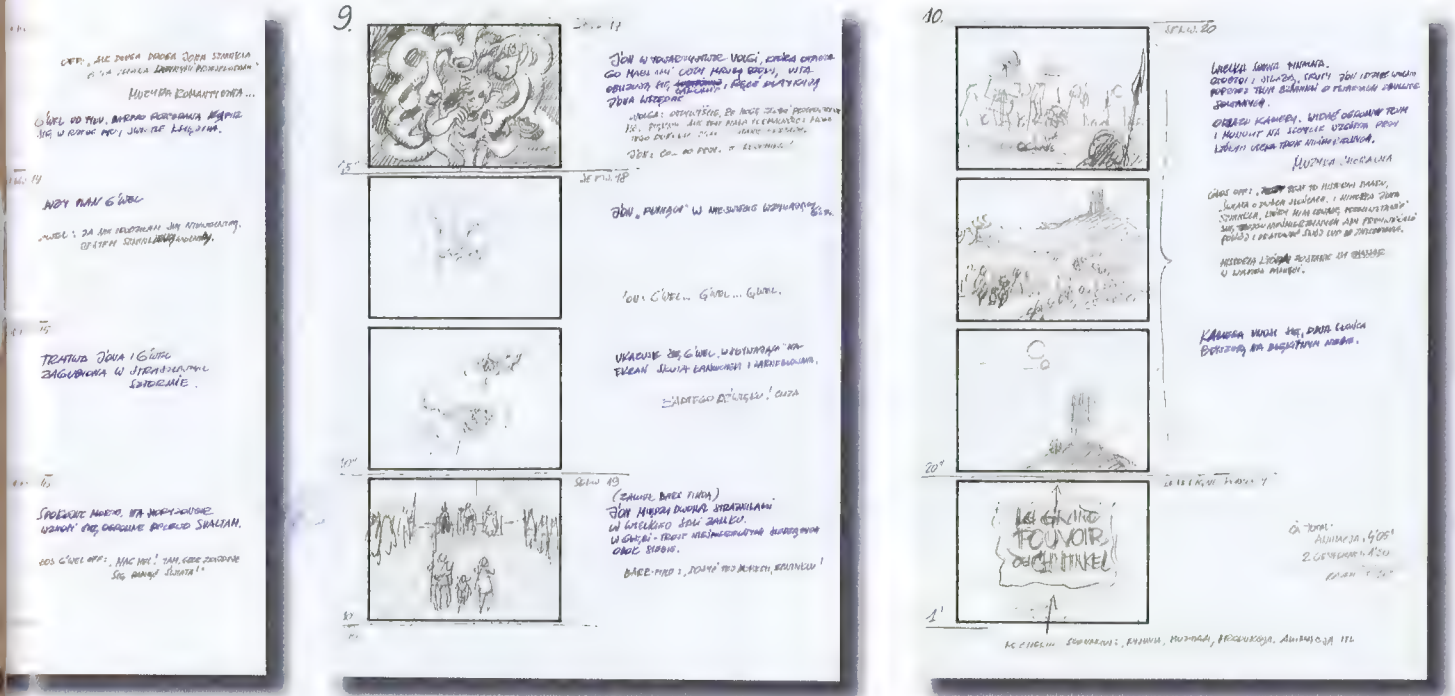

de figuur van Jezus als Messias, als de Verlosser die het ene mirakel na het andere doet en de mensen met verstomming slaat. Ik wilde een verhaal vertellen met als vertrekpunt de 'marketingstrategie van een god', ik noem het meestal 'theologische marketing'. Dat is een term die ik zelf heb bedacht. In heel veel primitieve beschavingen is het toch zo dat de goden eerst fouten uitlokken bij de aardse stervelingen, om vervolgens boos te kunnen worden. En tenslotte sturen ze allerlei straffen op hen af om te tonen wie er echt de baas is. Daaruit ontstaat de angst

"TOEN IK DE CHNINKEL SCHREEF, WIST IK DAT WE IN ANGOULÊME IN DE PRIJZEN ZOUDEN VALLEN."

en de vrees van de gelovigen die hun hele leven keihard hun best doen om in de gratie van die goden te blijven en zo verdere straffen in de toekomst te vermijden. Tegelijk bewonderd en gevreesd worden is toch dé ultieme sleutel van elke dictatuur. *(fijne lach en korte stilte)* Zo verzon ik de wereld Daar waarin een opperwezen dat zich manifesteert als een grote monoliet het slavenvolkje van de kleine Chninkels uitkiest als uitverkoren volk om de wereld te redden.

Vanwaar komt de naam Chninkel eigenlijk?
Moeilijk uit te leggen. Ik bedenk enorm graag namen van fictieve personages. Ik maak er altijd een spelletje van assonanties van. Dan noteer ik enkele klanken die in mij opkomen en begin ik met die verschillende klankelementen te jongleren tot ik allerlei woorden krijg. Ik vond dat Chninkel nogal Hebreeuws klonk. Ideaal dus om te gebruiken voor het dwergvolk dat de joden symboliseert die na verschrikkelijke onderdrukking en slavernij uiteindelijk het uitverkoren volk zijn geworden. Ook de andere namen van Jargoth, Zembria, Bom-Bom enzoverder zijn ontstaan door het spelen met klanken. Om wat originaliteit aan de naam van de hoofdpersonages te geven, voegde ik bij J'on en G'wel een apostrof toe. Jullie zullen dat wel doorhebben maar veel Franstaligen beseffen wellicht niet dat Daar een letterlijke Nederlandse vertaling is van het Franse *là*.

Rosinski vertelde ons dat de keuze voor uitgeverij Casterman een evidente keuze was...
Dat klopt. In die tijd was Casterman de enige uitgeverij die al wat ervaring had met het publiceren van lange stripnovelles in zwart-wit. Nu zouden vele uitgevers zo'n verhaal wel willen uitgeven maar toen was dat toch een atypisch project. Het is de eerste en ook enige keer dat ik een constructieve samenwerking heb gehad met een uitgever. Didier Platteau en Jean-Paul Mougin, de toenmalige bazen van Casterman, hebben me ertoe gedwongen om mijn eerste vage opzet al verder uit te schrijven en ontwikkelen vooraleer ze hebben toegehapt. Ik schaam me niet om toe te geven dat zonder hun eisen dit verhaal heel wat minder gelaagd en diepgaand zou geweest zijn.

Voelde je al tijdens het schrijven dat dit verhaal tot een echte klassieker zou uitgroeien?
Eens het basisgegeven voor *De Chninkel* op papier stond, verliep het verder uitschrijven van het scenario bijzonder vlot. En ik weet dat als een verhaal op die manier in mijn hoofd rijpt en snel op papier verschijnt, het meestal wel goed zit... *(opnieuw*

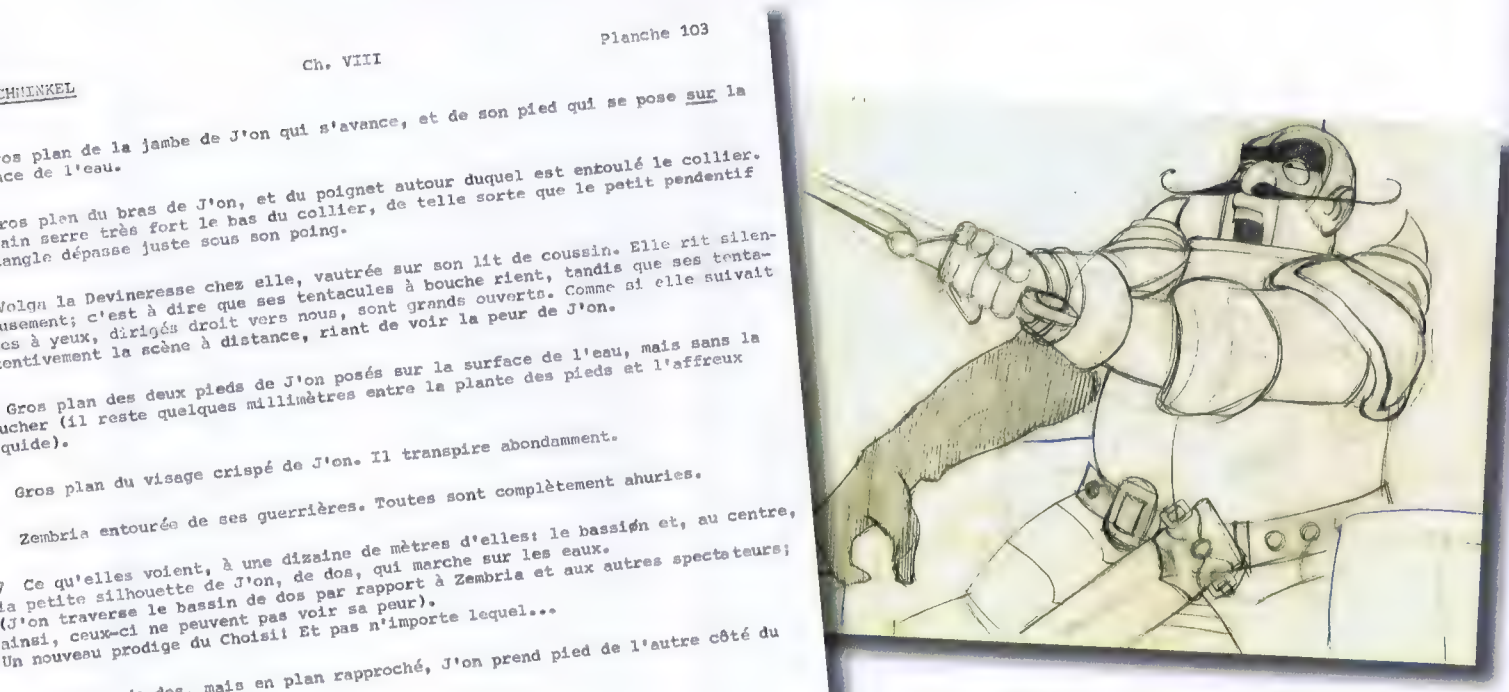

Ch. VIII Planche 103

CHNINKEL

os plan de la jambe de J'on qui s'avance, et de son pied qui se pose sur la
ace de l'eau.

ros plan du bras de J'on, et du poignet autour duquel est enroulé le collier.
ain serre très fort le bas du collier, de telle sorte que le petit pendentif
angle dépasse juste sous son poing.

Volga la Devineresse chez elle, vautrée sur son lit de coussin. Elle rit silen-
usement; c'est à dire que ses tentacules à bouche rient, tandis que ses tenta-
es à yeux, dirigés droit vers nous, sont grands ouverts. Comme si elle suivait
entivement la scène à distance, riant de voir la peur de J'on.

Gros plan des deux pieds de J'on posés sur la surface de l'eau, mais sans la
ucher (il reste quelques millimètres entre la plante des pieds et l'affreux
quide).

Gros plan du visage crispé de J'on. Il transpire abondamment.

Zembria entourée de ses guerrières. Toutes sont complètement ahuries.

Ce qu'elles voient, à une dizaine de mètres d'elles: le bassin et, au centre,
a petite silhouette de J'on, de dos, qui marche sur les eaux.
(J'on traverse le bassin de dos par rapport à Zembria et aux autres spectateurs;
ainsi, ceux-ci ne peuvent pas voir sa peur).
Un nouveau prodige du Choisi! Et pas n'importe lequel...

Toujours de dos, mais en plan rapproché, J'on prend pied de l'autre côté du
bassin.
J'on (pensée): - Ouf! Merci, Volga!

9 Retour à Volga vautrée sur ses coussins. Elle est souriante.
Volga (pensée): - De rien, mon joli. Et adieu. Tu vas apprendre, désormais, à te
débrouiller sans ma magie...

...rieuse, elle se dresse sur son fauteuil, tendant le

Links: Origineel scenario van Jean Van Hamme van pagina 103

TOENMALIG ALGEMEEN DIRECTEUR BIJ CASTERMAN, DIDIER PLATTEAU

Was je onmiddellijk enthousiast om een lijvig album in zwart-wit uit te geven?
Toch wel. Ten eerste was ik vooral gecharmeerd door de kwaliteit en originaliteit van het scenario van Jean Van Hamme. Ook het tekentalent van Grzegorz Rosinski was mij meer dan bekend. Ten tweede was ik ook heel tevreden omdat er in *Wordt Vervolgd* op dat moment nog geen fantasy-verhalen voorgepubliceerd werden. Ik vond het ook heel straf dat met *De Chninkel* zowel Van Hamme als Rosinski paden betraden die ook voor hen onbekend waren. Het is toch een uitdaging, een zeker risico om aan een dergelijk project te beginnen. Ik herinner me nog de schoonheid van de talrijke potloodschetsen van de verschillende personages die ik van Rosinski te zien kreeg.

Was er voortdurend contact tussen jou en de tandem Rosinski-Van Hamme tijdens de voorpublicatie?
Ja, maar daarvoor zorgde vooral de toenmalige hoofdredacteur Jean-Paul Mougin. Het was ook hij die bepaalde dat het verhaal van *De Chninkel* het verdiende om twee keer op de cover van *Wordt Vervolgd* te staan. Een verhaal van die omvang, daar moest je toch op je cover mee uitpakken. *(lacht!)*

Was je ook betrokken bij de keuze om een ingekleurde versie van *De Chninkel* in drie delen uit te geven?
Die beslissing vond plaats na mijn vertrek bij Casterman in 1998. Dus daar was ik niet bij betrokken.

Waren alle pagina's al afgewerkt toen de voorpublicatie in *Wordt Vervolgd* begon?
Nee. Dat was niet de gewoonte. We begonnen altijd nog voor de striptekenaar in kwestie alles helemaal klaar had. Het aantal voorpublicaties van een verhaal wordt altijd heel goed bekeken en zo rekenen we uit hoe de planning van ons en ook van de tekenaar eruit zal zien.

Waarom heeft men voor de Nederlandse editie niet de volledige titel *Le Grand Pouvoir du Chninkel* gebruikt?
Dat is een goeie vraag. Daar had ik zelf nog nooit over nagedacht. *(lacht)* Dat zou je aan de man moeten vragen die verantwoordelijk is voor de Nederlandse vertaling. ●

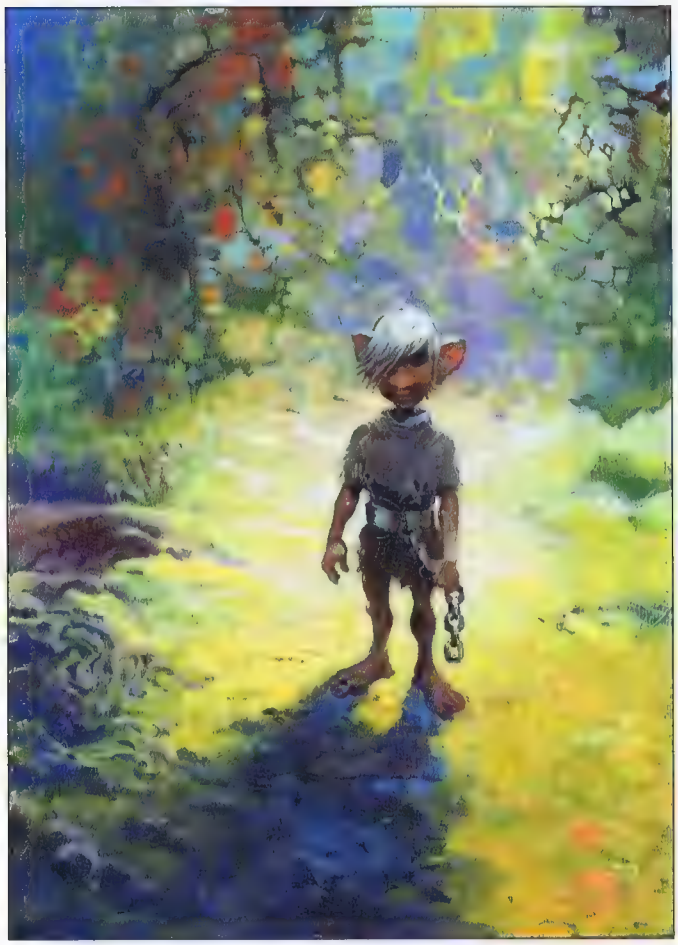

fijne lach) Bovendien, toen ik *De Chninkel* schreef, wist ik dat we in Angoulême in de prijzen zouden vallen. Jullie moeten immers beseffen dat dit festival erg 'gesponsord' werd door Casterman eind jaren tachtig. En mijn voorgevoel zat juist: we kregen de prijs van de jury. *(brede glimlach)* Toch mag je niet vergeten dat het schrijven van een one-shot een veel groter risico inhoudt dan het schrijven van een zoveelste scenario voor een langlopende reeks. Ik vind dat ik mezelf mijn hele leven bescheiden ben blijven opstellen. Ik steek ook elke keer mijn nek uit als ik een one-shot schrijf. Een verkooptopper moet je verdienen. Dat gaat niet op automatische piloot. Een goeie verkoop wordt bepaald door het verhaal en de bijhorende tekeningen die kwalitatief sterk moeten zijn. Moest ik voor de gemakkelijke en goedkope manier om geld te verdienen gaan, dan had ik jaren geleden al een vervolg geschreven op *De Chninkel*. Rosinski en ik werden al meermaals gevraagd naar een vervolg. Maar dat komt er niet. Dat heb ik vrij snel beslist en daar blijf ik bij.

Verkocht *De Chninkel* van bij het begin al vlot?
Nee, in het begin liep het zelfs traag. Dat was vooral te wijten aan een gebrek aan promotie en ook problemen bij het drukken. Maar nadien ging het album heel vlot over de toonbank. Vandaag zitten we al aan meer dan 350 000 verkochte exemplaren, alleen maar in het Frans. Als je deze cijfers hoort, mag je inderdaad wel stellen dat *De Chninkel* zijn plaats heeft in het lijstje van klassiekers binnen de 9de kunst.

Hoe sta jij tegenover de ingekleurde versie?
Ik heb me niet veel aangetrokken van die keuze. Ik werd uiteraard wel gepolst naar hoe ik over een inkleuring dacht. Maar het begon allemaal als een editoriale zet om enkele klassiekers van uitgeverij Casterman opnieuw bekend te maken bij een nieuw publiek. Een publiek dat meer ingesteld is op kleur. Daarom werd ervoor gekozen om bepaalde zwart-wit albums in een kleurtje opnieuw uit te geven. Dat was ondermeer zo voor *De Chninkel* maar ook andere klassiekers als *De Dorpsgek van Schoonvergeten* (van tekenaar Didier Comès, nvdr.) werden op die manier opnieuw op de markt gebracht. Aan de inkleuring zelf heb ik niet actief deelgenomen maar ik stond er ook niet weigerachtig tegenover. En ik vind dat het resultaat van Graza gezien mag worden. Wat mij wel verrast heeft is dat door het lanceren van de drie ingekleurde delen ook de verkoop van het originele zwart-wit verhaal een nieuwe boost heeft gekregen. Indien men een animatiefilm of theaterstuk van *De Chninkel* zou maken, dan zou ik me wel van dichtbij met het project bemoeien.

Indien je vandaag *De Chninkel* zou schrijven, zou je bepaalde zaken veranderen, scènes laten vallen of net bepaalde scènes toevoegen?
Oh nee! Ik herlees mijn albums nooit. Ik ben een man die in het heden en de toekomst leeft Ik kijk zelden of nooit terug naar mijn vroegere albums. Voor *XIII* heb ik dat wel af en toe noodgedwongen moeten doen door de complexiteit van het verhaal en het grote gamma aan personages. Jullie geloven me misschien niet maar het is meer dan twintig jaar geleden dat ik nog eens in *De Chninkel* heb gebladerd. Eén ding vind ik wel jammer. Veel lezers hebben het einde van *De Chninkel* duidelijk niet goed begrepen. Ik kreeg vaak te horen dat de lezers het einde te pessimistisch vonden. Nochtans was dat helemaal mijn bedoeling

niet toen ik het verhaal heb geschreven. Ik heb toch alleen maar de waarheid verteld door de Tawals, de aapachtige familie van Bom-Bom, te laten evolueren naar de eerste mens. We stammen nu eenmaal af van de apen... En ja, de mens zou als nieuwe soort opnieuw in dezelfde fout vervallen als zijn verre voorouders en opnieuw zijn hele leven keihard zijn best doen om een of ander opperwezen te behagen die ze dan op zijn beurt kan straffen als ze niet in het gelid lopen. Dat is toch geen negatief eind, dat is gewoon de waarheid!

Heb je tijdens het uitwerken van het scenario van *De Chninkel* ook aan andere scenario's gewerkt?
Nee, dat kan ik trouwens niet. Ik ben geen scenarist die in staat is om van het ene album naar het andere te springen. Ik werk altijd reeks per reeks. Toen ik aan *De Chninkel* werkte, had ik ook maar twee andere lopende reeksen: *Thorgal* en het toen pas opgestarte *XIII*. Ik weet dat sommige scenaristen wel tegelijkertijd aan meerdere scenario's kunnen werken. Charlier is zo'n voorbeeld. Maar ik kan dat niet.

Rosinski vertelde ons dat de oplage van *De Chninkel* quasi status quo bleef doorheen de voorbije 25 jaar. Toch een mooi gegeven, niet?
Dat klopt. Ik vind het inderdaad prettig om te zien dat er jaarlijks tussen de drie- en vijfduizend exemplaren van *De Chninkel* over de toonbank gaan. Toch zijn de verkoopcijfers de laatste jaren wat gedaald. Dat is niet vreemd als je de overproductie aan nieuwe titels ziet de laatste jaren. *(zucht en korte stilte)* Ik

vind dit echt een probleem aan het worden. We merken door catastrofes als de sluiting van de Ford-fabriek in Genk dat overproductie gekoppeld aan de huidige economische crisis nefast

zijn. En dat is ook al een tijdje zichtbaar in de stripwereld. Nieuwe titels of nieuwe reeksen krijgen nog nauwelijks de kans om langzaam te groeien en een publiek te vinden. Het moet meteen een schot in de roos zijn of anders sterft de reeks een snelle dood.

Mogen we daaruit afleiden dat het anno 2013 heel moeilijk is om te overleven als beginnend scenarist of tekenaar?
Dat klopt helemaal. *(ietwat opgewonden)* Als beginnend scenarist heb je dan nog het voordeel dat je die job meestal kan combineren met een andere job. Maar als tekenaar moet je vaak tegen de klok werken om je deadlines te halen. En als je albums dan niet goed verkopen, is de rekening snel gemaakt. Weet je, ik denk dat je als beginnend tekenaar alleen maar het hoofd boven water kan houden als je een vader en moeder achter je hebt die je financieel ruggensteun geven. Als je de duizenden nieuwe titels ziet die jaarlijks op de stripmarkt worden losgelaten, dan vraag ik me echt af hoe de tekenaars van al die reeksen overleven? Ik ben in 1987 zelf een jaar lang algemeen directeur van uitgeverij Dupuis geweest. Dus ik weet best waarover ik praat. Ik ben echt blij dat ik de gouden tijden heb beleefd en me in de huidige, gedigitaliseerde wereld niet meer per se moet bewijzen. Je moet beseffen dat een uitgever pas over een succesvolle strip spreekt als er 8.000 exemplaren van verkocht zijn. Bij romans ligt dat rond de 3.000 exemplaren, ondermeer omdat de aankoopprijs van een gemiddelde roman toch een stuk hoger ligt dan van een strip. Wel, ik ben ervan overtuigd dat er ongeveer drie kwart van alle nieuwigheden die verschijnen niet aan die oplage komt. Een serieus probleem dus... Hoe het ooit zal opgelost geraken? Dat is heel moeilijk te zeggen. Uitgeverijen moeten in alle eerlijkheid hun uitgavepolitiek dringend in vraag stellen.

Welke plaats zou je zelf geven aan *De Chninkel* in je uitgebreide oeuvre?
Dat is een moeilijke vraag. Het is een cliché maar je laat een ouder ook niet kiezen welk van zijn kinderen zijn lievelingskind is. *(korte stilte)* Maar ik vind inderdaad wel dat *De Chninkel* een goed geschreven verhaal is met een universeel thema dat bij heel veel lezers 'marcheert'. En uiteraard door het uitzonderlijk tekentalent van Rosinski werd dit verhaal naar een nog hoger niveau getild. Maar ik ben ook heel tevreden over twee andere one-shots als *Avontuur zonder helden* (getekend door Dany, nvdr.) en ik heb ook niets dan goede herinneringen aan *Western* (getekend en geschilderd in sepia-tinten door Rosinski, nvdr.). De oplages liggen dan misschien niet zo hoog als *De Chninkel* maar 50.000 verkochte exemplaren is toch ook al mooi. En zoals ik al eerder vertelde, is het schrijven van een scenario een veel grotere uitdaging

dan het bedenken van een nieuw verhaal in een langlopende reeks.

Heb je een favoriete scène in *De Chninkel*?
Toch wel. Al zal ik even moeten zoeken waar die scène staat. Ik vind het leukste element de rode draad waarbij J'on als grote uitverkorene eigenlijk maar aan één ding denkt: hoe kan ik zo snel mogelijk G'wel binnendoen? Een Messias die alleen maar denkt aan het bespringen van zijn geliefde... *(geamuseerde lach)* Een Verlosser die seks belangrijker vindt dan de wereld redden.

***De Chninkel* duikt in alle lijstjes in de top drie op van beste strips aller tijden. Meestal in het gezelschap van *Loopgravenoorlog* van Tardi en *Zwartkijken* van Franquin. Wat vind je daarvan?**
Dat doet altijd plezier. Ik heb het nogal voor Franquin. *Zwartkijken* is volledig ontsproten uit de depressie waarmee Franquin te kampen had. Franquin vond dat ontgoochelingen stimulerend werken voor een scenarist of tekenaar. Ik ben het daar niet helemaal mee eens. Continu succes halen kan inderdaad verlammend werken of luiheid met zich meebrengen. Maar ik vind dat slechte kritieken alleen maar nuttig kunnen zijn als die ook onderbouwd zijn, geargumenteerd zijn. Dan kan je daaruit iets leren.

Wat zijn de projecten waar je momenteel mee bezig bent?
Door mijn recente verhuizing heb ik flink wat achterstand opgelopen. Dus ik moet vaart steken achter het nieuwe scenario van *Wayne Shelton* en ook *Lady S*. Daarnaast ben ik ook druk bezig met het uitschrijven van het script van de derde *Largo Winch*-film. Een regisseur hebben we nog niet. Maar de producer is eergisteren nog bij mij geweest om over het nieuwe scenario te spreken. Over de tweede film van Largo was ik niet tevreden. Hij heeft veel te veel geld gekost. Dat moet nu anders zijn. Ik heb het aantal actiescènes bewust teruggeschroefd en dat zal voor het kostenplaatje alvast positief zijn.

Slotvraagje: is er een bepaald genre waarvoor je ooit nog een scenario wil schrijven?
Nee, binnen de stripwereld zeker niet. Mijn vrouw wil dat ik stilaan minder begin te werken en meer tijd vrij maak om met haar op reis te gaan. Toch sluit ik niet uit dat ik voor theaterstukken nog wel eens een nieuw genre wil uitproberen. Weet je, mijn teller staat op 74 maar ik voel me een stuk jonger. Je bent pas zo oud als je jezelf voelt. Wat op je identiteitskaart staat., maakt niet uit. Uitgeschreven ben ik dus nog niet meteen. *(gulle lach)* ●

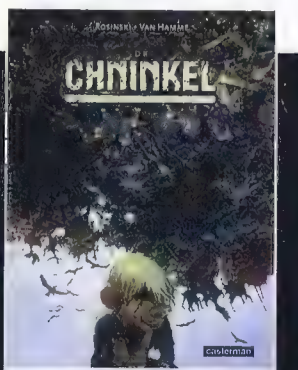

De Chninkel 25 jaar
(1988-2013)
Grzegrorz Rosinski
en Jean Van Hamme
Uitgeverij Casterman
24,90 euro
Verschijnt op 19 juni 2013

"... VLEESETENDE PLANTEN DIE EEN HALLUCINERENDE GEUR VERSPREIDEN. DE VOORBIJGANGER ZIET DINGEN WAAR HIJ 'T HEVIGST NAAR VERLANGT. ZO TRAPT HIJ OOK VLUGGER IN DE VAL."

BRECHT EVENS OPNIEUW GENOMINEERD VOOR EISNER AWARDS

Het Vlamingske Brecht Evens is dit jaar voor de derde keer op rij genomineerd voor een Eisner Award, zo'n beetje de Oscars van de Amerikaanse strip. Sterker zelfs, hij is twéé twee keer genomineerd, meerbepaald in de categorie Best Painter/Multimedia Artist (interior art), met twee oude idolen van hem Juanjo Guarnido (*Blacksad*) en Lorenzo Mattotti als medeconcurrenten, en in de categorie Best US Edition of International Material, met de Engelse vertaling van *De Liefhebbers*. Hiervoor zijn onder meer *Blacksad*, *Meneer Johan* en Jacques Tardi's *New York Mon Amour* mede genomineerd.
De volledige nominatielijst in alle categorieën vind je op http://www.comic-con.org/awards/will-eisner-comic-industry-award-nominees-2013. De bekendmaking van de winnaars gebeurt op 19 juli.

R.I.P. MAURICE ROSY (1927-2013)

De Belgische stripauteur Maurice Rosy is op 23 februari overleden. Rosy was artistiek directeur in de gouden jaren van het weekblad Robbedoes, schreef tal van scenario's voor stripreeksen zoals *Jaap*, *Jerry Spring*, *Baard en Kale* en Robbedoes en *Kwabbernoot*. Hij werd 85 jaar.

Wie vroeger verzot was op de micro-verhalen die verschenen in het weekblad Robbedoes heeft meteen al een goede herinnering aan Maurice Rosy. Hij was de man die aan de grondslag lag van dit idee. Als artistiek directeur leidde hij het stripblad gezwind door de gouden jaren. Hij zou de titel dragen van 1956 tot en met 1971. Bekendheid kreeg de Belgische stripauteur ook voor zijn uitstekende scenario's, die hij schreef voor de groten der stripaarde. Voor Franquin schreef hij de *Robbedoes en Kwabbernoot*-verhalen *De dictator en de paddestoel* (1953) en *Het masker der stilte* (1955) en voor Jijé *Yucca Ranch*, een verhaal voor de *Jerry Spring*-reeks. Rosy nam ook de scenario's over van de *Baard en Kale*-reeks van Will en introduceerde toen de slechterik van de reeks, meneer Stomp. Striptekenaars in die tijd die plots zonder inspiratie zaten, konden ook op de pen van Rosy rekenen. Zo kon Guy Bara voor zijn tekstloze gagstrip *Max* op zijn hulp rekenen, die prompt veel minder tekstloos werd. In 1959 schreef Rosy het eerste micro-verhaal voor Roba. Met in de hoofdrollen, jawel, Bollie en Billie. Voor Derib, de stripauteur die later hoge toppen zou scheren met *Buddy Longway* en *Yakari*, bedacht hij de reeks *Atilla*. En wie kent er Jaap niet? Ook deze bekende, steeds achter de gevangenistralies vertoevende stripheld werd door Maurice Rosy met Paul Deliège in het leven geroepen. Tussendoor was hij ook nog betrokken bij de oprichting van TVA Dupuis, de animatiestudio van de uitgeverij. Nadat hij de deuren achter zich toeslaat bij de *Robbedoes*-redactie begin de jaren 70 verdwijnt Rosy uit de stripwereld om politiek tekenaar en reclametekenaar te worden. Ook met succes overigens. Daarnaast was hij illustrator van kinderboeken. Eind dit jaar verschijnt zijn autobiografie die hij nog juist voor zijn overlijden kon afwerken.

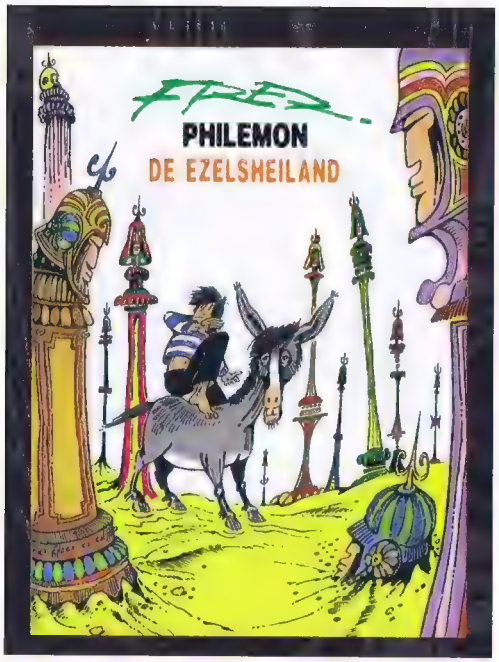

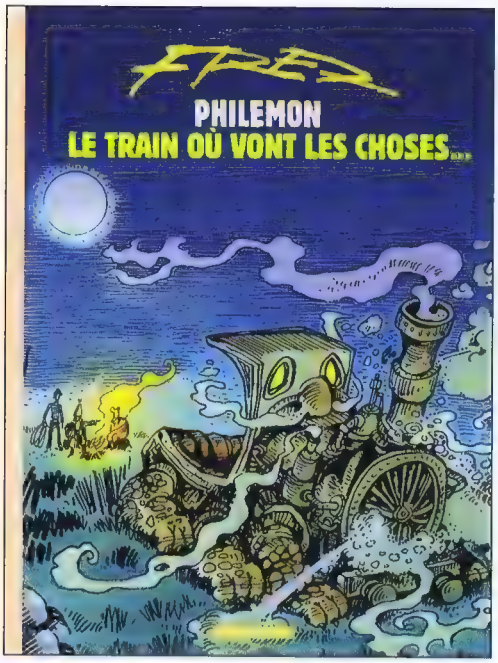

FRED & PHILEMON:
ALTIJD ONDERWEG NAAR ANDERE WERELDEN

Talloze keren wist hij voor Philemon nieuwe, verrassende doorgangen te vinden naar andere werelden. Op maandag 2 april 2013 stapte hij zelf in, voor die grote reis naar... wie zal het zeggen.

Auteur Fred (ware naam Frédéric Othon Théodore Aristidès) ontving in 1980 voor zijn werk de Grand Prix d'Angouleme. Niet verwonderlijk, want met zijn surrealistische stijl en kleurgebruik schiep hij een bizarre wereld vol onnavolgbare logica. Dat plaatst zijn verhalen wel in de categorie "je vindt het prachtig of je vindt het helemaal niets". Tussen 1972 en 1987 verschenen er in Frankrijk 15 albums van cultreeks *Philemon*. In het Nederlands brachten we het tot 9 albums, maar na 1987 bleef het heel, heel lang stil rondom *Philemon*. Fred tekende nog wel een aantal one-shots, waaronder het pareltje *L'histoire du corbac aux baskets*, maar het leek erop dat Philemon met *Die verduivelde schilder* zijn laatste avontuur had beleefd.

Vlak voor zijn overlijden wist Fred onverwacht toch nog een laatste *Philemon*-verhaal (waarvan al 25 jaar lang de helft gereed was) af te ronden. In *Le train ou vont les choses* verbindt hij op geniale wijze heden en verleden met elkaar, en de reeks eindigt dan ook – terecht – niet met het woord 'einde'.

Uitgeverij Hum begon in 2012 met het album *Het vogelverschrikkers vagevuur* aan de complete Nederlandstalige uitgave van alle lange en korte *Philemon*-verhalen in hardcover. Wanneer de reeks compleet is, heeft de verzamelaar de A.T.L.A.N.T.I.S.C.H.E.O.C.E .A.A.N in de kast staan...de 17 letters die zo'n belangrijke rol in de reeks spelen. Op 18 mei 2013 presenteert Hum! hun derde album uit die reeks (geletterd "E", tijdens de stripbeurs in Zwolle: *De ezelsheiland*. Wederom een album dat nooit eerder in het Nederlands verscheen.

Als klap op de vuurpijl kondigen Dargaud en een Canadese filmproducent een drietal animatiefilms aan waarin alle *Philemon*-avonturen verwerkt zouden worden. Première – onder groot voorbehoud, hoe lang werd er niet over Spielbergs *Kuifje*-film gesproken – is voorzien voor 2015 en dat is fraai gekozen omdat het dan exact 50 jaar geleden is dat Philemon voor het eerst in *Pilote* opdook! De stills die op internet opduiken zien er in ieder geval veelbelovend uit.

Het is triest dat een groot auteur ons is ontvallen. Maar het is fantastisch (een woord dat Fred op het lijf geschreven is) dat het Fred gelukt is om van *Philemon* een prachtig afgeronde reeks verhalen te maken. Oude en nieuwe lezers kunnen hierdoor in- en uitstappen, op een nooit eindigend avontuur door een prachtige wereld van fantasie en avontuur. Een mooier afscheidsgeschenk is er niet.

GORDON 'TINTIN' ZOLA

Ongeveer een jaar na het winnen van hun proces tegen N.V. Moulinsart, publiceert uitgeverij Léopard Démasqué twee nieuwe romans van Gordon Zola.

De nieuwe avonturen van Saint-Tin en zijn vriend Lou worden uitgegeven door Léopard Démasqué. De twee nieuwe titels van Gordon Zola zijn *L'Ascète boude le cristal* en *Le Temps pleut du soleil*. Saint-Tin en kapitein Aiglefin zijn op het spoor van de ontvoerders van professor Margarine. In een onherbergzame bergstreek ontdekken ze de Mazdas, een oervolk waarvan iedereen dacht dat ze verdwenen waren van de aardbol. Er zijn nog vijf delen van deze reeks voorzien, nochtans stond de uitgave van de 18de en de 19de roman een tijdje op de helling. N.V. Moulinsart had eerder uitgeverij Léopard Démasqué voor het gerecht gedaagd voor plagiaat. De Parijse uitgever werd in eerste instantie veroordeeld voor parasitisme. In beroep haalde uitgever Léopard Démasqué echter gelijk en Moulinsart werd zelfs veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding.

ASTERIX BIJ DE PICTEN

Uitgeverij Albert-René heeft bekend gemaakt dat het 35ste Asterix-album *Astérix chez les Pictes* zal heten. Auteurs van het album zijn Jean-Yves Ferri en Didier Conrad. Eind oktober 2013 weten we wat Asterix en Obelix uitspoken bij de Picten, een volkerenstam dat in de Oudheid in het noordoost van Schotland woonde.

POLEMIEK OVER DE UITREIKING VAN DE 'GROTE PRIJS ANGOULÊME'

De vroegere laureaten van 'De Grote Prijs Angoulême', die automatisch in de jury van de 'Grand Prix' zetelen, lijken niet akkoord met de beslissing van de Academie van het Internationaal Festival om dit jaar de grote prijs toe te kennen aan de 71-jarige Nederlandse satirische tekenaar Willem.

Trondheim die de Grote Prijs kreeg in 2006, bracht de bal aan het rollen door te melden op zijn twitteraccount dat de Academie van het Festival van Angoulême gewoon gekozen heeft voor de enige Europese tekenaar onder de kandidaten omdat ze de anderen niet kenden... De 'academie', bestaande uit 15 leden waaronder vorige winnaars van de 'Grand Prix', had de keuze tussen vijf genomineerden waaronder slechts een Europeaan. De kandidaten waren: Alan Moore (*Watchmen*), Katsuhiro Otomo, Akira Toriyama, Chris Ware (*Jimmy Corrigan*) of Willem. De Japanners Katsuhiro Otomo (*Akira*) en Akira Toriyama (*Dragon Ball*) waren potentiele winnaars, te meer omdat geen enkele Japanse tekenaar ooit in aanmerking kwam voor de hoogste onderscheiding in Angoulême. Na de bekroning van Willem kreeg Toriyama een soort troostprijs die iets te maken had met het 40-jarig bestaan van het Festival. De professionele tekenaars, die hun stem uitgebracht hadden als jurylid, voelden zich beduveld. De reacties van de tekenaars op de diverse blogs en sociale media liegen er niet om. Boulet vindt het een 'geestige komedie', Tanxxx vindt het spijtig dat men niet aan een jongere auteur gedacht heeft, Pénélope Bagieux vindt dat het allemaal niet echt 'internationaal' is en Yslaire vraagt zich af of de mensen werkelijk gaan geloven dat de jury voor Willem gestemd heeft! Thomas Cadène vindt het een beetje triestig voor Willem, die een verdienstelijke auteur is, maar die nu doorgaat voor een laureaat van de tweede keuze. Wandrille vindt het een gemiste kans om Angoulême volgend jaar in 'Gotham city of Neo Tokyo' om te toveren.

OVERZICHTSEXPOSITIE 75 JAAR ROBBEDOES

Nog tot 6 oktober 2013 kan u in het Belgisch Stripcentrum in Brussel de overzichtstentoonstelling 'Robbedoes van hand tot hand' in het kader van de 75e verjaardag van Robbedoes gaan bekijken. Robbedoes werd geboren op 21 april 1938 om het gelijknamige weekblad, opgestart door Uitgeverij Dupuis, op te vrolijken. Sindsdien is Robbedoes uitgegroeid tot één van de iconen uit de geschiedenis van het Europese stripverhaal. Hij is een van de zeldzame figuren die aan hun uitgever toebehoren en niet aan hun bedenker.

(Foto Frank Pé naast zijn 'Robbedoes' – Copyright Yves Declercq)

DIDIER COMÈS IS NIET MEER

Op 7 maart 2013 stierf de Belgische tekenaar Didier Comès op 70-jarige leeftijd aan een longontsteking.

Comès werd op 11 december 1942 geboren als Dieter Herman. Zijn vader was een Duitstalige Belg en zijn moeder was een Waalse. Op 16-jarige leeftijd was hij leerling technisch tekenaar maar begint hij ook strips te tekenen als amateur. Hij debuteerde in het jeugdsupplement van *Le Soir* met een humoristische strip die *Hermann* noemt. Vanaf 1973 komen er regelmatig succesalbums van zijn hand op de markt zoals bv. *Ergün de Dolende*(1973 en 1980), *De Schaduw van de Raaf* (1976) en vooral *De dorpsgek van Schoonvergeten* (1979). Vanaf *De dorpsgek van Schoonvergeten* werkt Comès vooral in zwart-wit en met dit laatste werk krijgt hij de 'Alfred' van het beste album op het Festival van Angoulème in 1981. Toen François Schuiten hem onlangs vroeg wat zijn geheim was om dergelijke diepe en omzeggens perfecte zwarte tonen te hanteren in zijn werk antwoordde hij met een glimlach dat hij zijn oude flessen Chinese inkt koesterde als waren het 'grands crus' van de beste wijnsoorten.
Andere werken van Comès zijn *De Wezel* (1981-1982), *Eva* (1985), *Amber* (1988), *Iris* (1991), *Het Huis Waar de Bomen Dromen* (1994), *De Tranen van de Tijger* (2000) en *De Laatste* (2006). Op het Festival van Angoulème van dit jaar (2013) was er toevallig een tentoonstelling gewijd aan een vijftigtal van zijn originele platen uit *A l'ombre du silence*.w

VLAAMSE STRIPGILDE LANCEERT TWEE DIGITALE MAGAZINES

Het blijven bezige bijtjes de heren en dames van de Vlaamse Onafhankelijke Stripgilde, de vereniging voor Vlaamse stripauteurs. In september 2013 worden twee digitale stripmagazines gelanceerd. Hoofdredacteur van het eerste magazine *Stroke*, dat het label 17+ meekrijgt, wordt Peter Moerenhout, die in het verleden al aan het hoofd stond van *Plots Stripmagazine* en voor talrijke stripbladen schrijft. Stripauteur Marcel Rouffa zal het hoofdredactieschap van Strike op zich nemen. Dit magazine zal zich eerder richten op het brede publiek. Beide tijdschriften zullen telkens om de veertien dagen verschijnen.
De Stripgilde doet meteen ook een oproep naar materiaal om de magazines te vullen. Wie zijn strips gepubliceerd wil zien stuurt een mailtje naar Marcel Rouffa (marcel.rouffa@gmail.com) voor *Strike* en naar Peter Moerenhout (salonstrips@hotmail.com) voor *Stroke*. Omdat dit een blad van De Stripgilde is, bedoeld voor leden van De Stripgilde mogen enkel leden publiceren in de twee bladen. Lid worden van De Stripgilde kost 50 euro per jaar. U hoeft uw lidgeld echter niet op voorhand te betalen. Daar heeft de Stripgilde een unieke regeling voor in elkaar gestoken. Van zodra uw strip gepubliceerd wordt bent u effectief lid van De Stripgilde. Uw lidgeld wordt afgehouden van uw royalties.
Geïnteresseerd? Meer info vindt u op www.stripgilde.be!

RIDDER VAN HAASTEREN

Striptekenaar Jan van Haasteren is benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau. Hij tekende onder meer de strips *Bartje en Opa*, *Sjaak* en ook *George* en tekende voor bladen als *Pep*, *Sjors* en *Donald Duck*. Ook maakte hij humoristische legpuzzels.

DE WERELD VAN DE STRIPS IN ORIGINELEN

Vanaf donderdag 16 mei 2013 loopt in De Loketten van het Vlaams Parlement en in de gebouwen van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie de striptentoonstelling "De wereld van de strips in originelen". Dat staat te lezen op de website van het Vlaams Parlement. De curatoren Jan Hoet en Dany Vandenbossche brachten in samenwerking met een wetenschappelijk comité bestaande uit Danny Dewilde, Christian Hoorne, Roger Decadt, Peter Janda en Willem De Graeve (het Belgisch Stripcentrum) meer dan 200 originele platen van striptekeningen samen van verschillende generaties striptekenaars. De stripplaten zullen op twee locaties te zien zijn: in het Vlaams Parlement en in de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.
Het Belgisch Stripcentrum, de Belfiusverzameling en diverse bruikleengevers werken mee aan de tentoonstelling. Voor de grafische ontwerpen stond Jirka De Preter in. De tentoonstelling loopt van donderdag 16 mei tot en met woensdag 10 juli 2013.

MAARTEN VANDE WIELE NAAR CASTERMAN

De graphic novels *Paris* en *Monsieur Bermutier* van de Vlaamse stripauteur Maarten Vande Wiele zullen in Franse vertaling door uitgeverij Casterman op de Franse stripmarkt gelanceerd worden. Uitgeverij Oogachtend, de Leuvense uitgeverij die de Nederlandstalige albums van Vande Wiele uitgeeft, heeft onlangs een akkoord afgesloten met de grote Franse uitgeverij. Dat meldt het Vlaams Fonds voor de Letteren op zijn website.

LECTRR NAAR STRIP 2000

Lectrr, pseudoniem voor de immer bedrijvige Steven Degryse, verlaat na jaren zijn uitgever Silvester Strips. De volgende *Hara Kiwi*, waarin de beste cartoons van de Vlaamse cartoonist in gebundeld worden, zal traditioneel wel in oktober verschijnen maar wordt nu uitgegeven door de Nederlandse uitgeverij Strip2000, die ondertussen al een indrukwekkend fonds met Nederlandse en Vlaamse stripauteurs hebben opgebouwd.

Koffieklets kwam tot stand met de hulp van Willem Gay, Yves Declercq Antoine Ryckman, Kurt Morissens en David Steenhuyse (stripspeciaalzaak.be).

SCHUITEN SCHENKT WEG

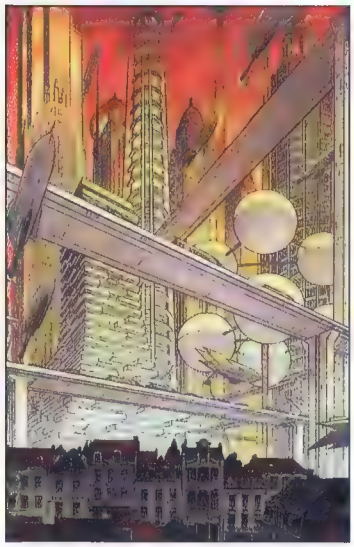

François Schuiten heeft er voor gekozen om zijn kunstwerken veilig te stellen tegen de tand des tijds en tegen de speculatie door ze aan zes Belgische en Franse instellingen toe te vertrouwen.
Op 57-jarige leeftijd heeft de Belgische stripauteur, tekenaar van *De Duistere Steden*, er voor gekozen om 80% van zijn origineel werk te schenken aan de Bibliothèque Nationale de France (BNF), de Koning Boudewijnstichting (met de oprichting van een Schuiten fonds), de Maison Autrique (gemeente Schaerbeek), het Stripmuseum van Angoulême, het Centre de l'Image van La Louvière en het Belgisch Stripmuseum in Brussel (CBBD). In een persmededeling verklaart Schuiten dat deze schenking niet alleen de eventuele erfenisproblemen oplost maar ook de kwaliteit van zijn werk die in de toekomst zal kunnen genieten van de laatste technologische evoluties. De schenking omvat niet de originelen die hij maakte voor externe opdrachten die achteraf in boekvorm verschenen en andere illustraties die dienden voor decors, affiches en diverse andere zaken die niet rechtstreeks voor strips als *De Duistere Steden* waren bedoeld. Mogen we hier nog eens er aan herinneren dat François Schuiten een belangrijke vooruitstrevende Belgische tekenaar is die de Grote Prijs van de stad Angoulême kreeg in 2002 en de Grote Manga Prijs die hem tijdens de Japan Media Arts Festival 2013 overhandigd werd.

KIEKEBOE-STANDBEELD IN SCHOTEN

In Schoten werd een standbeeld van De Kiekeboes onthuld. Het beeld, dat gemaakt werd door Luk Van Soom, wordt een van de blikvangers van de nieuwe stripfietsroute in Noord-Antwerpen die op 7 mei 2013 officieel van start gaat. (Foto: copyright Erwin de Wachter)

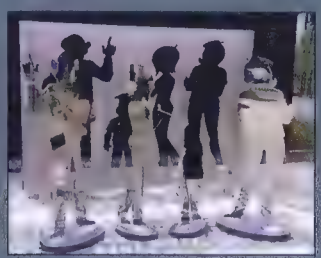

DE TERUGKEER VAN BIEBEL

Een oudje mogen we Biebel wel noemen maar dat hij nog steeds in staat zal zijn om de jeugd van tegenwoordig immense lachbuien te bezorgen daar zijn wij wel zeker van. Twintig jaar geleden verscheen de eerste volwaardige strip in het weekblad *Robbedoes* rond de stripheld van Ikke alias Marc Legendre. Dat wij ons dat hier op de redactie nog zeer goed konden herinneren, zegt veel over onze steeds toenemende leeftijd. De lichtjes anarchistische, absurdistische en absoluut surrealistische avonturen van de teelbal met voetjes – zoals een uitgever Biebel omschreef – zorgde bijna meteen voor de geboorte van een nieuwe publiekslieveling voor de stripliefhebbende jeugd.

De Nederlandse uitgeverij Strip2000 wil de dertigste verjaardag van Biebel enige luister bij zetten en brengt zomaar een heus album uit. De uitgeverij verzamelde de laatste *Biebel*strips die in het weekblad *Suske en Wiske* verscheen. Het gloednieuwe album van de hyperactieve stripheld verschijnt in mei 2013.

DOOR DAVID STEENHUYSE • AFBEELDINGEN: © DUPUIS / MARSU PRODUCTIONS

Dit jaar, meer bepaald op 21 april, vieren we de 75ste verjaardag van Robbedoes. Over het personage, de stripreeks en de vele tekenaars die zich doorheen het driekwarteeuw over Robbedoes hebben ontfermd, schrijven specialisten en liefhebbers boeken vol. Een selectie van de amusantste weetjes, de onbekendste feitjes en de verrassendste trivia presenteren we een jaar lang, in elk nummer van *Brabant Strip Magazine*.

TEKENFILMPILOT DE DICTATOR EN DE PADDENSTOEL

Van *Robbedoes en Kwabbernoot* bestaan ondertussen meerdere tekenfilmversies. De vroegste dateert al van de jaren 1960. Toen werd een poging ondernomen om *De Dictator en de Paddenstoel* te animeren. Toch was het niet TVA, de animatiestudio van Dupuis, of het grotere Belvision (gekend van de eerste *Asterix-*, *Kuifje-* en *Lucky Luke*-tekenfilms) die met *Robbedoes* een eerste animatiepoging waagde, wel het kleine Studios Albert Champeaux in opdracht van Dupuis. *De Dictator en de Paddenstoel* moest een pilot opleveren voor een langere tekenfilmserie. Op vraag van de uitgever dienden de tekeningen zo dicht mogelijk aan te sluiten bij die van André Franquin... op zich een on-

mogelijke opgave. Het resultaat leek dan ook veeleer op een geanimeerde strip dan op een geloofwaardige tekenfilm. Beweging in een springdier als de Marsupilami krijgen was met de technieken en de beschikbare talenten van toen, de jaren 1965-1968, al helemaal een lastige opgave. Er bestaat wel een uitgewerkte scène van de Marsupilami die het befaamde Metomolgas van de graaf van Rommelgem afpakt en ermee naar het dorpje Rommelgem trekt, net zoals in de strip. Door gebrek aan geld, tijd en/of het uitblijven van een contract met een geïnteresseerde tv-zender werd het animatieplan niet verdergezet. Een zekere Olivier Champeaux is de laatste jaren bezig om oude animatietesten en -filmpjes van Studios Albert Champeaux te restaureren en te digitaliseren. Van *De Dictator en de Paddenstoel* is naar verluidt slechts één bobijn (een filmspoel in delicaat materiaal) bewaard gebleven. Enkele celluloids (animatiecellen) raakten op een veiling terecht waar ze een koper vonden.

Fourniers Robbedoes, geïnkt door Franquin

Jean-Claude Fournier mocht in zijn eerste verhaal *De Goudmaker* (1969) niet zelf de Marsupilami tekenen, dat was de afspraak. Fournier stuurde zijn originele platen, waarop de Marsupilami voorkomt, in potlood op naar André Franquin die op de voorziene plaatsen zijn Marsupiami tekende en in inkt zette. Hij stuurde de vervolgens de platen weer op naar Fournier. Mede door Fourniers legerdienst was er in twee gevallen geen tijd om de platen nog eens uit te wisselen voordat

KRRAAAK
VROUUUK
PATS
PUT
PUT!
FSSJJJJJJ
KWABBERNOOT, KE... KIJK!
DAT IS GOUD, GOUD!
ALS HUN EERSTE AANDOENING VOORBIJ IS
WE ZULLEN DE MACHINE STOPZETTEN EN DE INGANG VAN HET SOUTERRAIN CAMOUFLEREN. DE GRAAF VAN ROMMELGEM MOET OVER DE TOEKOMST ERVAN BESLISSEN...
IK VOND 'T FIJNER TOEN ER SUIKER UITKWAM
...NU DIE STRUIK WEER OP ZIJN PLAATS. HET IS NOOIT ERG DRUK IN DEZE BUURT NIEMAND MERKT ER IETS VAN...
O.K.

ze naar de uitgeverij moesten. Daarom inktte Franquin enkele prenten van Fourniers pagina's in potlood helemaal zelf. Het zijn meer bepaald de laatste drie prenten op plaat 45 en prent 3, 5 en 6 op plaat 46. Het verschil in tekenstijl is overduidelijk. Franquins laatste tekeningen van de personages Robbedoes en Kwabbernoot in een officieel album in de reeks zijn dus te vinden in *De Goudmaker*. Tussendoor maakte hij nog wel enkele gags van de Marsupilami met Robbedoes die als opvullertjes werden opgenomen in het album *Tembo Taboe*.

Robbedoes in de overgang

1968

Nadat André Franquin besliste om met *Robbedoes en Kwabbernoot* te kappen, moest er een opvolger worden gekozen. Uitgever Charles Dupuis zag niet graag zijn weekblad zonder nieuwe avonturen van de titelheld. Meerdere kandidaten werden gevraagd of dienden zich aan.

Onder hen Jo-El Azara, die door Franquin *himself* naar voor werd geschoven. Op aanraden van Franquin tekende Azara verschillende figuurstudies van de twee helden. Op papier stond hij er het slechtst voor want de beslissing zou duidelijk gemaakt worden door de uitgever en niet door Franquin. Een andere tekenaar die in de kijker liep was Gos (Roland Goossens). Op vraag van uitgeverij Dupuis tekende hij proefplaten. Charles Dupuis vond het uiteindelijk beter om een jonge enthousiasteling te zoeken en niet noodzakelijk een Belg. Gos, die tot dan toe een studiomedewerker was van Peyo (*De Smurfen*, *Jacky en Silvester*), werkte mee aan het scenario van Franquins laatste *Robbedoes*-verhaal. Franquin kwam trouwens bij Gos thuis om melkflessen en de kinderbox van Gos' kakelverse zoon Walter (nu de co-auteur van *De Katamarom*) te tekenen die in het verhaal *Robbedoes in Rommelgem* voorkomen. Een jaar later hielp Gos Natasja van de grond als scenarist voor François Walthéry en in 1970 nam hij als tekenaar alsnog een populaire serie van het weekblad *Robbedoes* over: *Guus Slim*. Nog eens twee jaar later startte hij zijn eigen reeks *De Katamarom*.

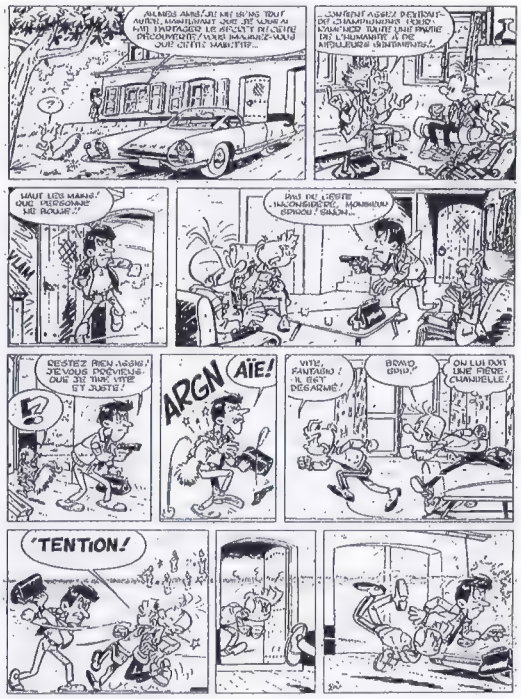

Boven: Proef van Gos
Links: Proef van Jo-El Azara

1989

ROBBEDOES' SEKSUALITEIT

Met de komst van Tome & Janry begonnen de hoofdpersonages gaandeweg aan seksualiteit te winnen. De auteurs lieten in latere interviews duidelijk verstaan dat Robbedoes wel degelijk seksuele verlangens heeft. Een sprekend voorbeeld is te zien in het album *De Vallei der Bannelingen* (1989). Wanneer Robbedoes de aantekeningen leest van de vermiste avonturier Adrien Maginot leert hij bij over de gevaren van de vallei waar hij en Kwabbernoot in gevangen zitten. Bij het passeren van vleesetende planten die een hallucinerende geur verspreiden, ziet de voorbijganger dingen waar hij 't hevigst naar verlangt. Ondanks de ontberingen, de honger, de uitputting, de wonde aan zijn knie en zijn waanzinnig geworden vriend ziet Robbedoes geen bord met biefstuk-friet, geen bed noch EHBO-kistje of een uitweg voor Kwabbernoot. Neen, op dat moment ziet Robbedoes een verleidelijk meisje hem wenken. Dàt zijn Robbedoes' primaire verlangens. In hun spin-off *De Kleine Robbe* maken ze van de jonge Robbedoes een regelrechte voyeur. Hier vergoelijkte Janry die keuze met: "Hij interesseert zich voor alles en is nieuwsgierig naar alles. En zoals elke jongen van zijn leeftijd begrijpt hij de taboes van onze maatschappij niet, en hij stelt ze op zijn manier

"... VLEESETENDE PLANTEN DIE EEN HALLUCINERENDE GEUR VERSPREIDEN. DE VOORBIJGANGER ZIET DINGEN WAAR HIJ 'T HEVIGST NAAR VERLANGT. ZO TRAPT HIJ OOK VLUGGER IN DE VAL."

in vraag." Scenarist Yann op zijn beurt stelde in het one-shot *Het Graf van de Rommelgems* (2007) openlijk Robbedoes' seksuele voorkeur in vraag. De luchtig geklede IJzerlijm zet een vraagteken bij zijn relatie met Kwabbernoot die misschien meer is dan vriendschap: "Jij mag houden van wie je wilt..." In een latere scène laat een verkleurende paddenstoel er geen misverstand over bestaan: Robbedoes voelt wat voor IJzerlijm... En wat is er in godsnaam gebeurd in de ijsgrot?

De dino's van Franquin & Steven Spielberg

1990

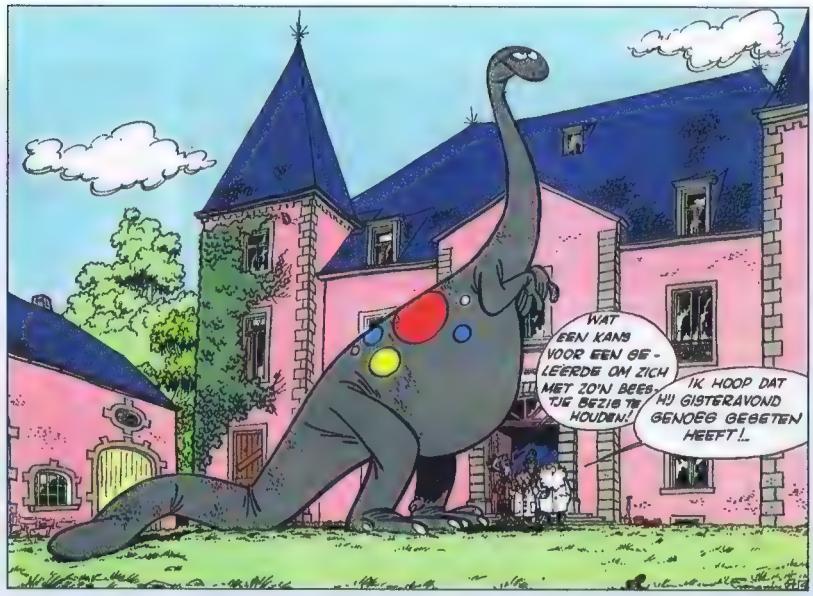

Voor *De Bezoeker uit de Oertijd* (1957) deed André Franquin inspiratie op uit verschillende bronnen. De belangrijkste is zijn eigen jeugd. Als kind woonde hij in Brussel op twee stappen van het inmiddels gerenoveerde Natuurhistorisch Museum. Daar stonden ook skeletten van de befaamde iguanodons van Bernissart die een mijnwerker op het einde van de negentiende eeuw bij het graven in de steenkoolmijn vond. Nadat Franquin er een eerste keer kwam, samen met zijn vader, bezocht hij het museum nog vele malen daarna op zijn eentje en vervolgens met zijn kinderen en kleinkinderen. Ook uit het boek *Hibernatus* van Bernard-Luc Jean uit 1957 putte Franquin ideeën. Daarin staat een fictief verhaal beschreven van een in het ijs gevroren prehistorische man die in het heden opnieuw tot leven wordt gewekt. 33 jaar later, in 1990, realiseerde Steven Spielberg de film *Jurassic Park* naar het boek van Michael Crichton. Franquin was aanwezig op een speciale vertoning van de film in Brussel naar aanleiding van de 49ste verjaardag van *Bob Morane*, de creatie van Henri Vernes, die zijn held ook tegen dinosaurussen liet vechten. De gelijkenissen tussen *Jurrasic Park* en *De Bezoeker uit de Oertijd* ontgingen Franquin enigszins. Enkel wanneer anderen hem erop wezen, benadrukte Franquin dat het om toevalligheden gaat. Bovendien was de aanpak van Crichton veel ernstiger. Franquins vrouw Liliane was daarentegen furieus. Ze vond dat er geen enkele poëzie in de film aanwezig was, geen enkel dier dat aansprak.

Robbedoes door Buchet

2004

Sinds het prille begin van de reeks kreeg Robbedoes te maken met robotten. Van Rob-Vels leger van reuzenrobotten (1939) en André Franquins Radar (1949) tot "de elektronische engel" Malle Marilyn naar het fraaie voorbeeld van Marilyn Monroe. José-Luis Munuera en Jean David Morvan zetten de traditie voort in hun eerste verhaal *Parijs onder de Seine* (2004). Daarin imponeert de graaf van Rommelgem met de Nebulozitor, een op afstand bestuurde robot die grote hoeveelheden water kan opzuigen en vervolgens doet verdampen tot een transporteerbare regenwolk. Twee andere robotten, door Kwabbernoot "Klong" genoemd, komen de graaf ontvoeren. Het design van deze robotten is het werk van Philippe Buchet, de tekenaar van de succesvolle sf-reeks *Konvooi*, eveneens op scenario van Morvan. Eigenlijk was Buchet uitverkoren als nieuwe tekenaar van de reeks, maar hij wilde zich niet vastklinken aan een reeks met een regelmatig verschijningsritme dat *Konvooi* in het gedrang zou brengen. Op zijn bureau slingerden een tijd

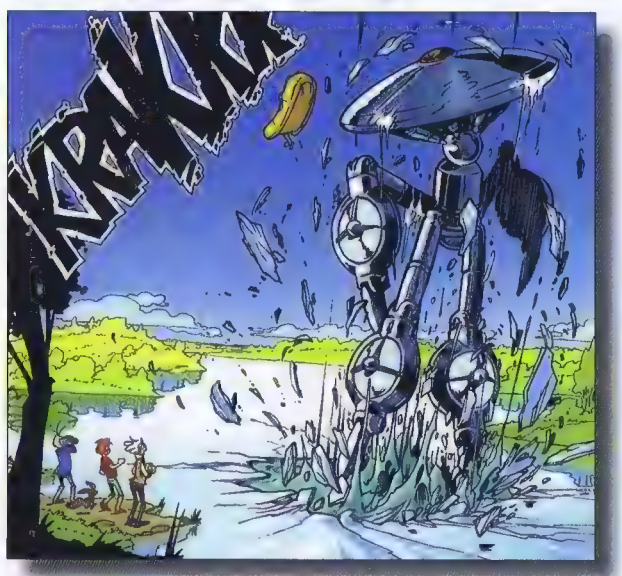

lang talloze schetsen voor een gepland one-shot op scenario van Morvan. Er was geen ondertekend contract, wel een principeakkoord. In hun versie zien we een Robbedoes als GI tijdens de Tweede Wereldoorlog. Grafisch lonkte de tekenstijl naar die van Tome & Janry. Maar de auteurs konden zich niet vinden in de opgelegde voorwaarden en kozen eieren voor hun geld.

De stripspeciaalzaak waar beweging in zit!!

• 160 m² winkelruimte met speelhoek voor de kleinste bezoekers

• Zeer ruim aanbod aan nieuwe strips

• 20% korting op alle nieuwe strips (inclusief luxe-edities) met onze klantenkaart.

• Maandelijks signeersessies met tekenaars uit binnen- en buitenland

• Verzorgd antiquariaat aan betaalbare prijzen

• Groot aanbod aan 2de hands strips aan de beste prijzen.

• Uitgaven in eigen beheer: op regelmatige basis brengen wij in samenwerking met striptekenaars en hun uitgevers producten in een kleine oplage uit.

Het pad van Jessica - delen 1,2 en 3
Hardcover: 21,95 € - luxe: 59.95 €

Jeremiah - delen 29 en 30
Hardcover: 21,95 € - luxe: 59.95 €
(deel 29 uitgeput, deel 30 zéér beperkt leverbaar)

Konvooi delen 0 t.e.m. 10 18.95 €
De jeugdjaren van Nävis delen 1,2,3 18,95 €

Albums met exlibris: o.a: Bernard Prince 18, Kruistocht, Largo Winch, Antares, De Havik, e.a

• Limited Edition Club (L.E.C): Een door ons opgerichte club waarbij de leden in ruil voor een jaarlijkse leden-bijdrage genieten van tal van voordelen. Gratis prenten bij aankoop van bepaalde strips, originele en exclusieve clubuitgaven, kortingen en/of andere voordelen op uitgaven in eigen beheer.

Openingsuren:
Maandag t.e.m. vrijdag: 12u00 – 18u00
Zaterdag: 10u00 – 18u00*
*Tijdens de maanden juli en augustus is de winkel zaterdag open vanaf 11u00

GITSCHOTELLEI 143
2600 BERCHEM
TEL: 03/236.25.40

BEESTENBOEL BIJ DARK DRAGON BOOKS

Dark Dragon Books lanceerde naast het tweeluik *Pandamonia*, dat in maart 2013 verscheen, een andere reeks met dieren in een prominente hoofdrol en daarmee schoten ze de hoofdvogel af. *Love 1: De Vos* was al na één maand uitverkocht. In april kwam een herdruk en verscheen ineens deel 2, *De Tijger*. Beide albums behoren tot de nieuwe collectie Animal Kingdom Collection. Want ook nog in april verschenen twee nieuwe dierenreeksen.

DE SAGE VAN ATLAS & AXIS

De Sage van Atlas & Axis van de Spaanse auteur Pau is er daar een van. Atlas en Axis zijn twee honden. Het verhaal speelt zich af in een middeleeuwse setting. Atlas is een boodschapper die eventjes bij zijn beste vriend Axis langskomt. Axis heeft een oogje op Atlas' zus Erika. Er staat een feestje op stapel in het havendorp Kanina, maar zo ver komt het niet. Er nadert een Vikingschip. Terwijl Atlas en Axis in de verte rook zien, vermoeden ze dat het feest is begonnen zonder hen. Bij aankomst merken ze tot hun afgrijzen dat gieren zich te goed doen aan de afgeslachte bewoners in het vernielde dorp. Al hun vrienden en kennissen gingen eraan, maar Erika en haar beste vriendin zijn verdwenen. Atlas en Axis vinden sporen van de Vikingen en besluiten naar het noorden te trekken om de twee meisjes terug te vinden, en als het even kan wraak te nemen.

Onderweg komen ze natuurlijk vanalles tegen in vaak extreme (weers)omstandigheden. Zo hoeden ze er zich voor om een schaap dat ze wensen op te eten niet te vermoorden want volgens Axis ontploft een schaap wanneer het gedood wordt. Het pad van de twee wijkt ook even uit elkaar. Atlas ontmoet dan een vrouwelijke evenknie met wie het klikt. Na een nachtje van plezier is zij in de waan dat haar onenightstand een Viking is omdat ze een voorwerp van de noordelijke barbaren bij zijn spullen vindt. De Vikingen heten trouwens 'Vikiens'. 'Hond' is in het Frans 'chien' en Vikien is een taalgrapje dat ik kan waarderen.

Je snapt allicht al dat de komische tekenstijl niet per se wil zeggen dat het verhaal net zo guitig is. Het album is dan ook niet bedoeld voor de jeugd. Er vallen lijken, tranen en het lot van Erika is van een verregaande horror. Het geweld is dikwijls expliciet, vooral Atlas ontpopt zich in zijn impulsiviteit vaak tot een schuimbekkende slachter op twee poten. Maar tussendoor zoekt de Spaanse tekenaar Pau naar evenwicht door luchtige toetsen aan te brengen door middel van grappige gesprekjes, de naïviteit van Axis en de running joke met de ontplofbare schapen. Wie *Mouse Guard* weet te appreciëren, kan zich allicht laten verrassen door deze *De Sage van Atlas & Alexis* hoewel de epische kwaliteiten hier een pak minder zijn.

PANDALA

Aan *Pandala* heeft Dark Dragon Books geen vertaalkosten. Net zoals *Love* zijn dit tekstloze albums. De eerste twee van in totaal drie te verschijnen albums zijn het werk van Bertrand Hottin en Tot. Het verhaal begint als volgt: "Een jonge Pandawa wordt geconfronteerd met de harde realiteit van de wereld als enige overlevende van de aanval op zijn dorp. Zijn ziel zal pas rust vinden wanneer zijn familie gewroken is. Zijn enige aanwijzing is de helft van een mysterieuze medaillon die hij vond in de buurt van de overblijfselen van zijn familie. Wanneer de houder van de andere helft zijn laatste adem uitblaast, zal ook de kwelling van Pandhra van voorbij zijn."

De drie dierenreeksen tellen 80 tot 96 pagina's, verschijnen in een iets kleiner formaat dan een regulier album en ze zijn te koop aan de meer dan faire prijs van 14,95 euro per hardcoveralbum. Voor de lancering van deze reeksen is er een extra voordelige pakketprijs mee gemoeid. Wie beide albums per reeks wil, betaalt 24,95 euro per pakket van twee albums. Da's een besparing van 4,95 euro. Van zowat alle nieuwe reeksen die Dark Dragon Books de komende maanden uitbrengt, zullen telkens van die voordeelpakketten te verkrijgen zijn.

(David Steenhuyse - stripspeciaalzaak.be)

BALLON

De Belevenissen van Jommeke-de-Luxe 8
De Gouden Jaguar (Nys)
Met een ex-libris van Jan Bosschaert.

Game Over 9
Bomba Fatale (Midam + Midam / Patelin)

Kinderspel 1
Piraten (Roux)
Nieuwe gagstrip

De Liefdesperikelen van Romeo & Julia 1
Van de scenarist van *Beroep: Leraar* en de tekenaar van de laatste *Clifton*-albums.
(Rodrigue + Erroc)
Hoe kan de jonge Romeo zonder tegenslag, pech of een aanval van Julia's familie en honden haar balkonnetje bereiken om haar zijn liefde te bezingen?

BLLOAN

Marzi

1984-1987 (Savoia + Sowa)
Door de ogen van het meisje Marzi zijn we getuige van een kantelmoment in de Poolse geschiedenis, en dat gaat van de oprichting van Lech Walesa's vakbond Solidarnosc tot de impact van de ontploffing in de kerncentrale van Tsjernobyl.

CASTERMAN

De Avonturen van Kuifje (herdruk)
Vlucht 714 (Hergé)

MX-22 6

Dynastie De Wilde
(Frisco + Jean-Claude & Agnes Bartoll)
In 1 nacht worden 5 schilderijen van meesters gestolen uit het Parijse Musée d'Art Moderne. 18 maanden later worden in New York toevallig foto's van de 5 verdwenen doeken ontdekt in het kantoor van een kunsthandelaar...

Sluiers 2
Slot van het tweeluik.
Het Labyrint (Ersel + Renot)

Last Man 1

(Vivès / Sanlaville / Balak)
De 12-jarige Adrian Velba doet aan gevechtssporten en mag voor het eerst deelnemen aan het grote jaarlijkse toernooi van koning Virgel en koningin Efira. Maar zijn gelegenheidspartner wordt enkele uren voor het afsluiten van de inschrijvingen ziek. Op het laatste moment duikt de robuuste, onbekende Richard Aldana op die Adrian voorstelt om samen te strijden.

DAEDALUS

Aquablue 13
De gelimiteerde HC verscheen in maart.
Het Hoge Noorden (Reno + Hautière)

Arawn 4
Voorlaatste deel.
De Bloedketel (Grenier + Le Breton)

Carmen Mc Callum 8
Cyclus 3: Het Geval E.M.G.: In de Leegte van Kirkwood (Gess + Duval)

Dierenriem 2
Het Geheim van de Stier (Horne + Corbeyran)

De Eekhoorn van Vel d'Hiv
(Lax)

Na het one-shot *De Teenloze Adelaar* en het 2-luik *Vinkenbrood* duikt Christian Lax nog een laatste keer in het wielerverleden. Na de Tour de France en Parijs-Roubaix neemt Lax ons deze keer mee naar de donkere jaren van de Bezetting en de velodroom op.

De Terugkeer van Dorian Gray 2
Zwart Dier (Vukic + Betbeder)
Slot van het 2-luik in de collectie 1800.

Woestijnvalk 1
1ste album in de nieuwe collectie Propellor naar het voorbeeld van de collectie Plankgas, maar nu over de luchtvaart.
Martuba Airfield (Zumstein)
Lente 1942. Boven de woestijn van Libië cirkelen Duitse vliegtuigen, die boven de zandvlaktes een bloederige oorlog komen uitvechten. Wanneer de jonge man Ali het voorstel krijgt om onder de kleuren van het Afrika-Korps te vliegen, grijpt hij deze kans met beide handen.

DARGAUD

Medina 3
De Slachtoffers (Elghorri + Dufaux)
Laatste deel van de sf-trilogie.

DARK DRAGON BOOKS

Love 1
De Vos (Bertolucci + Brrémaud) (herdruk)

Love 2
De Tijger (Bertolucci + Brrémaud)
Samen met de herdruk van het tekstloze album verschijnt deel 2, eveneens een afgerond verhaal.

Pandala 1 + 2

(Hottin + Tot)
Door het succes van *Love* kreeg Dark Dragon Books de smaak te pakken en lanceerde het de dierencollectie Animal Kingdom Collection. Ook *Pandala* is tekstloos. Er zullen 3 albums van verschijnen.

De Sage van Atlas & Axis 1 + 2
(Pau)
En in deze dierenreeks met een Vikingenseting blaffen honden de boventoon.

DUPUIS

Angelus
(Homs + Giroud)
Het o zo mooi getekende tweeluik *Angelus* spaarde Dupuis mooi op voor een integrale editie.

BOEIENDE RAAMVERTELLING

Spiegelingen zal een drieluik worden. Een prestigieuze raamvertelling van de hand van scenariste Valérie Mangin. Recent startte ze ook al met de nieuwe reeks _Alex Senator_. De drie albums van _Spiegelingen_ worden achtereenvolgens getekend door de Vlaming Griffo, de Fransman Loïc Malnati en Mangins echtgenoot Denis Bajram.

Door Tom Vermeeren

In dit eerste album volgen we het wel maar vooral het wee van de Franse auteur Honoré de Balzac in het Parijs van 1831. Hij is een veelgelezen auteur en staat op het toppunt van zijn carrière. Op een dag vervangt een bekend Frans literair tijdschrift de publicatie van zijn nieuwste werk *De huid van chagrijn* door een feuilleton van een anoniem schrijver. Op zich al best vervelend maar het wordt allemaal nog erger want het vervolgverhaal beschrijft het leven van Balzac zelf. Plots worden alle facetten van Balzacs leven in openbaarheid gebracht. Dit heeft grote gevolgen: het huwelijk van Balzac loopt op de klippen en Balzac dreigt zelfs in de cel te belanden door alle openbaringen. Balzac wil dus kost wat kost achterhalen wie de mysterieuze feuilletonauteur is... Dit album kan je lezen als een eigenzinnige biografie van Honoré de Balzac maar het is tegelijk veel meer dan dat. Het is ook een spannende politieroman met opvallend veel plaats voor gefilosofeer. De beelden, die bij het feuilleton worden gepubliceerd, werden door tekenaar Griffo in een andere stijl en in zwart-gele tinten uitgewerkt. Het hele raamverhaal steekt knap in elkaar en het einde is bijzonder verrassend. Aanrader.

De Grote Odalisk **(Vivès / Ruppert / Mulot)**

3 jongedames verdienen hun geld met kunstdiefstal. Moderne herinterpretatie van de Japanse tekenfilmserie *Cat's Eyes* uit de jaren 1980 over inbreeksters in sexy outfits met kattenmanieren.

Millennium 1 **(Homs + Runberg naar Stieg Larsson)**

Vanaf dit jaar zullen er jaarlijks 2 albums verschijnen, 6 in totaal.

Spiegelingen 2 **(Malnati + Mangin)**

In deel 2 is Italië in de jaren 1950 het decor en de Franse cineast Henri-Georges Clouzot (*Les Diaboliques*) het hoofdonderwerp.

Vrouwen in 't Wit 35 **Pretbedervers (Bercovici + Cauvin)**

GLENAT

Captain Sir Richard Francis Burton 2 **De Reis naar Mekka (Marty + Clot / Dorison)**

Krijgsheren 2 **Vareck (Hostache / Poli / Verguet / Richard + Dorison)**

Sjanghai 3 **Beste Vijanden (Tisseron + Mariolle)**

De Wachters van het Bloed 5 **Acta Est Fabula (Falque + Convard)**

LE LOMBARD

Miss Endicott **(Fourquemin + Derrien)**

De Werelden van Thorgal - Wolvin 3 **Het Rijk van de Chaos (Surzhenko + Yann)**

MEDUSA

Godenschemering 3 **Fafner (Djief + Jarry)**

De Keuken van de Duivel 3 **Het Deel van de Honden (Karl T. + Marie)**

Re-Mind 2 **(Mutti + Alcante)**
Slot van het 1ste 2-luik.

Simon de Samaritaan 2 **De Straffen van de Dode Zee (Rouge + le Berre)**

Ys, de Legende 1 **Verraad (Nenadov + Istin)**

De Schotse Highlands in de 5de eeuw. Gradlon is een jonge Pict die voorbestemd is om de leider van de clan te worden. Maar door verraad is er een ander lot voor hem weggelegd: dat van een legendarische held, hij die over Ys, de eilandstad, regeert.

OOG & BLIK/ DE BEZIGE BIJ

100 Heinz Hoogtepunten **Niks Mis met Koningen (Windig / de Jong)**

Toepasselijke selectie koninklijke grappen.

Ardalén (Prado)
Sabela Rego Llamas is op zoek naar informatie over haar grootvader. In de jaren 1950 ging hij scheep richting Cuba, maar daarna vernam zijn familie niets meer van hem.

Munch
Rembrandt (Kverneland) (Typex)

Steffen Kverneland tekende een stripbiografie over schilder Evrard Munch, wereldberoemd dankzij *De Schreeuw*. En Nederlander Typex presenteert het leven van Rembrandt in stripvorm.

RW UITGEVERIJ

100 Bullets 2 + 3 (Risso + Azzarello)

Batman: Jaar Een (Mazzucchelli + Miller)
Year One betekende een grote bron van inspiratie voor de *Dark Knight*-filmtrilogie van Christopher Nolan.

Batman: Joker (Bermejo + Azzarello)
Moderne vertelling in het universum van Batman in een prestigieuze gekartonneerde editie.
De Joker is bevrijd uit uit Arkham Asylum en samen met zijn handlangers ontketent hij een nacht vol wraakacties, moorden en andere gruwelijke misdaden.

JLA Earth Two Deluxe (Quitely + Morrison)
Grant Morrisson is een ware vedette in het schrijversgilde. Van zijn hand verschijnt *JLA: Earth Two*, getekend door Frank Quitely.
In deze serie bevecht het Justice League of America hun kwaadaardige tegenhangers uit een antimaterie-universum, het Crime Syndicate of America.

Preacher Deluxe 1 (Dillon + Ennis)
In deze superdikke uitvoering komen er 6 heerlijk politiek incorrecte delen uit.

Superman: Earth One 1 (Davis + Straczynski)
Wat zou er gebeuren als de Keer terug naar Smallville en beleef hoe het bekendste adoptiekind ter wereld opgroeit van klein jongetje tot Superman!

Superman: De Zoon van Superman (J.H. Williams III / Gray + Chaykin / Tischman)
In dit *Elseworlds*-verhaal treedt de zoon van de sinds lang vermiste Superman in de voetsporen van zijn niet-alledaagse vader.

Transmetropolitan 1 Aan het Werk (Robertson + Ellis)

De inwoners van Angels 8 zoeken hun heil in extreme plastische chirurgie en laten zo hun menselijkheid ver achter zich. Een interview met hun leider is een niet te versmaden scoop voor journalist Spider Jerusalem.

SAGA UITGAVEN

Ambulance 13: integraal (Mounier + Cothias / Ordas)
December 1915, Fleury. Chirurg Bouteloup leidt een mobiele ambulancedienst, bijgenaamd Schoppenaas omdat die net zo goed bekend staat om de moed van de verplegers als om hun afkeer van het 'reglement'.

Hasta la Victoria 4 Venceremos! (Casini)
Laatste deel.

Primal Zone (Gabrion)
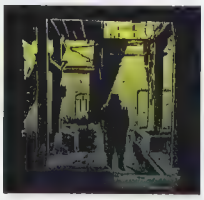
De politie vindt een jongen van 10 naast het afgeslachte lichaam van zijn moeder. Hij gaat het gesticht in. Op zijn 25ste is hij klaar om terug naar de samenleving te keren. Maar diep van binnen heeft Orton, de wachter van het Beest, geduld uitgeoefend...

Tahya El-Djazaïr integraal (Dan + Galandon)
Integrale editie van het eerder in 2 SC's verschenen 2-luik. De oplage is zeer beperkt.

SHERPA

Capricornus 13 Gekooide Droom
Capricornus droomt van een doolhof van gebeurtenissen en ontmoetingen met personages uit eerdere avonturen.

SILVESTER

D 1 Lord Faureston (Maïorana + Ayroles)
Nieuwe reeks van de makers van *Garulfo*.
D 1 speelt zich af in de hoogste kringen in Victoriaans Engeland.

De Legendariërs 3 Vijandige Broers (Sobral)

Marie der Draken 2 Wraak (Démarez + Ange)

De Orde van de Drakenridders 10 Alle Duizend en Eén Manen (Looky + Ange)

De Pijl van Nemrod 6 De Moord (Griffo / Mangin + Bollée)

STANDAARD UITGEVERIJ

F.C. De Kampioenen Presenteert: Vertongen & Co 5 De Fileclown (Swerts / Vanas + Leemans)

Mark werkt als clown op kinderfeestjes. Op weg naar een feestje, raken hij en Paulien verstrikt in een eindeloze file. Ondertussen zijn er enkele boeven ontsnapt, tijdens een feestje waar clowns kwamen optreden.

Junior Suske en Wiske 7 Eureka! (Broeckx)

Urbanus Speciaal 11 Hup Holland Hup (Linthout met assistentie van de Rie + Urbanus)

SYNDIKAAT

BunBun2 Oh No, Not Again (Baay)

Douwe Dabbert herleeft

Uitgeverij Don Lawrence Collection kondigde in het tweewekelijkse stripblad *Eppo* de volledige heruitgave van de reeks *Douwe Dabbert* aan. Het eerste deel verschijnt dit jaar nog in zowel soft- als hardcover. De hele reeks komt in deze twee uitvoeringen uit. Het gaat niet zomaar om een herdrukje met een nieuwe uitgeversnaam. Net zoals de uitgeverij voordien *Storm* opfriste, wordt ook van *Douwe Dabbert* alle artwork gedigitaliseerd en de kleuren opgepoetst. Uitgever Rob van Bavel onderhandelde al met scenarist Thom Roep en de erven van tekenaar Piet Wijn voor een herplaatsing van *Douwe Dabbert* in het stripmaandblad *Por Dios* dat het helaas niet lang uitzong. Een nieuwe albumuitgave behoorde daardoor ook tot de mogelijkheden. Bovendien is er al interesse uit Denemarken en Indonesië om *Douwe Dabbert* daar weer te publiceren.

Piet Wijn en Thom Roep creëerden de komische sprookjesreeks over een dwerg met een magische knapzak in 1975 voor het weekblad *Donald Duck* waar Thom Roep hoofdredacteur was. Tussen 1977 en 2001 verschenen er 23 albums bij Oberon en opvolger Big Balloon. Lekturama gaf in 2001 een mooie integrale collectie met achtergronddossiers uit. De Nederlandse stripwinkel Barabas startte dit jaar met een groot uitgevoerde luxecollectie in zwart-wit met het 'oude' artwork.

(DS - stripspeciaalzaak.be)

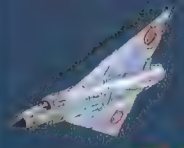

DE TERUGKEER VAN TANGUY EN LAVERDURE

In de hoogdagen van de stripweekbladen had elk striptijdschrift wel een luchtvaartreeks in de gelederen. De Amerikaanse piloot Buck Danny was er al vroeg bij in *Robbedoes*, *Kuifje* bracht de Canadese piloot Dan Cooper in de stellingen, bij het Franse *Pilote* (en ook in het Nederlandse *Pep*) stuurde *Buck Danny*-scenarist Jean-Michel Charlier de Franse piloten Tanguy en Laverdure in de lucht en *Eppo* had zijn, mja, *Rud Hart*. Terwijl luchtvaartstrips de laatste jaren aan een remonte begonnen (Régis Hautière, iemand?) bereiden Francis Winisdoerffer en ex-piloot Frédéric Zumbiehl de comeback van *Buck Danny* voor. Hun eerste album verschijnt eind dit jaar. Winisdoerffer werkte ook aan een comeback van *Tanguy en Laverdure* op scenario van oud-jetpiloot Jean-Claude Laidin die al verhalen schrijft voor Yves Ferrandez voor dezelfde reeks. Het comebackalbum van Ferrandez, een voormalig assistent van Christian Denayer (voor *De Brokkenmakers* en *Alain Chevallier*) en Eric Loutte (voor *Biggles*) en Laidin verscheen vorig jaar. Het is deel 28 in de reeks. Dat brengt de vertaalachterstand op drie albums want sinds 1988 zijn er geen albums van *Tanguy en Laverdure* meer in het Nederlands verschenen. Arboris brengt daar in juli 2013 verandering in met de vertaling van deel 26, *Gevangene van de Serviërs*, dat in soft- en hardcover zal verschijnen. Meer zelfs, er komt ook een integrale heruitgave van alle voorgaande albums.

Alle oude verhalen worden opnieuw vertaald en geletterd. Ook de kwaliteit gaat omhoog door de oude inkleuring te retoucheren en slecht beeldmateriaal te vervangen door betere versies. Dat oplapwerk kost tijd. Arboris mikt daarom pas op eind dit jaar voor de eerste integrale bundel. Elke bundel zal twee of drie bij elkaar horende verhalen bevatten, in chronologische volgorde... en met een extra achtergronddossier, zoals het een degelijke integrale betaamt. Intussen verschijnen dus losse albumvertalingen van nog niet in het Nederlands verschenen verhalen. Ferrandez en Laidin maakten deel 26 en het laatst verschenen deel 28, deel 27 is het werk van Renaud Garreta (*Insiders*) en Laidin.

(DS - Stripspeciaalzaak.be)

BALLON

Jommeke Pocket 9
Te Land, ter Zee en in de Lucht (Nys)
De Grasmobiel, *De Plastieken Walvis* en *De Vliegende Ton*.

Jommeke Pocket 10
Arme Anatool (Nys)
Broeder Anatolius, *Het Bal van Mathilde* en *De Lappenpop*.

Jommeke: Wereldkookboek
(-Jef Nys-)
Het kookvirus heeft nu ook toegeslagen in Zonnedorp, of toch bij Jommeke met wie we de wereld rondreizen in 54 recepten. Speciaal voor de lezertjes stelt hij zijn lievelingsrecepten ui de vier windstreken voor.

Sisters 7
M'n Zonnesteekje! (William + Cazenove)

BLLOAN

Pablo 2

Guillaume Apollinaire (Oubrerie + Birmant)
Vervolg van de vierdelige reeks. Op amusante wijze wandelen we mee met Picasso op diens persoonlijke en professionele pad.

Shelley 2
Mary Shelley (Casanave + Vandermeulen)
Slot van het tweeluik, nu met de focus op de schrijfster van de klassieker *Frankenstein*.

DAEDALUS

Chapman 2
Biografische strip over Colin Chapman, de ontwerper van Lotus.
De Jaren van Bloed en Goud (Papazoglakis + Bernard / Paquet / Kamenica)
In dit deel staan de successen en de drama's van het raceteam Lotus tussen 1968 en 1970 centraal. De SC-editie verschijnt in juni.

Dierenriem 3

De Keuze van de Tweelingen (Verdier + Corbeyran)
Na het 1ste politieverhaal en deel 2 met een financiële achtergrond laten we ons in dit deel misleiden door een helderziende.

De Druïden 7
De Verdwijningen van Cornwall (Lamontagne + Istin)
Start van de 2de cyclus.

Gil St-André 10
Dupespel (Kraehn)
Een nieuw album van een van de toppers in het fonds van Daedalus. Dit is de gelimiteerde HC, de softcover verschijnt in juni.

De Lokroep van de Roots 2
Vervolg van de trilogie waarin een knap meisje in de jaren 1920 haar roots opzoekt... en die liggen in Afrika.
Nairobi (Séjourné + Callède)
Terwijl Anna op zoek is naar haar vader, zoeken haar reisgezellen naar andere voorouders.

De Tempelier: integrale editie
(Bono + Falba)
Daedalus vond het beter om de complete trilogie in een bundel uit te geven dan vorige albums te herdrukken met een extra katern met schetsen bovenop en speciaal voor deze integrale tekende Fabio Bono een nieuwe cover.

Travis 8: Cyclus 2
Vitruvia: Topkapi (Quet + Duval)

Woestijnvalk 1
Martuba Airfield (Zumstein)

DARGAUD

Karma Salsa 2
(Campoy + Charlot / Callède)

De Vier Hoeken van de Wereld
Subliem getekend one-shot van Hugues Labiano die deze keer solo werkt na de reeksen *Dixie Road* en *Black Op*.
(Labiano)
1913. Europa slaapt nog de slaap der onschuldigen, onwetend van het gruwelijke conflict dat het korte tijd later zal verscheuren. Tweede luitenant Dupuy, een jonge Franse officier, besluit zijn jongensdroom waar te maken en dienst te nemen bij de meharisten van generaal Laperrine, aan de uiterste grenzen van de Hoggar.

DARK DRAGON BOOKS

A Game of Thrones 1 + 2

(Patterson + Abraham naar de romans van George R. R. Martin)
Na de nog steeds niet voltooide romanreeks veroverde vooral de tv-reeks de harten van fantasyliefhebbers. Nu moeten ook striplezers eraan geloven met deze stripbewerking.

Assassin's Creed 2A + 2B
The Chain (Stewart + Kerschl)
Het eerder verschenen, dubbeldikke HC-album is nu ook te verkrijgen als 2 afzonderlijke SC-uitgaven.

Tessa - Intergalactische Agente 4
Cosmolympiades (Louis + Mitric)
Tessa doet mee aan een soort intergalactische Olympische Spelen.

Het Universum van Stefan Wul: Niourk 1
Nog meer romanverstrippingen, nu van de Franse sf-schrijver Stefan Wul die 12 sf-romans schreef. Vatine (*Aquablue*) bijt de spits af met *Niourk* dat in 3 delen wordt verteld.
Het Donkere Kind (Vatine naar de roman van Stefan Wul)
De mensheid is na een nucleaire ramp op een postapocalyptische aarde afgegleden tot oermens. Bij de stam van Thoz leeft een donker kind. Hij is zwart en verstoten door zijn ouders. Als de oude tovenaar van de stam ter dood wordt veroordeeld, vertrekt het zwarte kind naar Niourk, de stad van de goden.

Het Universum van Stefan Wul

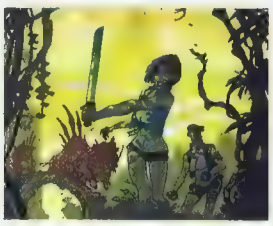

De Valstrik op Zarkass 1 (Cassegrain + Yann naar de roman van Stefan Wul)
De weelderige en dreigende jungle van de planeet Zarkass zit vol met verrassingen voor 2 geheim agenten. Louis en Marcel, werden door de ambassadeur van de Terraanse kolonie New Pondichery gedwongen om samen te werken aan een topgeheime missie.

De Tour van Jan Cleijne

Wielerliefhebbers en stripfans worden dezer dagen best wel verwend. Bij uitgeverij Daedalus verscheen *De Eekhoorn van Vel d'Hiv* van Christian Lax en bij uitgeverij Oog&Blik/De Bezige Bij storten ze zich op de geschiedenis van 100 jaar De Ronde van Frankrijk. De Nederlandse stripauteur Jan Cleijne mocht zich over deze lange geschiedenis buigen.

Jan Cleijne: Iets meer dan een jaar geleden verscheen *Filmfanfare* (waarin Nederlandse films door 51 striptekenaars worden verbeeld) en mijn bijdrage maakte indruk bij de uitgever. Ze wilden me een boek laten maken en het onderwerp stond nog eens niet vast. Bij binnenkomst van de eerste koffieafspraak op mijn atelier zag Arend (Hosman, de toenmalige hoofdredacteur van Oog en Blik / De Bezige Bij) mijn racefiets staan en al gauw ging het gesprek over wielrennen.

En mocht je een strip maken over 100 jaar Tour-geschiedenis. Hoe prang je dat in één album?
Dat is eigenlijk onmogelijk, maar vooruit: door keuzes te maken. Een boek over de complete Tour-geschiedenis wordt met alleen woorden al een dikke pil, laat staan wanneer je het verbeeldt, dus ik heb spaarzaam gekozen. De strip heeft tien hoofdstukken die allemaal een andere periode beschrijven: van de eerste jaren tot aan het moderne wielrennen. Alleen al het verzamelen van al die informatie die er over de Tour is – en dat is gekmakend veel – nam zoveel tijd in beslag dat ik vergat dat ik er ook iets mee moest doen. Toen heb ik een muur leeggemaakt en daar ben ik vanalles op gaan plakken: ideetjes, interessante foto's, kleine tekeningetjes en andere dingen. Zo kon alles ook weer snel mijn hoofd uit, want dat is bij een creatief proces net zo nodig als ademhalen bij het wielrennen. Er zijn zo ontzettend veel verhalen afgevallen, daar zouden wel duizend strips mee kunnen worden gevuld.

Heb je je voor gebeurtenissen in de Tour voor jouw tijd door anderen laten adviseren?
Mijn eerste duidelijke herinnering aan het wielrennen is het wereldkampioenschap van Zoetemelk in 1985. Voor alles wat er daarvoor (en sindsdien) is gebeurd heb ik boeken gelezen en het internet geraadpleegd en dat heb ik zorgvuldig gedaan. De kennis van kenners is fascinerend en hun passie nog fascinerender, maar ik heb bewust weinig hulp gevraagd omdat ik eindelijk gewoon mijn eigen kijk op het geheel wilde verbeelden. Al voelde het soms alsof ik onderzoeksjournalist was, uiteindelijk wil ik gewoon tekenaar zijn.

Aan welke episode uit de Tour-geschiedenis beleefde je zelf het meeste (teken)plezier?
Het is altijd een verrassing hoe dat vage idee in mijn hoofd er uiteindelijk uit komt te zien. En die nieuwsgierigheid maakt het leuk. Dat was vooral zo bij het eerste hoofdstuk dat ik als een oude stoffige 'stomme' film wilde tekenen. Van die versnelde beelden met strepen en vignettes en zwarte schermen met tekst tussendoor. Waar je de dixielandmuziek bij wijze van spreken bij kunt horen. Tijdens het tekenen zette ik dat soort muziek vaak op, in de hoop om daar misschien ook iets van op papier te kunnen krijgen. Sindsdien is het vooral heel hard werken geweest. (*lacht*)

Je beseft dat je hierdoor een groter publiek bereikt dan het gemiddelde strippubliek? Dat je de echte wielerfanaten ook gaat meehebben, die keihard elk historisch foutje (soorten velgen, gebruik van tubes, merken volgauto's,...) zullen bekritiseren? Hoe hard heb je je gedocumenteerd?
Je geeft hilarische voorbeelden, maar ik ben niet zo geïnteresseerd in die vierkante millimeter. Uiteraard heb ik me goed gedocumenteerd op de gebeurtenissen en ik kan me niet voorstellen dat er onjuistheden in staan. Bij het tekenen heb ik me uiteraard ook heel veel moeten documenteren, want je kunt Fausto Coppi niet in een rood shirtje laten fietsen, waar hij in werkelijkheid een groen shirtje droeg. En dan wil ik ook weten welke kleuren de strepen op zijn petje hebben en hoe het landschap in die streek eruit ziet. Hoe de plooi van een broek uit de jaren 30 valt en hoe de auto's eruit zagen. Maar ik vind een mooie sfeerimpressie tekenen uiteindelijk belangrijker dan laten zien wat nou precies het verzet was waarmee Jaqcues Anquetil in de tijdrit van Bourgoin naar Lyon Raymond Poulidor verpletterde in de Tour van '62.

Met dank voor de dopingvrije antwoorden!
Dat kun je natuurlijk niet te hard meer roepen tegenwoordig.
(KM)

DUPUIS

Cédric 27 — **Wanneer Vertrekken We? (Laudec + Cauvin)**

Esteban 3 — **Overlevers (Bonhomme)**

G. Raf Zerk 29 — **Geen Been om op te Staan (Hardy + Cauvin)**
De reeks viert zijn 30ste verjaardag en het Belgisch Stripcentrum vierde mee met een albumexpo.

Spiegelingen 3 — **(Bajram + Mangin) (HC)**
Het laatste deel van de *Spiegelingen*-trilogie is gewijd aan... het koppel Mangin-Bajram!

GLENAT

Black Stone 2 — **New York (Chabbert + Corbeyran) (HC)**

Het Orakel van de Maan 1 — **De Meester van de Abruzzen (Griffo + Lenoir)**

Deze romanbewerking speelt zich af in de renaissance en start in Venetië. Kort gaat het over een jonge Italiaanse boer die in de 16de eeuw bijna onmogelijke avonturen beleeft. De liefde voor een vrouw stuurt hem op een zoektocht rond de Middellandse Zee.

De Pioniers van de Nieuwe Wereld 19 — **(Ersel + Jean-François & Maryse Charles)**

Silas Corey 2 — **Het Aquila-Netwerk 2/2 (Alary + Nury)**
Slot van het 1ste 2-luik waarin een privédetective zich laat betalen door verschillende partijen voor eenzelfde zaak... die van zeer hoog, internationaal belang blijkt te zijn.

Tenzing: Op het Dak van de Wereld met Edmund Hillary — **(Hostache + Clot / Nikolavitch)**
Tenzing Norgay (1914-1986) was de Nepalese sherpa die Nieuw-Zeelander Edmund Hillary in 1953 als eerste op de top van de Himalaya bracht.

LE LOMBARD

Wisher 4 — **Bolhoed en Toverstaf (De Vita + Latour)**

Kijk eens aan, Le Lombard profiteert van de naamsbekendheid van Giulio De Vita (*De Werelden van Thorgal - Kriss van Valnor*) om eindelijk de fantasyreeks *Wisher* te voltooien. Het 4de en laatste deel verscheen in het Frans in 2010, maar een vertaling was ons tot nu toe niet gegund.

OOG & BLIK/ DE BEZIGE BIJ

Gids voor 'Slechte' Vaders 1 — **(Delisle)**
Elke ouder kent het wel: situaties waarvan je achteraf denkt: had ik dat niet anders moeten doen? Guy Delisle maakt als jonge vader veel fouten. Vaders die af en toe twijfelen of ze hun kinderen wel goed opvoeden kunnen na het lezen van dit boekje opgelucht ademhalen: er is altijd wel iemand die het nog slechter doet.

Helden van de Tour — **(Cleijne)**

Tekenaar en amateurwielrenner Jan Cleijne bundelt op 144 pagina's een eerbetoon aan de helden van de Tour.

De Kat van de Rabbijn Compleet — **(Sfar)**
Integrale uitgave

Rampokan — **(van Dongen) (integrale uitgave)**

RW UITGEVERIJ

100 Bullets 4 — **(Risso + Azzarello)**

Batman: The Killing Joke — **(Bolland + Moore)**

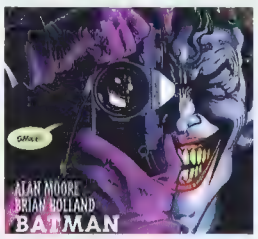

Eén slechte dag. Dat is alles wat een gezonde geest scheidt van die van een psychopaat, aldus de doorgedraaide overpeinzingen van de Joker. Wanneer de Joker weer eens uit Arkham Asylum wordt ontslagen, wil hij zijn eigen theorie bewijzen. Als proefkonijn heeft hij commissaris James Gordon, de beste agent van heel Gotham, en diens mooie dochter Barbara gekozen.

Catwoman: When in Rome — **(Sale + Loeb)**
In 6 afleveringen met als speciale gasten Batman en een hele reeks van de gevaarlijkste criminelen uit Gotham wordt de mysterieuze reis van Catwoman door Italië en haar aanvaring met de maffiafamilie Falcone beschreven.

Fables Deluxe 1 — **(Buckingham / Medina + Willingham)**
De 1ste verhalen werden in het Nederlands vertaald door De Vliegende Hollander. Deze Deluxe-editie vult verder aan.

Superman: Earth One 2 — **(Davis + Straczynski)**

Superman: Superman voor Morgen — **(Lee + Azzarello)**
Na een mysterieus voorval zijn miljoenen mensen spoorloos verdwenen. En Lois Lane is een van hen. Wat is er nou werkelijk gebeurd?

Transmetropolitan 2 — **(Robertson + Ellis)**

DE PLANNEN VAN LEGENDRE

Het album *Geen Gedoe* mag als de terugkeer van Biebel beschouwd worden. Legendre, die onder het pseudoniem Ikke Biebel creëerde, heeft echter nog heel wat meer pijlen op zijn boog zitten. Een overzicht!

Behalve *Biebel* verschijnt in mei ook het eerste *Rode Ridder*-album *Het Godsgericht* dat Legendre voor Claus D. Scholz schreef. Dit verhaal wordt in het najaar vervolgd in *De Duivelse Poppenspeler*. Legendre: "De twee vormen een geheel want het verhaal leende zich er toe om het wat breder te laten uitwaaieren." Het jaartotaal van *Rode Ridder*-verhalen zal op vier eindigen want Legendre gaat bedenker Leopold Vermeiren achterna door de avonturenromanreeks te reanimeren. "Het zijn ridderverhalen voor de jeugd, in de voetsporen van de grote Leopold Vermeiren. Avontuur, wat humor, spanning, griezelen, maar op een hedendaagse manier want die gasten zijn meer gewend dan ik, vijftig jaar geleden. Elk deel is afzonderlijk te lezen, maar er is wel een rode draad. Bedoeling is om de verschillen die aanvankelijk bestonden tussen de strip-Johan en de jeugdboek-Johan te behouden. Ik haal 'm ook weg uit Vlaanderen. Anders gaan die twee in mekaars weg lopen. Johan is op weg naar Camelot, en het landschap zal dan ook iets onbestemds krijgen. Wat Keltisch zonder dat bij naam te noemen. Een imaginair land, zeg maar. Dit jaar zouden er al twee delen verschijnen in de zomer en het najaar. De planning voor volgend jaar, bekijken we in de zomer."

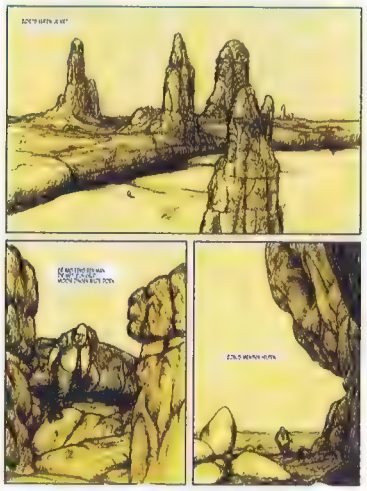

Legendre treedt ook op als scenarist voor Charel Cambrés *Jump* waar hij tevoren al voor heeft geschreven. De totstandkoming van dat album wordt een nieuwe aanpak. In samenwerking met Strip2000, bij wie *Jump* voortaan verschijnt, proberen de auteurs en uitgeverij crowdfunding uit om het album gefinancierd te krijgen.

Met tekenaar Marcel Rouffa recidiveert Legendre na hun voortreffelijke *Asem* voor een nieuw one-shot. "Aan *Camping Paraiso* met Rouffa zijn we drie (of vier, ik ben de tel kwijt) jaar geleden begonnen, meteen de dag nadat *Asem* af was. Het was zo plezierig om mekaar dagelijks iets toe te sturen dat we daar gewoon verder mee wilden doen. We dachten er eerst aan om een nieuwe *Familie Klipper* af te leveren, maar uiteindelijk leek het ons nog beter om eens een strip te maken die in de sfeer baadt van een David Lynch-film. Als decor kozen we een verlaten camping in Canada in de winter. Veel desolater en ongezelliger kan het niet worden, al leek het volgens Marcel nogal op de voorbije winter in België, haha. Het 'ding' is in elk geval zo goed als af. Telt iets van een kleine tweehonderd platen, zwart-wit met een steunkleurtje. Heel veel sfeer."

Een Prachtige Vergetelheid voor uitgeverij Atlas is iets speciaals dat volgend jaar zal verschijnen. Het wordt meer dan alleen een album, er komt ook muziek aan te pas. "Voor iemand oppert 'neem vooral je tijd op onze kosten', kan ik melden dat ik enkele jaren geleden besloten heb om geen steun meer te vragen aan het Vlaams Fonds voor de Letteren en toen heb ik alles wat ik al had, weggesmeten. Daarop heb ik anderhalf jaar aan de tekst geschreven. Inmiddels is die door Atlas goed bevonden. Ook de soundscape (wat een woord, hé) van Michael Fahres is klaar, opgenomen, gemixed en geremixed in Duitsland en dat is echt heel straf geworden. Maar ik zit nu aan de vormgeving en de beelden te wroeten."

Legendre zet zich als scenarist ook in voor jonge talenten. Hij moet nog beginnen aan iets nieuws voor een heel talentrijk Pools meisje. De Nederlandse tekenaar Pim Bos heeft daarentegen al de proloog klaar van *De Angstgegner*. "We werken aan iets dat je een soort *Stalker* (van de Russische regisseur Andrej Tarkovski over een man die naar verboden zones gaat waar krachten werkzaam zijn) kunt noemen, een film waar hij en ik heel erg van houden. Het project draagt de naam *De Angstgegner* over een man die mensen helpt die de weg kwijt zijn. Het decor is wat in hun hoofd leeft, niet makkelijk om dat vorm te geven, maar Pim is een straffe gast."

Voor tekenaar Stedho pruttelen er twee projecten, het een al wat concreter dan het andere. "Ik ben al jaren een ongelooflijke fan van wat die mens tekent en het was een droom van mij om ooit eens samen met hem iets te kunnen maken. 'Die droom zullen er wel meer hebben,' dacht ik, maar kijk, we zijn aan iets begonnen. Zien waar we uitkomen."

SAGA UITGAVEN

Ambulance 13 1 + 2 — **Bloedkruis + In Naam van de Mannen (Mounier + Cothias / Ordas)**

Cross Fire 2 — **In de Geheime Dienst van Zijne Heiligheid (Chan + Sala)**
De coole reeks lag in vertaling even stil, maar in juni verschijnt al deel 3.

Magus 1 + 2 + 3 — **De Grafdelver + De Verrader + De Deserteur (Annabel + Cyrus / Debois)**
De complete cyclus nu ook als SC.

Succubus 3 — **Eanna (Acciarino + Mosdi)**

Het Vervloekte Kind integraal — **(Monin + Galandon)**
Mei '68. Terwijl Frankrijk zijn identiteit verliest, zoekt Gabriel de zijne... Wie waren zijn echte ouders? Waarom werd hij in 1945 geadopteerd door een stel landbouwers uit de Creuse? Waarom verwijt een smeris hem op een dag voor "moffenjong"?

SHERPA

Arq 16 — **Dromen 1 (Andreas)**
De wereld van ARQ komt in een stroomversnelling terecht. Eindelijk komen we erachter hoe het in 1958 allemaal begon met een ultrageheim project, geleid door een nog jonge, maar toen al meedogenloze Gilpatrick...

SILVESTER

Atalante 5 — **Calaïs en Zetes (Crisse / Besson)**
Deel 5 speelt zich grotendeels in de lucht af met gevechten met sexy harpijen en zo.

De Engelsman die niet van Vuurwapens Houdt 1 — **Chili met Blauwe Bonen (Salomone + Lupano)**

Einde 19de eeuw. In Arizona, beginnen de onnaspeurlijke avonturen van een zonderlinge meester in de rechten, de Engelsman Byron Peck. Vergezeld door zijn handlanger, de afschrikwekkende Deense meneer Hoggaard, doorkruist hij de woestijn op zoek naar een mysterieus document dat de loop van de Amerikaanse geschiedenis ingrijpend kan veranderen.

Een Paar Stappen tot het Licht 1 — **De Geometerie van het Toeval (Marchand)**

Het leven van de knappe Parisienne Marianne Bell wordt drastisch overhoop gehaald. Om de 5 jaar en 7 maanden gebeurt er iets bijzonders met een naast familielid. Voor deze cyclus is er geen verklaring, maar het houdt Marianne wel bezig. Binnen 2 maanden is het weer zo ver. Wat zal er gebeuren? En met wie?

Het Testament van Kapitein Crown 2 — **Het Goud van de Verdoemden (Hénaff + Roulot)**
Slot van het leuk vertelde piratentweeluik.

STANDAARD UITGEVERIJ

F.C. De Kampioenen: De Kampioentjes Special — **(Leemans)**
De Lastige Kampioentjes, *Het Geheim van de Kampioentjes* en *Kampioentjes Verliefd*.

De Kiekeboes 136 — **Schijnheilig Bloed (Merho)**
Mona en haar vampiers zijn terug in een bloederig verhaal dat zich grotendeels in Brugge afspeelt.

De Rode Ridder 238
Marc Legendres 1ste Rode Ridder-verhaal.

Het Godsgericht (Scholz + Legendre)
De Rode Ridder bezoekt het marionettentheater van Levinus en blijkt de poppen te herkennen. Maar dan ziet Johan dat een jonge vrouw door een berentemmer wordt afgeranseld en hij vergeet de voorstelling. Nadat hij haar gered heeft, vertelt ze hem over de poppenspeler die wel tot het kermisvolk behoort maar zich eerder afzijdig houdt. Dit verhaal wordt vervolgd in *De Duivelse Poppenspeler*.

De Smurfen: Zomerboek — **(-Peyo-)**

Suske en Wiske Vakantieboek — **(Studio Vandersteen)**
De Stoute Steenezel, *De Kaperkoters*, *De Rillende Rots* en *De Kwakende Queen*.

STRIP2000

3 Hoog 3 — **(Driessen)**

Biebel 30

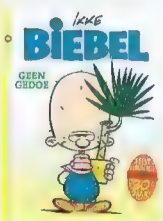

Geen Gedoe (Ikke)
Min of meer een comebackalbum van Biebel met de laatste gags die in het *Suske en Wiske Weekblad* verschenen. Dit jubileumalbum is de locomotief voor een volledige heruitgave van alle Biebel-stroken die tevoren bij Standaard Uitgeverij in de reeks *De Draagbare Biebel* verschenen.

Junior & Co 1 — **Goal! (Egmond + Donsu)**

Victor & Vishnu 3 — **Op Safari (Funke)**

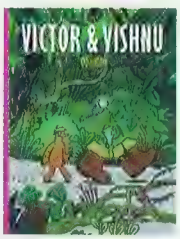

TEKENINGEN: KRISTOF FAGARD
TEKST: KURT MORISSENS

KREO'S KIJK OP DE WERELD

Kreo alias Kristof Fagard is eminent medewerker aan de populaire stripreeks *De Kiekeboes* en dat doet hij goed. Dat hij kan tekenen, bewijst hij elke dag door Twitter– en Facebookgewijs zijn schetsjes, doodles en andere pareltjes aan de mensheid te tonen. Zonde vonden wij dat alleen de virtuele mensheid kan genieten van zoveel talent en dus reserveren wij vanaf nu graag een pagina voor de striptekenaar waarin hij zijn licht laat schijnen op enkele opmerkelijke, leuke, vreemde en fijne gebeurtenissen van de afgelopen maanden.

15 februari 2013

Toeval bestaat echt wel in de wereld van het stripverhaal. Op 15 februari 1913 werd Willy Vandersteen geboren. Vermoedelijk had u dat al wel door met al de festiviteiten die er rond het 100ste verjaardag van de geestelijke vader van Suske en Wiske worden georganiseerd. Maar wist u dat de meest populaire stripfamilie uit Vlaanderen 64 jaar later hun eerste avontuur beleefde? Jawel, op 15 februari 1977 mochten de Kiekeboes hun eerste stappen zetten als striphelden in de kranten *Het Laatste Nieuws* en *De Nieuwe Gazet*. Dat maakt dat de familie Kiekeboe dit jaar 36 kaarsjes mocht uitblazen.

18 maart 2013

Gaston en Leo gaven de (misschien wel ietwat oudere) Vlaming, die al eens tijd had om een smakelijke lach ten berde te brengen in de huiskamer, een lawine aan legendarische sketches die massaal in het collectieve geheugen werden bewaard. Op 19 maart 1993 overleed Leo Martin, de zwaarbesnorde helft van het olijke duo. Na 20 jaar mocht zijn eeuwige kompaan Gaston Berghmans wat leuke anekdotes vertellen over hun humoristische avonturen. Zijn optreden in het Eén-programma *Café Corsari*, waarin hij het laatste gesprek met Leo verhaalde, zorgde voor een van de meest beklijvende TV-momenten van 2013.

31 januari 2013

Een regelrechte soap, zo kunnen we de zoektocht naar een nieuwe tekenaar voor *De Geverniste Vernepelingskes* noemen. Dirk Stallaert werd eerst verzocht om het tekenwerk van Jan Bosschaert over te nemen maar al na één aflevering gaf hij aan dat de reeks hem toch niet echt lag. Urbanus zelf zou dan het tekenwerk wel overnemen maar kwam daar op terug toen Steven Dupré zich aanbood. Het tekenwerk van Dupré kon echter niet bekoren – ook wij vinden dat onbegrijpelijk – waardoor uiteindelijk Urbain toch maar de tekenpen hanteerde voor de volgende avonturen van *De Geverniste Vernepelingskes*.

Geïnteresseerd in een gelegenheidskaartje getekend door Kreo of zin in nog meer pareltjes van Kreo? volg hem via twitter @kreo_d15 of via zijn Facebookpagina https://www.facebook.com/kristoffagard ❖ contact: kfagard@me.com

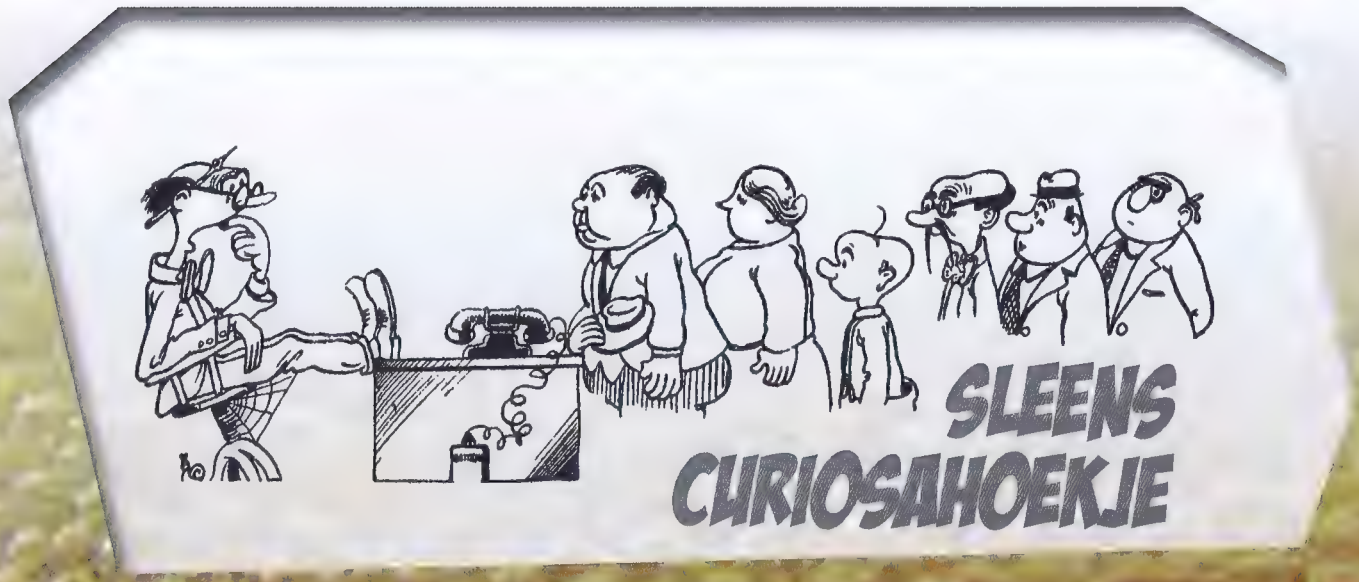

SLEENS CURIOSAHOEKJE

Nero heeft – net als zijn geestelijke vader Marc Sleen en ondergetekende – een voorliefde voor champagne. Het heerlijke vocht vloeit dan ook rijkelijk bij bijzondere gelegenheden zoals feestmaaltijden en uiteraard ook bij de wafelenbak waarmee een Neroverhaal traditioneel wordt afgesloten. Ook andere geestrijke dranken zoals wijn en jenever komen regelmatig aan bod in de Neroverhalen; zo drinkt Kapitein Oliepul graag zijn 'jeneverkes'. Maar Nero zou geen Vlaamse strip zijn als er niet volop bier geschonken en gedronken zou worden.

DOOR YVES KERREMANS

Nero kijkt verlekkerd naar een pint bier in De Linkadoors (1966)

De geschiedenis van het Nerobier

Matsuokabier uitgebracht t.g.v. het stripfestival van Middelkerke (1997)

MATSUOKABIER

Nero's geschiedenis is rechtstreeks verbonden met het gerstenat: in het allereerste verhaal *Het Geheim van Matsuoka* (toen nog onder de titel *De avonturen van detectief Van Zwam*) drinkt Schoonpaard (ook Schoorbaard genoemd) van het bier dat de oude Matsuoka zelf heeft gebrouwen. Het hier veroorzaakt waanvoorstellingen en Schoonpaard beeldt zich in dat hij de keizer van Rome is. Nadat de helden Matsuoka van slagen hebben, komen alle andere slachtoffers terug naar hun oorspronkelijke bestaan maar Nero behoudt zijn ingebeelde naam en de laurierbroodjes (of is het peterselie?) achter de oren. Het Matsuokabier heeft een grote bekendheid gemaakt op het Internationaal Op

"Aalst viert Carnaval" in 't Vrije Volksblad van 9 februari 1948 en de oorspronkelijke foto's

De carnavalsstoet in Aalst in 1928 reed er een vrachtwagen van 't Vrije Volksblad met een reusachtige Van Zwam met een pint Matsuokabier in de hand. In een van vorigen werd er (waarschijnlijk voor een tentoonstelling) al een bak Matsuokabier gefabriceerd, maar met enige fantasie.
Later jaar werd het Matsuokabier in 1997 pas echt werkelijkheid als eerst in Middelkerke (augustus 1997) en een maand later in Gent (september 1997) flesjes Matsuokabier in beperkte oplage worden verkocht. In Middelkerke vervangt men het etiket van flesjes Maes Pils, in Gent neemt men Duvelflesjes.

Matsuokabier uitgebracht t.g.v. de Gentse Strobeurs (1997)

Covers voor Het Bierkanaal (links: 1ste druk uit 1983 met cover door Marc Sleen; rechts: herdruk uit 2011 met cover door Dirk Stallaert)

NEROBIER – EERSTE VERSIE

In het 138ste Neroverhaal *Het Bierkanaal* (1983) lanceert de stripheld het Nerobier. Nero trekt samen met Ambrosius Goegeweten naar Rwanda en ontdekt daar het bierkanaal. Het kanaal verkrijgt zijn unieke samenstelling door de gistende palmnoten van de doempalmen. Nero ziet meteen de mogelijkheden van het bier in, lanceert het Nerobier en wordt (voor de zoveelste keer) schatrijk. Op de Marc Sleen Happening in Oostrozebeke (1992) wordt er naast Doris Dobbel worst ook Nerobier verkocht. Net als het Matsuokabier wordt ook hiervoor van bestaande bierflesjes (Brugs Tarwebier in dit geval) het etiket vervangen door een sticker met een Nerotekening, gebaseerd op een plaatje uit *Het Bierkanaal*. Het is wachten tot het echte Nerobier van de Stichting Marc Sleen om een exclusief gebrouwen Nerobier te kunnen drinken, maar daarover verder meer...

KAJ-BIERPOTTEN

Naast zijn stripreeksen *Fonske en Stropke* in *Doorbraak*, het maandblad voor Jong-Kajotters, leverde Marc Sleen ook het tekenwerk voor een originele publiciteitsactie door de KAJ (Katholieke Arbeidersjeugd) en haar Franstalige evenknie JOC (Jeunesse Ouvrière Chrétienne). In de KAJ-centrale in Brussel bevonden zich een 'spijshuis en drankhuis' waar men in de periode '62-'63 een bon ontving bij het drinken van een Dort. Dertig bons konden ingeruild worden tegen een bierpot, versierd met een speciaal ontworpen tekening van Marc Sleen. Om de vier verschillende bierpotten te verzamelen, moest men dus 120 Dorts drinken, of hoe de KAJ de jong-Kajotters aanzette tot bier drinken. Om de actie te promoten vervaardigde de KAJ/JOC briefkaarten met de afbeeldingen van de bierpotten. Elke briefkaart bestaat in de twee landstalen en vermeldt de uitgiftedatum van de bierpot-

Links:
Bieretiket voor het Nerobier uit Oostrozebeke

Pagina xx:
Zeven van de acht briefkaarten (de Nederlandstalige versie met Janw Spier & Van Zwam is nog niet opgedoken) voor de KAJ/JOC bierpotten en de bijhorende bierpotten

KAJ CENTRALE JOC

Doe zoals ik, drink echte « DORT » in de K.A.J.-Centrale.
Voor 30 bons ontvangt U een bierpot met « onze » edele figuur.

ADHEMAR

Deze potten zijn verkrijgbaar vanaf 1 mei 1963

Gebruik deze kaart voor uw briefwisseling

KAJ CENTRALE JOC

Faites comme moi,
buvez un vrai « DORT » à la Centrale J.O.C.
Avec 30 bons, vous recevrez un Pot-Souvenir signé

ADHEMAR

Ces pots sont disponibles à partir du 1 mai 1963

Utiliser cette carte pour votre correspondance

KAJ CENTRALE JOC

Doe zoals Wij, drink echte « DORT » in de K.A.J.-Centrale.
Voor 30 bons ontvangt U een bierpot met « onze » edele figuur.

M. en Mevr. PHEIP

Deze potten zijn verkrijgbaar vanaf 1 januari 1963

Gebruik deze kaart voor uw briefwisseling

KAJ CENTRALE JOC

Faites comme nous,
buvez un vrai « DORT » à la Centrale J.O.C.
Avec 30 bons, vous recevrez un Pot-Souvenir signé

M. et Mme PHILISTIN

Ces pots sont disponibles à partir du 1 janvier 1963

Utiliser cette carte pour votre correspondance

KAJ CENTRALE JOC

Doe zoals ik, drink echte « DORT » in de K.A.J.-Centrale.
Voor 30 bons ontvangt U een bierpot met « mijn » edele figuur.

NERO.

Deze potten zijn verkrijgbaar vanaf 1 november 1962

KAJ CENTRALE JOC

Faites comme moi,
buvez un vrai « DORT » à la Centrale J.O.C.
Avec 30 bons, vous recevrez un Pot-Souvenir signé

NERON I

Ces pots sont disponibles à partir du 1 novembre 1962

Utiliser cette carte pour votre correspondance

KAJ CENTRALE JOC

Faites comme nous,
buvez un vrai « DORT » à la Centrale J.O.C.
Avec 30 bons, vous recevrez un Pot-Souvenir signé

Jean MUSCLE et Dét. SELOIGNE

Ces pots sont disponibles à partir du 1 mars 1963

Utiliser cette carte pour votre correspondance

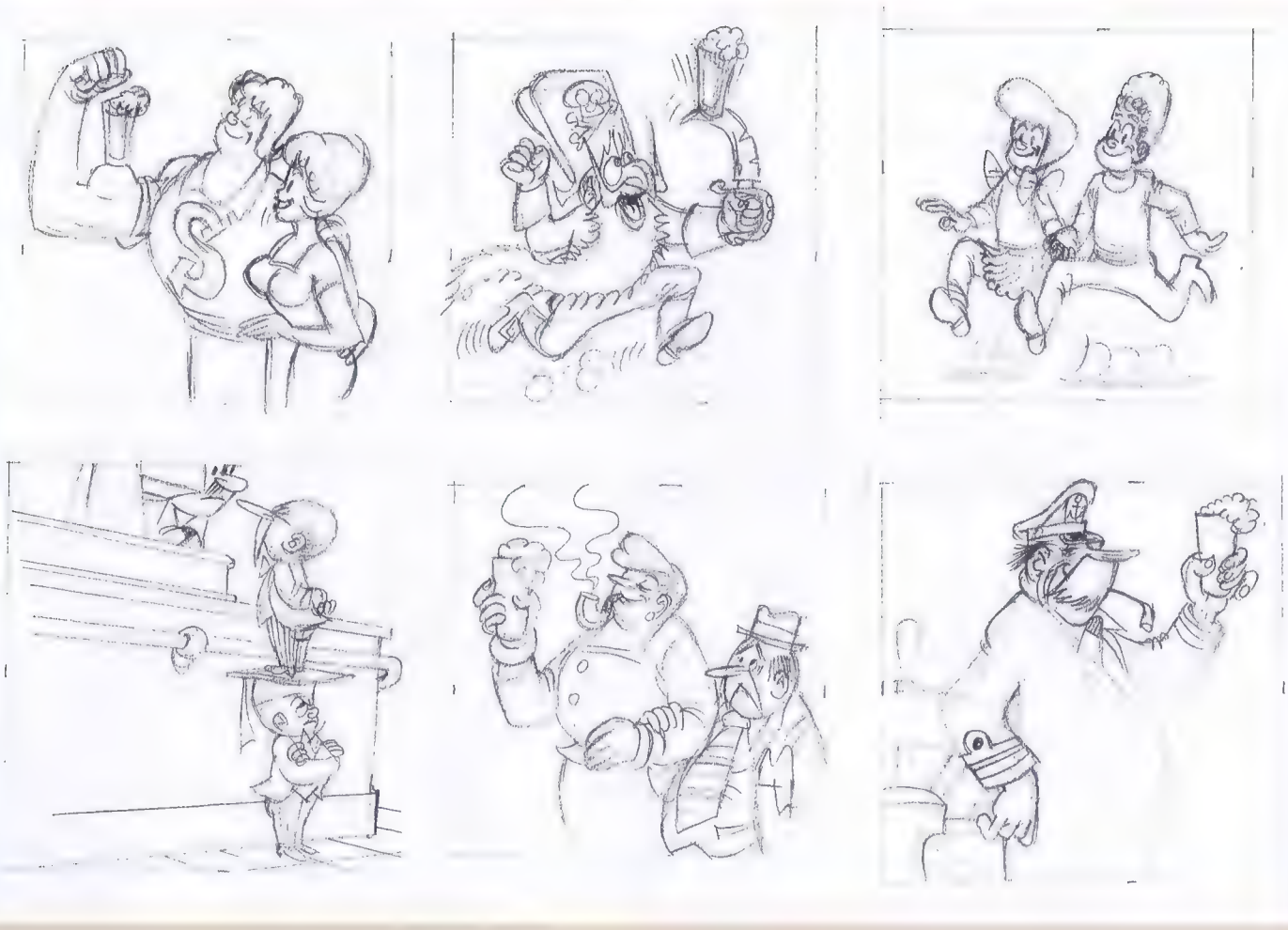

ten: de pot met Nero op 1 november 1962, die met de Pheipen op 1 januari 1963, die met Van Zwam & Jan Spier op 1 maart 1963 en die met Adhemar op 1 mei 1963. Uit contacten met een toenmalige verantwoordelijke van de actie vernamen we dat er duizend bierpotten werden vervaardigd, 250 van elke versie. Tot nu toe is er geen vermelding van de actie gevonden in de publicaties van KAJ/JOC. Bovendien is er nog geen bierbon opgedoken; misschien wordt die ook gesierd met de tekeningen door Marc Sleen...

NERO STOND OP PUNT OM NEDERLANDSE PILS TE PROMOTEN

Enkele jaren geleden doken in Nederland schetsen op die Marc Sleen maakte voor een reclameactie van een Nederlandse pilsmerk. In de loop der tijd raakten de schetsen verdeeld maar de voorzienigheid heeft ze terug samengebracht en maakt het daardoor mogelijk om ze hier in hun volledigheid te tonen.
Traditiegetrouw drinken kinderen geen alcohol in de Nerostrips maar Clo-Clo doet in deze campagne wel een poging en probeert zijn kleine lengte te verbergen door op het hoofd van Adhemar te staan. Waar Petoetje en Petatje naar toe rennen zal altijd een raadsel blijven. Brabant Strip ging nog een stapje verder en vroeg Dirk Stallaert, de rechterhand van Marc Sleen, om één van de schetsen uit te werken tot een volwaardige tekening. Het resultaat maakt duidelijk dat het Nederlandse bierlandschap een kans liet schieten...

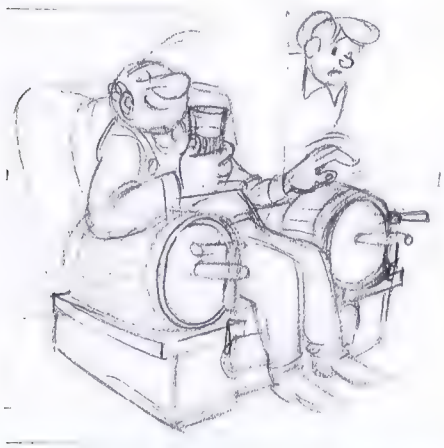

Boven:
Schets door Marc Sleen en uitgewerkte tekening door Dirk Stallaert van één van de acht ontwerpen voor een bierreclame

Links:
Ongebruikte ontwerpen voor een Nederlands pilsmerk

HET NEROBIER WORDT WERKELIJKHEID

Uiteindelijk wordt het Nerobier uit *Het Bierkanaal* in 2010 werkelijkheid. De Stichting Marc Sleen gaat het niet zoals Nero in Afrika halen maar zoekt het dichter bij huis in Lochristi. De Stichting stapt naar de vzw Brussels Beer Capital of the World om een bier te laten brouwen dat Nero waardig is. De vzw en de Universiteit Gent brouwden in samenwerking met de Proefbrouwerij in Lochristi het bier. Professor De Keukeleire van de Universiteit Gent verduidelijkt dat het bier 'amberkleurig is, zes procent alcohol bevat en wordt gekenmerkt door fruitige aroma's (o.a. pompelmoes)'. Dirk Stallaert tekende een exclusief bieretiket waarop Nero verlekkerd naar een glas Nerobier kijkt, een scène gebaseerd op een plaatje uit het Neroverhaal *De Linkadoors* (1966).

Pagina xx:
Marc Sleen met de geschenkverpakking van het Nerobier

Links:
Bieretiket van het Nerobier (ontwerp en resultaat)

STICHTING MARC SLEEN

BIERPRIJSVRAAG

De Stichting Marc Sleen biedt de leden van Brabant Strip gratis een exclusief bierkaartje aan met de afbeelding van het Nerobier!

De genereuze Stichting gaat nog een stap verder en stelt 2 geschenkverpakkingen Nerobier ter beschikking om te verloten onder de inzenders van het juiste antwoord op onderstaande biervraag.
Een geschenkverpakking Nerobier bestaat uit een fles Nerobier (75cl) en een Nerobierglas in een mooi bedrukte doos.

DE BIERVRAAG

In het eerste Neroverhaal (eigenlijk nog een Van Zwamverhaal) kregen de helden waanvoorstellingen door het drinken van Matsuokabier. Elke striplezer weet dat Schoonpaard/Schoonbaard zich inbeeldde dat hij keizer Nero was en dat Jef Pedal door het leven ging als Jan met de Hamer. Maar welke historische figuur waande detective Van Zwam zich door het drinken van het Matsuokabier?

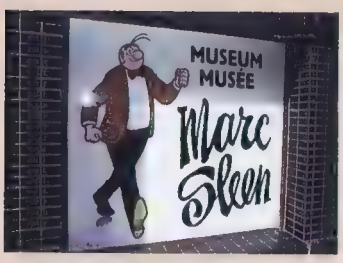

DE OPLOSSINGEN

Oplossingen dienen vóór 15 juni toe te komen op brabant.strip@gmail.com of Brabant Strip – Dewandelaerstraat 8 – 1930 Nossegem.
Uit de juiste inzendingen zal een onschuldige hand twee gelukkigen trekken. Zij worden verwittigd wanneer zij hun prijs kunnen afhalen in het Marc Sleen Museum in de Brusselse Zandstraat.
Meteen de ideale gelegenheid om het museum (opnieuw) te bezoeken...

De 'magische' tandem

Brutin & Cruyssaert

Blz. 60

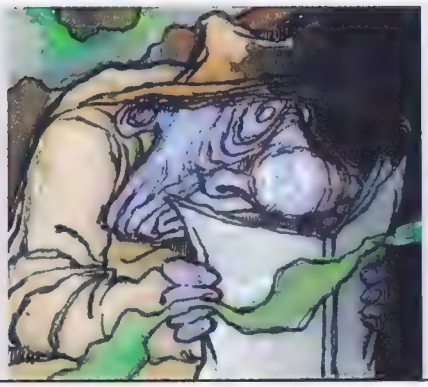

Als alle verhaallijnen samenkomen

Vanaf de start van *Verre Werelden* was ik gecharmeerd door de setting en vreemde creaturen die in het verhaal de revue passeren. Vooral de mysterieuze, krabachtige Stepanerk die hoofdpersoon Paul Claiden helpt bij zijn zoektocht naar zijn verdwenen vader intrigeerde me vanaf het allereerste album. De verschillende mysteries die scenarist van dienst Léo had gecreëerd worden in dit slotalbum samengebracht in een zinderende finale. En Léo zou Léo niet zijn indien de slotnoot toch heel optimistisch is. Misschien wat naïef maar het gaat erin als zoete pap. Het tekenwerk van de bijna dove Icar blijft de hele reeks door op niveau. Benieuwd met welk project hij ons nu zal verbazen. Slotsom: leuke reeks met humor, mysterie en heel veel actie. Niet van het niveau van de *Aldebaran*-reeksen maar toch meer dan de moeite waard. (TV)

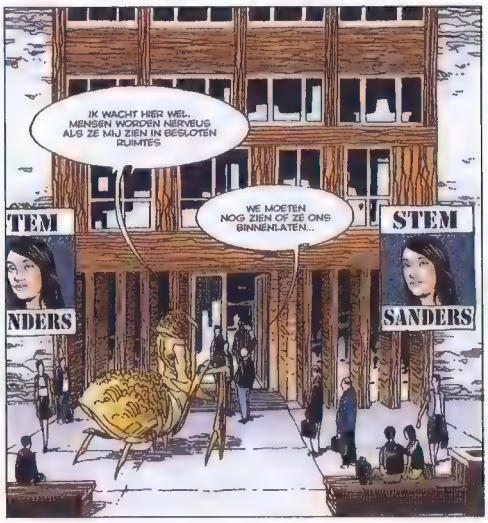
IK WACHT HIER WEL. MENSEN WORDEN NERVEUS ALS ZE MIJ ZIEN IN BESLOTEN RUIMTES
WE MOETEN NOG ZIEN OF ZE ONS BINNENLATEN...
TEM
STEM
NDERS
SANDERS

Verre Werelden: episode 5
Tekst / tekeningen: Leo / Icar
Dargaud, 48 blz., SC: 7,50 euro

KLASSIEKER IN VERVAL

De tijd dat ik reikhalzend uitkeek naar een nieuw deel van de post-apocalyptische avonturenstrip *Jeremiah* is al een tijdje achter de rug. Daar zal dit 32ste album ook geen verandering in brengen. Hermann levert met *De chef* een ongeïnspireerde aflevering af. Er gebeurt bitter weinig. Jeremiah en Kurdy krijgen last van motorpech voor de poorten van een verlaten pretpark. Veel tijd om een gratis ritje te maken op de achtbaan is er niet. Jeremiah en Kurdy komen immers in een wereld van geweld terecht. Binnen de muren van het pretpark heerst ene Kasper op een dictatoriale manier. Ik kon me niet van de mening ontdoen dat we dit soort verhaal al zo vaak hebben gelezen. Niets nieuws onder de zon dus. Hermann is een heel veelzijdig stripmaker maar hij vervalt de laatste jaren af en toe serieus in herhaling. Jammer. (TV)

Jeremiah n° 32: De chef
Tekst / tekeningen: Hermann
Dupuis, Collectie Spotlight, 48 blz., SC: 7,50 euro / HC: 12,95 euro

Instant klassieker?

Je hebt zo van die strips waarvan je al na een eerste lezing voelt, dat ze zullen uitgroeien tot een regelrechte verkooptopper. Dat gevoel had ik bij het dichtslaan van *Een nacht in Rome*. De cover spreekt aan maar toch was het vooral de hype die ontstond op het stripforum *De Getekende Reep* die mij ertoe heeft aangezet om dit album in HC te kopen en niet te wachten tot de beloofde SC van dit album zal verschijnen. Je moet er wel bijna 25 euro voor neertellen maar dit verhaal is elke eurocent waard. Het verhaal? Raphaël en Sophia wonen al een tijd samen. Enkele dagen voor zijn veertigste verjaardag krijgt Raphaël een oude videocassette opgestuurd via de post. Tot zijn verbazing bevat de video beelden die hij twintig jaar geleden gemaakt had, samen met zijn toenmalige vriendin Marie. In een zotverliefde bui hadden ze elkaar bij deze opname beloofd om de nacht van hun veertigste verjaardag samen door te brengen. Marie verjaart immers op dezelfde dag als Raphaël. Wat er ook zou gebeuren in hun verdere leven: ze hadden beloofd om nog één nacht samen door te brengen in Rome. Raphaël was die belofte eigenlijk al vergeten. Hij probeert de tape ook te vergeten maar het zien van die oude beelden, het horen van de o zo herkenbare stem van zijn vroegere geliefde brengen hem ertoe om toch contact op te nemen met Marie... Het verhaal leest als een film en er zijn dan ook plannen om dit verhaal op het witte doek te brengen. Dit album is het eerste van een tweeluik. Het spannende einde doet me reikhalzend uitkijken naar het vervolg. Op het moment dat jullie dit lezen is de HC al helemaal uitverkocht. Dus zal je het met de SC-versie moeten stellen om dit verhaal te savoureren. Zeker doen ! Dit is een dikke aanrader. (TV)

Een nacht in Rome
Tekst / tekeningen : Jim
Saga, 96 blz., HC : 24,99 euro

*** EXTRA ***

Sinds Jim zich met *Een Nacht in Rome* manifest op onze radar begaf, kijken we uit naar elk van zijn nieuwe projecten. Eind april verschijnt bij Glénat-imprint Vents d'Ouest het 160 pagina's tellende one-shot *Une Petite Tentation* dat hij voor Grelin schreef. Studente Calista charmeert de lezer met haar frisse looks. 's Nachts gaat ze babysitten om een centje bij te verdienen want dat heeft ze wel nodig. Op een van die nachten komt haar vriendin Anna langs. Anna is een vrijgevochten, extraverte meid. Ze zijn allebei onder de indruk van het peperdure appartement in de chique buurt waar Calista komt oppassen. Anna daagt Calista uit om samen de heer des huizes te verleiden. In die mate zelfs dat ze de vrouw des huizes simpelweg willen vervangen. Dit zou hen twintig jaar winst opleveren in hun ambities om zich te settelen zonder verdere geldzorgen. Wat begint als een grap wordt bittere ernst over verleiding en ontrouw. *Une Petite Tentation* is eigenlijk een doorstart van *Le Sourire de la Baby Sitter* waarvan in 2010 het eerste deel bij Soleil verscheen. Deel 2 verscheen nooit door de zwaar tegenvallende verkoop van deel 1. Bij Vents d'Ouest verschijnt het complete verhaal in één uitgave met hopelijk meer succes. Het eerste deel is volledig herwerkt om beter aan te sluiten met het vervolg. (DS - stripspeciaalzaak.be)

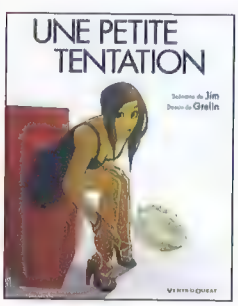

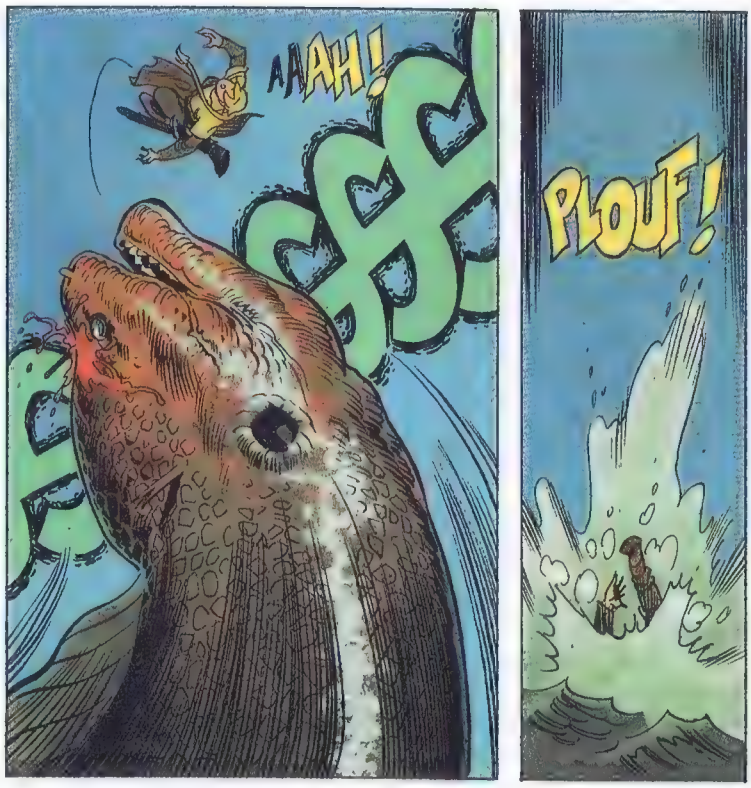

SPANNEND TWEELUIK

Het eerste deel van dit tweeluik had me al bijzonder aangenaam verrast. Dit vervolg blijft op hetzelfde hoge niveau. We maakten kennis met jager Asgard Yzerpoot die werd gesolliciteerd om de bloeddorstige Midgardslang te doden. In dit vervolgalbum lijken de rollen omgedraaid. Nu kruipt het zeemonster in de huid van de jager en is Asgard de prooi. We krijgen dan ook veel spectaculaire gevechten te zien. Tekenaar Ralph Meyer ontbindt al zijn duivels en levert een heel knap album af. Ook het razend spannende scenario van Xavier Dorison is het vermelden waard. Het werk van beide heren zorgt voor vuurwerk. Geen nodeloos rekken van een spannend verhaal. Gewoon een sterk verhaal vertellen in twee albums. Beide heren zouden vanuit puur commercieel oogpunt voor meerdere albums kunnen gaan, maar dat doen ze bewust niet. Daar kan je in deze tijden van spin-offs, nevenreeksen of het eindeloos rekken van langlopende reeksen alleen maar respect voor hebben. (TV)

Asgard n° 2: De midgardslang
Tekst / tekeningen: Dorison / Meyer
Dargaud, 56 blz., SC: 7,50 euro

CHARMEUR IN PRIESTERKLEREN

De arme Paquita werkt al jaren voor padre Jacinto als ze op oudejaarsavond 100 miljoen pesos wint bij de Nationale Loterij. Bij het horen van dit heuglijke nieuws krijgt het oude dametje terstond een hartstilstand en overlijdt ter plaatse. Een paar weken na dit voorval krijgt Wayne Shelton tijdens zijn vakantie in Argentinië ook verrassend nieuws te horen. Hij wordt nogal onzacht met zijn verleden geconfronteerd. Shelton heeft veertig jaar geleden in Argentinië op een hacienda gewerkt. Daar had hij een vurige relatie met de 20-jarige señorita Pilar. Haar rijke vader blijkt nu klacht te hebben ingediend tegen Shelton wegens verkrachting van zijn dochter en het verbreken van een huwelijksbelofte. Shelton mag Buenos Aires niet meer verlaten en zijn boot wordt ook in beslag genomen. Hij vermoedt dat er veel meer achter dit verhaal zit. Al snel blijkt dat het verhaal van het winnende loterijlotje en dat van de vermeende verkrachting aan elkaar gelinkt zijn. Heerlijk toch hoe topscenarist Jean Van Hamme ook nu weer een knap avontuur kan vertellen in één enkel album.

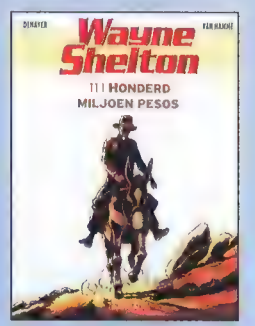

Actie, humor, snelle voertuigen en knappe vrouwen vormen ook nu weer een ideale mix voor een halfuurtje ontspanning. De hyperrealistische tekeningen van Christian Denayer dragen ook bij tot een heel leuke leeservaring. (TV)

Wayne Shelton n° 11: Honderd miljoen pesos
Tekst / tekeningen: Van Hamme / Denayer
Dargaud, 48 blz., SC: 7,50 euro

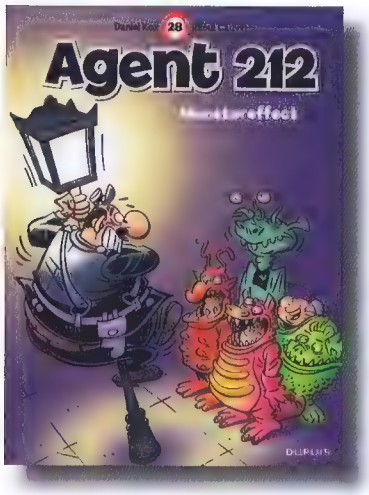

GEWOONTE-AANKOOP

Wie kent hem niet: de onfortuinlijke corpulente agent Arthur? Sinds 1981 al beleeft hij de meest doldwaze avonturen. In dit nieuwste album komen opvallend veel gags voor waarin het schoothondje Kiki en Arthurs schoonmoeder centraal staan. Voor het eerst zijn er niet alleen gags en kortverhaaltjes te vinden maar ook twee cartoons waarin één grote tekening voor de komische noot moet zorgen. We krijgen Arthur te zien in de hondenschool, we zien hoe hij onderdak verleent aan een dakloze, hoe hij zijn hele familie op de bon slingert en ook hoe hij bijklust in een mortuarium. Je hebt zo van die reeksen die een mens meer koopt uit gewoonte dan uit echte passie. *Agent 212* is voor mij zo'n reeks. Het vet is al lang van de soep. Scenarist Cauvin komt al een tijd niet meer origineel uit de hoek. En ook het tekenwerk van Kox lijdt de laatste jaren aan bloedarmoede. Een snel jaarlijks tussendoortje. (TV)

Agent 212 n° 28: Monstereffect
Tekst / tekeningen: Cauvin / Kox
Dupuis, 48 blz., SC: 6,95 euro

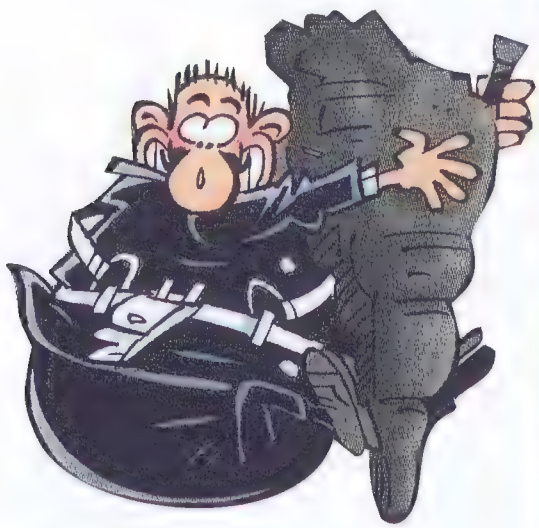

Vier op een rij

De laatste jaren ontpopt scenarist Zidrou (ook bekend van de gagreeks *Dokus de leerling*) zich tot succesvol auteur van sterke oneshots. Na eerdere geslaagde albums als *Lydie*, *De Verhalenverteller* en *Het vel van de beer* scoort hij met *Een mooie reis* vier successen op een rij.
Het verhaal? Lea voelt zich haar hele leven al een vervangkind. Ze was waarschijnlijk nooit geboren indien haar broer Leo niet verdronken was. Aan het begin van het verhaal overlijdt haar vader. Voldoende redenen dus om een getroubleerd leven te lijden. Niet dat de band met haar vader zo innig was. Integendeel zelfs. Haar vader werkte heel zijn leven keihard als dokter en had bijgevolg weinig tijd voor Lea. Ze hadden daarenboven ook vaak hoog oplopende discussies in verband met bepaalde eigenzinnige keuzes die Lea heeft gemaakt in haar leven. Zo pleegde ze abortus en koos voor een carrière als naaktmodel. Twee zaken waar haar vader fel tegen gekant was. Ook nu weer levert Zidrou een emotioneel zwaar geladen album af. Het is uit het leven gegrepen en leest ook bijzonder vlot. Vaak laat hij de tekeningen voor zichzelf spreken. De begeleidende teksten zijn vaak bewust heel beknopt gehouden. Tekenaar Benoît Springer kennen sommige misschien nog van de drie albums van *Schemerland* die ruim tien jaar geleden bij uitgeverij Talent zijn verschenen. Springer brengt dit verhaal op een manier in beeld die sterk refereert aan Vivès en Rabaté. Weinig franjes dus. Geen aandacht voor details of uitgewerkte decors. Wel veel wisselende camerastandpunten en close-ups. Het oogt allemaal heel simplistisch maar bij dit soort verhaal heeft het me helemaal niet gestoord. (TV)

Een mooie reis
Tekst / tekeningen : Zidrou / Springer
Dargaud, 56 blz., HC : 14,95 euro

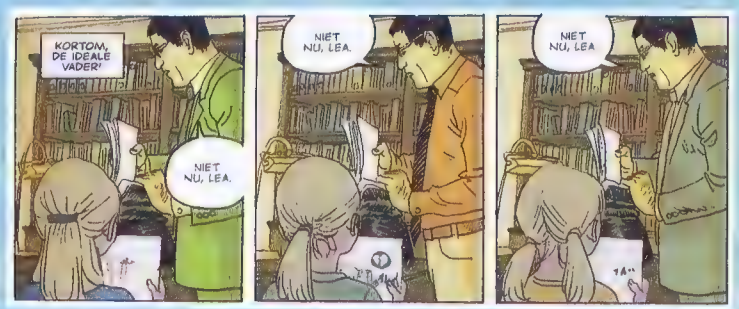

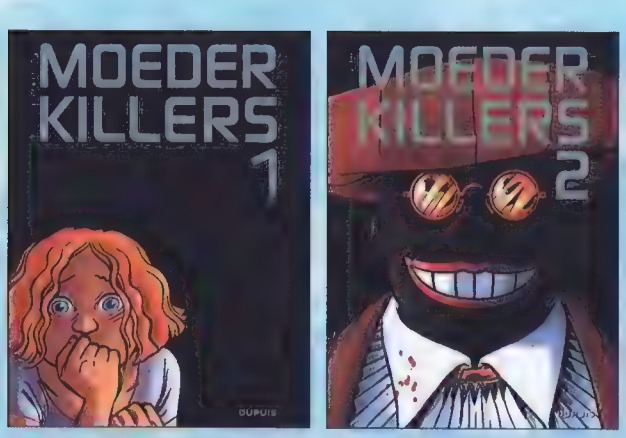

*** EXTRA ***

Van topscenarist Zidrou komen deze zomer maar liefst vier albums uit: beide delen van het tweeluik *Moederkillers* (met Benoît Ers van *De Duivels van Alexia* als co-tekenaar), *Dokus de Leerling 19* en ook het one-shot *De Klant* voor tekenaar Man. "Verliefd worden op een prostituee is zelden een goed idee. De plaatselijke maffiabaas dwarszitten om die prostituee terug te vinden, is ook niet zo clever. De enige dochter van haar pooier ontvoeren om hem onder druk te zetten, nog veel minder. Maar denken dat alles goed zal aflopen, dat is pas helemaal van de pot gerukt! Augustin Mirales infiltreert in het Spaanse prostitutiemilieu op zoek naar Maria-Auxiliadora Alaya, een Ecuadoraans hoertje waarop hij wanhopig verliefd werd. Heeft hij genoeg guts om door te zetten in het groezelige en vijandige milieu van de prostitutie?"

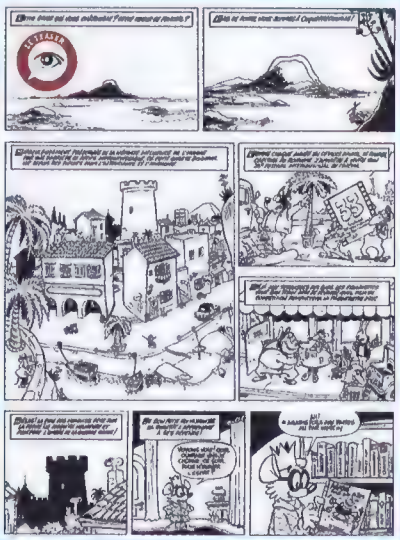

En neen, dat is nog niet genoeg voor Zidrou. Le Lombard verspreidde een teaserpagina uit het comebackalbum van *Chlorophyl* van Bernard Godi en Zidrou, die samen al verantwoordelijk zijn voor de gagreeks *Dokus de Leerling*. Op vraag van uitgeverij Le Lombard werkte scenarist Zidrou in de zomer van 2012 aan een one-shot van *Chlorophyl*, het marmotje van Raymond Macherot en een van de tofste series uit het weekblad *Kuifje*. Le Lombard gaf begin april de derde bundel van drie integrales uit met daarin alle *Chlorophyl*-verhalen van Macherot. En dat sterkt de geruchten dat de serie nieuw leven wordt ingeblazen. In september 2012 staken namelijk geruchten de kop op dat van *Chlorophyl* nog meer one-shots zullen volgen door telkens andere auteurs. Naar het voorbeeld van de nevenreeks *van Robbedoes en Kwabbernoot* waarvoor Zidrou ook een paar verhalen schrijft, meerbepaald voor Marc Hardy en Frank Pé. (DS - stripspeciaalzaak.be)

AVONTUREN OP HET WITTE DOEK

Tekenaar Verron verdient een dikke pluim. Hij treedt immers al enkele jaren met heel veel respect in de voetsporen van grootmeester Jean Roba. Een klassieker als *Bollie & Billie* verdient het dan ook om in de schijnwerpers te blijven en zo steeds nieuwe lezers aan te trekken. Niet elke gag is even geslaagd maar toch blijven alle vertrouwde elementen aanwezig: verwoede pogingen om Billie in bad te krijgen, de eigenzinnige avonturen van schildpad Carolien... Rode draad deze keer is reizen en film. Zo komen we ondermeer terecht in Venetië, Rome, Londen, Athene, Oostenrijk... En overal is Bollie druk in de weer met zijn handcamera als een volleerd regisseur. Ook thuis leeft hij zich uit met deze nieuwe hobby. Hij blikt zijn eigen versies in van klassiekers als Dracula, de Hulk, Tarzan en Indiana Jones. Dit is zeker geen toeval want achteraan het album zit een dossier van zes bladzijden waarin de lezer meer te weten komt over hoe Bollie en Billie naar het witte doek werden gebracht met acteurs van vlees en bloed. We leren de hoofdpersonen kennen, krijgen enkele decorstukken te zien en lezen ook al een korte synopsis van de film. (TV)

Bollie & Billie n° 34: Een schat van een hond
Tekst/tekeningen: Verron
Dargaud, 48 blz, SC, 6,50 euro

IN DE OUDE OPSLAGRUIMTE VAN HET PLAATSELIJKE POLITIE-CORPS ZUCHTEN EN KREUNEN DE ZWARE INBESLAG GENOMEN GOEDEREN DOZEN ONDER HET LAATSTE GEREUTEL VAN DE OUDE VOLKSBUURT...
OPIUM 20/01/1973
GREEN AFGAAN
HIER IS HET DAT WE KENNIS MAKEN MET COMMISSARIS LAMBERT-P. MOORDENAAR, KLEINZOON VAN DE ROEMRUCHTE COMMISSARIS JEAN-GASPARD MOORDENAAR ...
...VERDIEPT IN ZIJN FAVORIETE STRIP-NOVELLE...

Pagina uit Commissaris Moordenaar 1

In 2012 liepen Peter Brutin en Matthias Cruyssaert nog verschillende uitgeverijen langs om hun *Commissaris Moordenaar* voor te stellen. Maar nergens kregen ze een positief antwoord tot uitgeverij Barcatproductions zich enthousiast toonde. Exact één jaar later leidde dat enthousiasme tot drie albums van *Commissaris Moordenaar*.

De magische' tandem Brutin & Cruyssaert

DOOR **TOM VERMEEREN**

Peter Brutin: "We hadden een vijftiental uitgeverijen aangesproken en ons verhaal voorgesteld maar kregen nergens gehoor. Dus besloten we om ons verhaal dan maar in eigen beheer uit te geven. Maar we zijn heel tevreden dat we vorig jaar op het stripfestival van Geraardsbergen kennis hebben gemaakt met Ivan Bulté en Bart Pletinckx. Ze zagen onze uitgave van *Commissaris Moordenaar* en waren onmiddellijk enthousiast om dit door hun uitgeverij Barcatproductions uit te geven. Het is een relatief jonge uitgeverij maar ze boden heel interessante winstmarges en we voelden ons vereerd dat zij ons verhaal professioneel wilden uitgeven. En het resultaat zie je vandaag. Opnieuw op het festival van Geraardsbergen lagen er drie albums van *Commissaris Moordenaar* op onze signeertafel. Het eerste verhaal werd heruitgegeven en nu over twee albums gespreid. En dan is er het gloednieuwe derde album."

Maar wie is die Commissaris Moordenaar eigenlijk?
Brutin: Hoofdpersoon Commissaris Lambert Moordenaar noemt zichzelf de beste Commissaris van het land. Er is slechts één minpunt: wanneer hij look eet, transformeert hij in een niets en niemand ontziende moordmachine. Maar omdat hij nu eenmaal een uitstekend speurder is, wordt hij door zijn chef Godefroid Van Neuzel keer op keer vrijgelaten uit de gevangenis om een of andere misdaad op te lossen.

Het lijkt me niet eenvoudig om *Commissaris Moordenaar* onder te brengen in een bepaald genre.
Brutin: Dat klopt. Commissaris Lambert is best wel een getormenteerd type. We willen vooral onze eigen goesting en smaak doordrijven. We maken met *Commissaris Moordenaar* wat we zelf leuk vinden, wars van alle genres en hippe stijlen. *Focus Knack* zal ons nooit goed vinden maar we maken dan ook geen strips voor *Focus Knack*, hé. *(lacht)*

Jullie werken samen aan *Commissaris Moordenaar*. Kunnen jullie eens beschrijven wie wat doet?
Brutin: We doen alles samen. Van het brainstormen tot en met het definitief uittekenen. Dus zowel op vlak van scenario als tekeningen werken we samen. In het prille begin tekende Matthias wel iets meer dan ik. Maar momenteel is dat evenwichtig verdeeld.
Matthias Cruyssaert: Eerst bespreken we het verhaal. Peter schrijft het vervolgens uit per pagina. Dan maak ik een eerste storyboard. Ik teken ook de kadertjes, tekstvakken en zorg voor de lettering. Ik ben vooral verantwoordelijk voor het tekenen van de onnozele mannetjes en het hoofdpersonage van de Commissaris.
Brutin: Ik houd me vooral bezig met de vrouwenfiguren en de decors.

Hoe vaak komen jullie samen om te overleggen?
Brutin: We zien elkaar minstens één keer per week in de academie van Kortrijk waar we allebei les geven op zaterdag. Het is voor ons beiden iedere keer weer halsreikend uitkijken naar wat we hebben bijgetekend. We moeten elkaar wel zo vaak zien want we werken echt op elkaars pagina. Er zijn niet veel stripmakers die dit zouden durven. Werken en wroeten op elkaars tekeningen is niet zo evident binnen het stripwereldje. We gaan bewust naar het ambachtelijke terug.

Cruyssaert: We geraken ook steeds beter op elkaar ingespeeld. Ik vind dat je nu al veel minder kan zien dat we met twee aan *Commissaris Moordenaar* werken. Momenteel werken we volop aan het vierde album. De rode draad is er al helemaal. We weten perfect waar we naartoe willen. Maar toch is nog niet alles tot in het kleinste detail uitgeschreven. We houden ervan om onszelf te verrassen terwijl we het verhaal aan het uitwerken zijn. Zo vinden we het leuk om nevenpersonages plots meer op de voor-

grond te brengen en een belangrijkere rol te laten spelen. De stripdief uit het derde album zal zich zo meer en meer profileren als de vaste rivaal van *Commissaris Moordenaar*.

Oh, dus er zijn al plannen voor een vijfde album?

Brutin: Absoluut. We hebben al ideeën voor een volgend twee- of drieluik. Toch lassen we bewust een korte rustpauze in tussen elk album van de *Commissaris*. Zo krijgen we tijd om even op adem te komen. Maar vrij snel missen we onze personages en krijgen zo snel weer zin om aan een nieuw deel te beginnen.

Zoveel enthousiasme! Die stripmicrobe zit al heel lang in jullie lichaam zeker?

Brutin: Ik heb al heel mijn leven getekend. Volgens mij heb ik de baarmoederwand van mijn moeder ook al volgekriebeld. *(brede lach)* Ik groeide ook op in een omgeving vol stripstimuli. Zo kreeg ik jarenlang het weekblad *Robbedoes* thuis. Ik ben ook snel begonnen met het verzinnen van mijn eigen verhalen. Ik heb zelfs ooit een eigen tijdschrift uitgegeven en zowaar mijn eigen avonturen van Urbanus getekend. Vrij snel ging mijn voorkeur uit naar sciencefiction. Dat was voor mij het ideale genre om te ontsnappen aan de grijsheid en saaiheid van het dagdagelijks bestaan in de jaren zeventig. Strips hielpen me echt ontsnappen. Ik had dat echt nodig.

Cruyssaert: Toen ik twee jaar was, verslond ik de albums van *Jommeke*. Mijn eigen eerste stripverhaaltjes waren in feite mijn versie van *Jommeke*-verhalen. Het liefst maakte ik de covers en ook de aankondigingsstrookjes van mijn eigen verhaaltjes. Na een slechte ervaring met enkele lesgevers aan Sint-Lucas die mijn etstechniek bekritiseerden, heb ik een lange tijd bijna niet meer getekend. Tot ik Peter in Kortrijk op de academie leerde kennen. Het klikte meteen tussen ons. We voelden direct aan dat we op dezelfde golflengte zaten qua interesses. En vrij snel stelde Peter me voor om samen een verhaal te gaan maken.

De samenwerking kwam dus snel na jullie eerste ontmoeting.

Brutin: Dat klopt. Ik herinner me wel nog dat Matthias het in het begin helemaal niet zag zitten om samen een verhaal te maken. Maar vrij snel kon ik hem overtuigen. Ik heb ondertussen ook veel van hem geleerd. Vooral op vlak van werken met aquarel heb ik door zijn invloed veel vooruitgang geboekt. De pc heeft voor mij helemaal afgedaan. Wij doen alle fasen van het maken van een strip volledig met de hand. Van schetsen over uittekenen, inkleuren en zelfs letteren.

Cruyssaert: Het klikte inderdaad onmiddellijk tussen ons. Ondanks onze eigen ego's, slagen we er toch in om water bij de wijn te doen en tot een gezamenlijk akkoord te komen. Al zijn er uiteraard af en toe wel wat discussies.

Brutin: Ondermeer over het formaat waarop we *Commissaris Moordenaar* maken. We tekenen alles op A4. En voor mij is dat niet simpel. Ik houd van ruimte, van weidse taferelen. Voor mij is tekenen op A4 echt wel hard labeur.

Cruyssaert: Ik teken graag op dit kleine formaat. Mijn figuurtjes lopen dan ook op de onderkant van de kaders, zoals bij *Jommeke*. Peter experimenteert veel liever met wisselende camerastandpunten.

VOLGENDE DOEL, BESTE CURSISTEN: BUCKINGHAM PALACE! ALS WE HIER RIJKDOM VINDEN, ZULLEN WE HET PIASCO IN DE TEET-GALLERY VLUG VERGETEN ZIJN!
OKEE, MANNEN! DAAR GAAN WE!
VERDOMME! ER ZIJN BIJKSBAAR MEER GEÏN-TERESSEERDEN...
NIETS TE MELDEN, CAPTAIN?
EH... NEE! ALLES ZIET ER NORMAAL UIT! NORMALER DAN ANDERS, ZELFS...
OKAY, CAPTAIN! CARRY ON... EN VERGEET HET NIET!...
VERGETEN?

Van links naar rechts: Pagina' uit Commissaris Moordenaar 2 en twee pagina's work in progress

Matthias Cruyssaert: (l) *Ik werk als leerkracht in Tielt en Kortrijk en verder geef ik ook beeldende vorming aan de academie van Kortrijk en Geraardsbergen. Ik ben ook enorm geïnteresseerd in muziek en film. Ook mijn zoontje van drie slorpt een groot deel van mijn vrije tijd op. En met een tweede kind op komst zal dat alleen nog maar toenemen. (lacht)*

Peter Brutin: (r) *Ook ik ben leerkracht. In 1993 heb ik de afdeling striptekenen aan de academie van Wevelgem opgericht en daar geef ik nog altijd les. Later zijn ook de academies in Tielt en Kortrijk met een striptekencursus begonnen. Momenteel werk ik halftijds als PO-leerkracht in Oostende en halftijds als leerkracht striptekenen in die verschillende academiën. Veel verschillende werkgevers dus. En dat is alleen maar positief voor het afnemen van mijn eigen strips! (lach en knipoog) Ook muziek is voor mij een belangrijke uitlaatklep. Ik maak al enkele jaren experimentele elektronische muziek. Maar het lezen en maken van strips is en blijft toch mijn belangrijkste tijdverdrijf. Het is een veredelde hobby geworden. Je mag het zelfs een dagelijkse staat van 'zijn' noemen. Verder heb ik ook een vriendin en twee flinke dochters van twee en vier die de nodige aandacht opeisen.*

Dromen jullie er ooit van om fulltime striptekenaar te worden en van je strips te kunnen leven?

Cruyssaert: Niet echt. Ik vind het goed zoals het nu loopt. Toen ik jong was, ging ik vaak naar het stripfestival in Breda om aan te schuiven bij mijn favoriete tekenaars. Toen droomde ik ervan om ooit aan andere kant van de signeertafels te zitten. En voilà, dat is toch maar mooi gelukt!

Brutin: Ik ben ook heel blij met de huidige situatie. Ik geniet vooral van het creatieve van het proces. Ik wil niet in een studio belanden en hele dagen figuurtjes zitten tekenen waar je zelf niet achter staat. We kunnen nu helemaal onze eigen zin doen en dat is toch een immens voordeel.
We zijn ook supertevreden over de samenwerking met onze uitgever. We voelen dat Ivan en Bart achter ons project staan. Het is een avontuur dat ons allemaal boeit. Mooi toch?

Kan je al iets meer zeggen over jullie individuele toekomstprojecten?

Brutin: Ik ben volop bezig aan een nieuw album van *Glyff*. Ik wil ook absoluut verder met *Norah Limoen*, mijn andere personage. Van beide personages verschenen pas ook albums bij Barcatproductions. Kwestie van beetje reclame te maken ! *(knipoog)*

Backcover De bibliotheek van de vier elementen

En dan is er nog mijn ander project onder de werktitel *Arbogast*. Ik zou graag dit verhaal maken waarin het ontstaan van *Glyff* en *Norah Limoen* wordt verklaard. Ik gaf vorig jaar in eigen beheer ook een kortverhaal uit onder de titel *De bibliotheek van de vier elementen*. Ook dat verhaal zou daarin verweven kunnen worden.

Cruyssaert: Ik zou graag een gagreeks maken. Ik probeer elke maand een gag te maken over de zogenaamde 'metamorfisten'. Ik heb zelf een hekel aan het tekenen van steeds weer dezelfde personages. Vandaar dat ik in de grappen van de metamorfisten mijn personages in elk kadertje laat veranderen van vorm. En dan is er nog mijn ambitieus project om een soort van graphic novel te maken. Alles draait rond Jean-Baptiste Châveaux. Hij is treinwachter in een onbeduidend treinstationnetje in Sinaai. Maar hij heeft een groot probleem. Hij is verslaafd aan absint. Door deze verslaving krijgt Jean-Baptiste vaak trips en hallucinaties. De hele strip kan je eigenlijk zien als een excuus om die trips te mogen tekenen. *(brede glimlach)*

We kijken er alvast naar uit!

BARCATPRODUCTIONS: 7 NIEUWE TITELS

Onderstaande titels verschenen allemaal eind maart en werden uitgegeven door uitgeverij Barcatproductions. Elke album is verkrijgbaar in SC aan 12 euro en in beperkte oplage van 150 stuks ook in HC aan 26 euro.

Norah Limoen is een meid die van wanten weet. Ze wil kost wat kost te weten komen waarom er uit het niets plots een achterwerk boven haar stad Pandorgem verschijnt. Vrij snel staat het dorp in rep en roer. De lokale burgemeester Moktomborius wil die obscene poepwolk zo snel mogelijk weg. Daar moet zijn leger Bonkermannetjes voor zorgen. In gezelschap van Henrietta en haar vliegende huis gaat Norah op verkenning. Ze slaagt erin te landen op de mysterieuze wolk. Daar maakt ze kennis met Hertog Omkegeer en zijn depressieve zoon Reginald Openlooz. Reginald ziet het helemaal niet meer zitten nadat zijn verloving met Miranda verbroken werd. Miranda is de dochter van de burgemeester van Pandorgem. Uit wraak bestookt de Hertog nu via zijn wolk de stad met allerlei blubber. Norah zal proberen de brokken te lijmen...

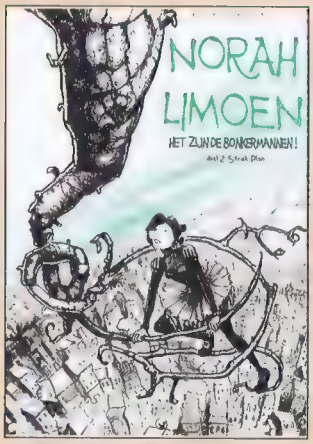

Voor dit burlesk humoristisch sprookje werkte Brutin samen met zijn vriendin Kristien Devooght. Beiden serveren een doldwaas verhaal vol knotsgekke wezens. Aan de ene kant krijgen we de tekst te lezen, voorzien van kleine tekeningetjes en aan de andere kant staat telkens een paginagrote tekening. Geen traditionele tekstballonnen dus. Alle dialogen staan onder elkaar uitgeschreven als in een gewone roman. De overzichtstekeningen zijn heel aangenaam om naar te kijken. Ze zitten vol details en zijn bijzonder zwierig in beeld gebracht. Aangename kijk-, lees- en voorleesboek (voor de iets oudere kinderen weliswaar).

Norah Limoen 1 + 2: Het zijn de bonkermannen
Tekst/tekeningen: Peter Brutin & Kristien Devooght

Wanneer drie uit de kluiten gewassen ridders oog in oog komen te staan met een grote vuurspuwende draak, lijkt de paniek totaal. Maar als de nood het hoogst is, is de redding meestal nabij. Redder van dienst is Tam Temmer. Tot ieders verbazing slaagt de slungelige Tam erin om de vreselijke draak te temmen. Ze worden zelfs de beste vrienden. Op slag is Tam geliefd door alles en iedereen. Maar het temmen van een draak kan ook snel tot excessen leiden...
Tekenaar en scenarist van dienst is Wouter Van Ghysegem die vorig jaar debuteerde met het album *Boswachter John*. Met dit tweede album ontwikkelt hij zich grafisch verder. Een minimum aan tekst en dialoog. Geen kleur. Het album leest echter heel vlot.
Misschien zelfs iets te vlot. Voor je het beseft ben je door de 64 bladzijden heen. Toch loont het de moeite om het album na een eerste lezing nogmaals te doorbladeren. Er zit best wat humor verborgen in de decors of in de vele nevenpersonages. Grootste minpunt is de cover die niet meteen aanzet tot het vastnemen van dit verhaal. De draak op de cover plaatsen was commercieel wellicht een interessantere zet geweest. Ook jammer is de joekel van een dt-fout op de allerlaatste pagina... "Wordt vervolgd" zou toch elke stripauteur – meer dan wie ook – foutloos moeten kunnen schrijven.

Tam Temmer 1: Co-Extinctie
Tekst/tekeningen: Wouter Van Ghysegem

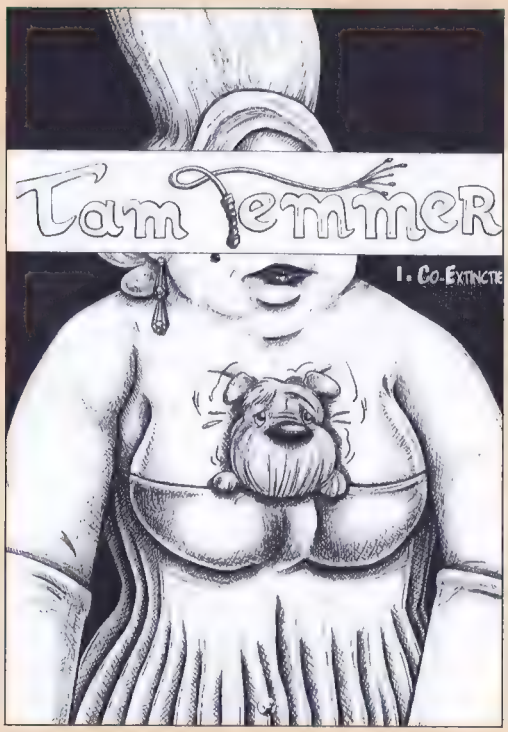

Van I.

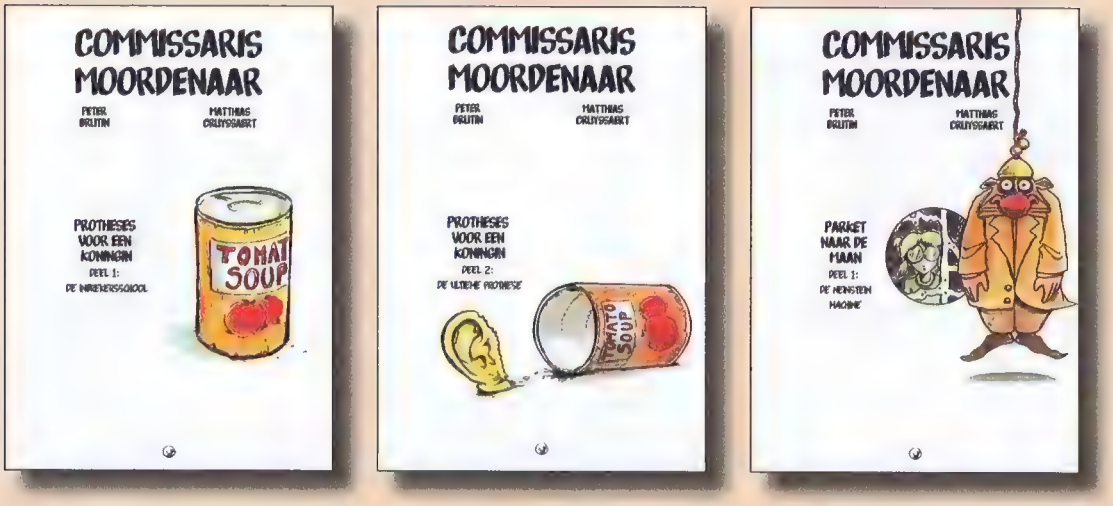

Hoofdpersoon Commissaris Lambert Moordenaar noemt zichzelf de beste Commissaris van het land. Er is slechts één minpunt: wanneer hij look eet, transformeert hij in een niets en niemand ontziende moordmachine. Maar omdat hij nu eenmaal een uitstekend speurder is, wordt hij door zijn chef Godefroid Van Neuzel vrijgelaten uit de gevangenis om een moeilijke zaak in Engeland op te lossen. Er is immers een dode Britse guard gevonden in het huis van Meneer Herbert Goon. Aan de Commissaris om de moord uit te klaren. Hij zal daarbij geholpen worden door de Italiaanse maffioso Giovanni Macinare en een flink aantal leerlingen van de inbrekersschool. In het derde album staat de stripwereld centraal. De Commissaris moet deze keer op zoek naar de steenrijke striptekenaar Congé, de bedenker van de scheve lijn, die ontvoerd is. Hij krijgt hiervoor hulp van een oude bekende: de knappe Ammandine Pussaud... *Commissaris Moordenaar* heeft al een bewogen geschiedenis achter de rug. Jaren geleden werd het verhaal in aparte hoofdstukken voorgepubliceerd in het ter ziele gegane *Plots Stripmagazine*. Vorig jaar verschenen de twee eerste delen dan in een bundel in klein vierkant formaat en volledig in eigen beheer. En nu is er dan een volledig herziene uitgave op 'normaal' formaat. En meteen ook al het eerste deel van een volgend verhaal. Een genre kleven op de gekke strapatsen van commissaris Moordenaar is bijzonder moeilijk. Het bevat thrillerelementen overgoten met een dikke saus satire en cynisme. Ook leuk zijn de vele knipogen naar andere stripreeksen. Zo zijn er in deel 1 verwijzingen naar *XIII*, *Natasja* en *De Smurfen*. In het tweede album kan je de vliegende bol van professor Gobelijn spotten alsook Marcel Kiekeboe en er is de vette knipoog naar de beroemde *Kuifje*-cover van *De Sigaren van de farao*. In het derde verhaal wordt er ondermeer verwezen naar *Frommeltje en Viola*. Over het tekenwerk valt best wat te vertellen. Brutin en Cruyssaert werken samen het hele verhaal uit. Zowel op vlak van scenario als op vlak van de tekeningen zijn deze verhalen een unieke *'quatre mains'*. Terwijl Brutin zich vooral bezig houdt met de knappe grieten, focust Cruyssaert vooral op de gekke mannetjes en de decors. Ze werken ook nog op de ambachtelijke manier. Geen tussenkomst van computer. Niet voor het tekenen, niet voor het inkleuren, niet voor het letteren. Alles gebeurt handmatig. In het begin kan je nog zien dat er twee tekenaars op dezelfde pagina actief zijn geweest maar vanaf de tweede helft van het tweede verhaal en zeker in het derde album is het duidelijk dat beide heren op elkaar zijn ingespeeld. Het grotere formaat maakt het geheel veel vlotter leesbaar. Een aanrader voor humor in de breedste zin van het woord. Slapstick, absurde situatiehumor, woordspelingen en cynische grappen : alles zit erin.

Commissaris Moordenaar 1, 2, 3
Tekst & tekeningen:
Peter Brutin + Matthias Cruyssaert

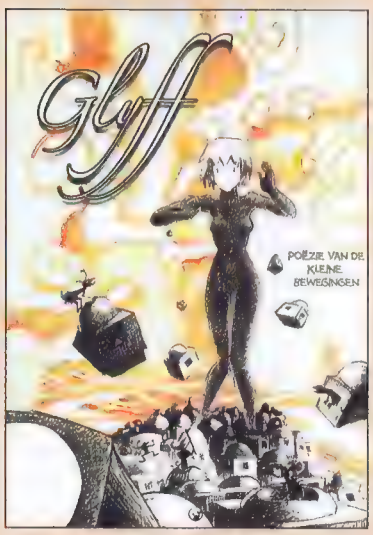

Een norse archivaris vindt in 1183 in de academie-archieven van Pandorgem een dikke map met mysterieuze prenten en tekeningen van Glyff. Glyff is een geheimzinnig meisje zonder neus en zonder mond. Glyff wordt wakker in een gat in de grond en komt in een vreemde wereld terecht. Ze ontmoet er de meest bizarre creaturen: een zwevend dorp bewoond door ratachtige trollen, sprekende stoelen, schorpioenvrouwen... Behalve een korte inleidende tekst en enkele zinnetjes helemaal op het einde, is dit verhaal tekstloos. Het verhaal lijkt wel een lange trip, een hallucinatie. Brutin laat zijn fantasie de vrije loop en dat is best boeiend. Je voelt dat hij zich geamuseerd heeft met het bedenken van de bizarre werelden. Ook de wel heel mooie contouren van Brutins vrouwen doen je wegdromen. Leuk weetje : Brutin maakte dit verhaal tijdens zijn dagelijkse treinrit van en naar zijn dagtaak.

Glyff 1 : Poëzie van de kleine bewegingen
Tekst/tekeningen: Peter Brutin

SCHEEPSJOURNAAL

Nieuws vanuit het hoofdkwartier van de Reclamestripclub aan de Vlaamse Westkust, waar voorzitter Jean-Pierre Legein een oogje in het zeil houdt.

reclamestripclub@telenet.be

Verdwijning in Landschapspark Bulskampveld

Scenarist Ivan Claeys en tekenaar Luc De Maeyer creëerden het stripverhaal *Verdwijning in Landschapspark Bulskampveld* om het provinciedomein Lippensgoed-Bulskampveld en het ruimere Landschapspark Bulskampveld te promoten bij scholen.

Het verhaal? Marie, Yorik en Seppe verkennen met de klas het bos. Ze krijgen een invuloefening en dat is niet helemaal naar de zin van Seppe. Hij wil liever de eekhoorns bekijken die volgens hem een stuk dieper in het bos leven. De drie besluiten om stiekem van het pad af te wijken. Maar dan gaat het fout. Wat begint als een onschuldig spelletje verandert al snel in een verontrustend verhaal. Wie is die zonderlinge man en wat heeft hij te maken met de verdwijning? Wie slaagt er in het raadsel op te lossen?

Doorheen het mysterieuze verhaal maken we niet alleen kennis met de vele gezichten van het bos, maar ook met het ontstaan van de regio en van het Landschapspark Bulskampveld zoals het er nu uitziet.

Het stripverhaal werd gedrukt op 10.000 exemplaren en wordt gratis verdeeld in het Bezoekerscentrum Bulskampveld in Beernem en het Provinciaal Informatiecentrum Tolhuis in Brugge. Voor de volwassenen werd aan het stripverhaal een extra informatiekatern toegevoegd met een overzichtskaart van het Landschapspark Bulskampveld.

Donald Duck in het Rijksmuseum

Ter ere van de heropening van het Rijksmuseum en het 400-jarig bestaan van de Amsterdamse grachtengordel verscheen er op 12 april 2013 een speciale *Donald Duck* uitgave.

In het hoofdverhaal is Donald Duck de beveiliger van het Duckstadmuseum. De zware jongens weten echter roet in het eten te gooien, waarna er een achtervolging ontstaat over de Amsterdamse grachten. Herkenningspunten als De Dam en het Van Gogh Museum komen ook duidelijk naar voren. Het verhaal gaat eigenlijk over de langverwachte opening van het Rijksmuseum, maar dan in *Donald Duck*-vorm. Zo is de aandachtstrekker in het Duckstadmuseum de Duckwacht.

Free Comic Book Day

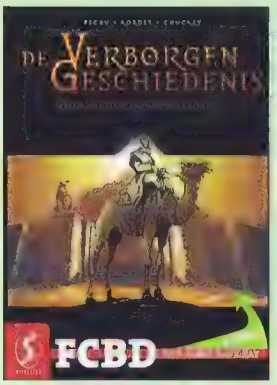

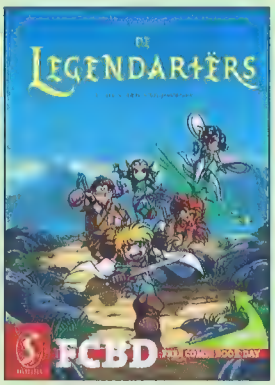

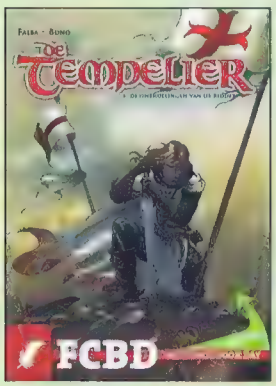

Op 4 mei 2013 was het weer zover! Toen ging voor de tweede keer de Free Comic Book Day door, één dag waarbij alle deelnemende stripspeciaalzaken in heel Vlaanderen en Nederland en over heel de wereld gratis stripverhalen weggeven aan iedereen die een bezoek brengt aan de stripspeciaalzaak, zonder aankoopverplichting en zonder kleine lettertjes.
Er waren in totaal tien albums van Nederlandse en Belgische uitgeverijen beschikbaar waaruit bezoekers kunnen kiezen. De uitgeverijen die meededen waren: Uitgeverij L, Oogachtend, Sherpa, Saga, Dark Dragon, Ballon, Daedalus en Silvester.

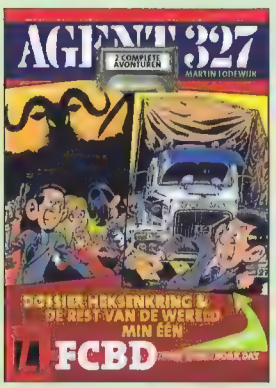

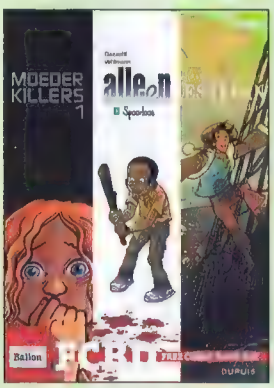

Billy Bankbiljet

De Nederlandse Bank (DNB) heeft heel wat educatief materiaal dat speciaal voor het onderwijs is ontwikkeld maar daarnaast heeft DNB ook allerlei andere publicaties met interessante informatie. Zoals stripverhalen. Drie zelfs.
Billy Bankbiljet, toezichthouder van DNB laat zien wat het toezicht op een bank in grote lijnen inhoudt. Waar let DNB dan op en hoe doet zij dat? En waarom is de geheimhoudingsplicht een dilemma? *Billy Bankbiljet en de pijnlijke prijsstijging* behandelt op beeldende en eenvoudige wijze begrippen als inflatie, prijsstabiliteit en monetair beleid. Het stripverhaal vormt een goed uitgangspunt voor een toelichting door de docent.

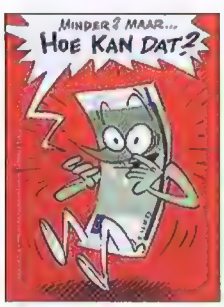

Het boeiende leven van Billy Bankbiljet handelt over het leven van een briefje van 5 euro. Vanaf het moment dat het bankbiljet de drukkerij verlaat, tot het wat trieste einde in de papierversnipperaar. De strips zijn te bestellen via http://www.dnb.nl/onderwijs/informatiemateriaal/index.jsp#

Deze rubriek kwam tot stand met dank aan o.a. Willem Cay, Marc Lezy, Gunter Piot, Stefaan Lezy, Rob den Houter, Hans Matla, Danny Warmoes, Johan Van Ransbeeck, Christian Van Lint.

BESSY
BESSY
BESSY

NIEUWS VAN HET DECALCO-FRONT

Laatst genoot ik van een gezellig etentje op een bijeenkomst van verwoede Vandersteenverzamelaars. Er werd hevig gediscussieerd aan tafel. De talrijke aanwezige veertigers en vijftigers hadden allen hun kinderzieltje meegebracht want voorwerp van discussie was de reeks decalcomanies uit 1962, die destijds terug te vinden waren op de verpakkingen van verschillende 3-Molensproducten. Inmiddels zijn die frulletjes 50 jaar oud. Iets uit de tijd dat dieren nog spraken dus…

DOOR **PHILIPPE MOUVET**

Vijftig jaar oud dus, en we hebben de volledige reeks nog steeds niet kunnen samenstellen. Op de reclame die voor de decalco's in 1962 in o.a. het weekblad *Kuifje* verscheen stond te lezen dat er 'meer dan 50' verschillende plaatjes te verzamelen waren. Maar hoeveel is 'meer dan 50'?

Gelukkig toverde Luc Goossens die avond de helft van de oplossing tevoorschijn. Hij had de hand weten te leggen op een volledig vel van 28 ongeknipte decalco's waardoor we konden vermoeden dat de volledige reeks uit twee dergelijke verschillende vellen bestond. Zesenvijftig decalco's in totaal dus. Daarmee konden we aan de slag want van dat tweede vel hadden we een hoop losse decalco's samengebracht.

Maar wat stond er nu eigenlijk op die decalco's? Op elk vel stonden vier reeksen afgebeeld: één met figuurtjes uit de *Kuifje*strips, één met Disney-figuren, één met de *Suske en Wiske*-familie en een vierde reeks met *Bessy*-personages. Op het eerste vel waren er netjes 7 decalco's van elke reeks afgedrukt.
Wij, oude kinderen onder elkaar, dachten dat naar analogie met vel 1, vel 2 ook zou bestaan uit evenveel reeksen van evenveel kleefplaatjes. Maar de oude kindjes bleken naïef te zijn want uiteraard werd snel duidelijk dat daar niets van klopte. Hoewel…

Van Vel 2 vonden we een reeks van 7 *Kuifje*splaatjes terug, alsook 7 *Bessy*-decalco's. Tot daar klopten onze veronderstellingen als een bus. Van de Disney-reeks bleken er maar 6 plaatjes te zijn waardoor we dus achter 8 *Suske en Wiske*-decalco's aan moesten.

Aanvankelijk hadden we op de Disney-decalco's iets over het hoofd gezien: samen met het figuurtje was ook op elk plaatje het logo van 3-Molens aangebracht. Bij het controleren van de 8 *Suske en Wiske*-plaatjes bleek bovendien dat op ééntje ervan (Prof Barabas op een pot reizende deeg) ook een 3-Molen-logo gedrukt was.
De reeksen werden blijkbaar dus wel degelijk per 7 gemaakt: 7 *Kuifjes*, 7 *Bessy*'s, 7 figuurtjes met extra 3 molens-logo (waaronder 6 Disney-figuren en 1 *Suske en Wiske*-figuur) en 7 *Suske en Wiske*-figuren zonder logo.
Een ingewikkelde zaak dus, maar voor de Vandersteenfan die al 50 jaar zijn verzameling decalco's tracht te vervolledigen eindelijk een houvast: Er bestaan 14 (2x7) *Bessy*-plaatjes die we allemaal gevonden hebben..
Er bestaan ook 15 *Suske en Wiske*-plaatjes, waarvan 14 (2x7) zonder 3M-logo en ééntje met. Van de logoloze *Suske en Wiske*-reeks hebben we één prentje nog niet gevonden. Volgens Peter Van Hooydonck zou daarop Tante Sidonie met een bloem te zien zijn.

Oproep dus aan alle Brabant Strip leden: duik eens in jullie stripschatkisten en –mappen en maak onze decalco-overzicht compleet, dat we niet nog eens 50 jaar moeten zoeken. Stuur je vondsten naar philippe.mouvet@telenet.be. We zullen jullie eeuwig dankbaar zijn.
Enfin, ja. Voor zoverre hoogbejaarde verzamelaars zich bij eeuwige dank nog iets kunnen voorstellen…

KUIFJE GESTRIPT

Eindelijk is *Les 7 Boules de Cristal* (*De 7 Kristallen Bollen*) verschenen in de originele uitvoering. De dagelijkse krantenafleveringen *uit Le Soir* waren nog nooit eerder uitgebracht. Het is een schitterend boekje met echter één groot nadeel: Kuifje is 'gestript' van zijn rasters!

DOOR **RUUD LAMBERT**

In de serie originele *Le Soir*herdrukken van *Kuifje* is na de twee eerdere uitgaven van *Le Secret de la Licorne* en *Le Trésor de Rackham le Rouge*, nu *Les 7 Boules de Cristal* verschenen bij Moulinsart. De dagelijkse krantenafleveringen uit *Le Soir* waren nog nooit uitgebracht. Wel waren er enkele illegale drukken verschenen op de markt. In 2006 en 2007 verschenen de *Licorne* en *Rackham* al in het formaat zoals ze waren verschenen in *Le Soir* gedurende de oorlogsjaren. Eind 2012 verscheen het derde deel met het verhaal van de *Boules*, bijna 70 jaar na de originele publicatie. De *Boules* vormt het einde van een tijdperk, want het is het laatste *Kuifje*verhaal dat origineel in zwart/wit is gepubliceerd. De meeste originele stroken zijn later verknipt en bewerkt en vormen ongeveer het eerste driekwart van het kleurenalbum dat in 1948 verscheen. Het andere kwart bestaat uit het vervolg dat gepubliceerd werd vanaf 1946 in het *weekblad Kuifje* onder de naam *De Zonnetempel*.

Het zijn zeer mooie boekjes in oblongformaat met een harde kaft, ze liggen goed in de hand en zijn kwalitatief goed gedrukt met op de rechterpagina steeds drie dagelijkse afleveringen en op de linkerpagina vergelijkingen met panels uit de kleurenalbums en wat achtergrondinformatie (helaas alleen in het Frans). Kritiek zou je kunnen hebben op het kleine formaat waarin de strips zijn afgedrukt, maar in de krant was het formaat zelfs nog kleiner: 14,5 op 3,5 cm in plaats van 16,5 op 3,9 cm. Wegens de

papierschaarste gedurende de oorlog waren de kranten dun en hadden ze weinig ruimte voor de strip. Wat wel meteen duidelijk is, is dat zelfs op het kleine formaat alle details zeer goed zichtbaar zijn: een overwinning van de Klare Lijn van Hergé.
De drie strips die steeds op de rechterpagina's staan, komen ongeveer overeen met een A4 pagina in het kleurenalbum. Het leuke van deze dagelijkse strips is dat elke strook eindigt met een cliffhanger zodat je de volgende dag de krant weer wilt kopen om het vervolg te lezen. Dit dus in tegenstelling tot de omgevormde verhalen voor de kleurenalbums die eigenlijk alleen rechtsonder een cliffhanger moeten hebben zodat je de pagina wilt omslaan.
In de inleiding wordt gemeld dat de strip halverwege onderbroken werd omdat Hergé lichamelijke ongemakken kreeg. Hergé raakte overspannen omdat hij zeer druk bezig was met de dagelijkse strips voor het huidige verhaal (zes per week). Verder was hij ook de oudere zwart/wit verhalen aan het omzetten naar de bekende A4 kleurenversies, en probeerde hij de Vlaamse markt te veroveren met een Nederlandstalige versie voor *Het Laatste Nieuws*. Na twee maanden afwezigheid hervatte Hergé de productie. Een leuke aanvulling voor het boek zou een lijst zijn geweest met de verschijningsdatum van elke strook. Gelukkig staan deze verschijningsdata wel op de uitstekende site Bellier.org, waar te zien is dat de ziekte van Hergé zich vertaalde in een onregelmatige verschijning. Ook het oorlogsgeweld dat vooraf ging aan de bevrijding veroorzaakte een onregelmatige verschijning. Op de dagen dat er geen *Kuifje*-aflevering in de krant stond, was er een plaatje met de tekst dat de dag erna weer een aflevering zou zijn.
Op zaterdag 2 september stond de laatste aflevering (nr. 152) in de krant. Die dag werd Brussel bevrijd en de publicatie van Le Soir Volé verboden. In het boekje staat ook nog strip 153, die klaar lag voor publicatie. Een gemiste kans voor het boek is dat er nog drie andere strips klaar lagen (Bellier.org). Deze vier ongepubliceerde afleveringen vormen samen het vervolg dat ongeveer is hergebruikt in *De Zonnetempel* dat in 1946 verscheen in het *Weekblad Kuifje*. Dit vervolg in 1946 is belangrijk omdat het door een aantal schrijvers zodanig wordt geïnterpreteerd dat de 'depressieve' Haddock, in werkelijkheid de depressieve naoorlogse Hergé was. Maar zoals eerder beschreven in dit blad (*Hergé-bruik; Brabant Strip Magazine* 187) lag het vervolg dus al klaar in 1944 en is deze interpretatie niet juist.
Het grote minpunt van het boek is echter dat veel plaatjes wat kaal, bloot aandoen: de plaatjes zijn dan ook 'gestript' van hun rasters. Wanneer verhalen alleen in zwart/wit worden gedrukt kan er gebruik worden gemaakt van rasters voor een grijskleuring. Hergé maakte daar ook veelvuldig gebruik van: op zijn originele tekeningen kleurde hij bepaalde vlakken blauw, waar de clichémaker een raster moest toepassen. In de echte afleveringen in *Le Soir* zijn deze rasters dus gewoon aanwezig. Echter in het boek zijn deze helemaal niet aanwezig. Het boek bestaat dus niet, zoals achter op de kaft staat, uit afleveringen zoals ze in *Le Soir* hebben gestaan maar uit een versie zonder de rasters. De *Licorne* uit 2006 is ook uitgegeven zonder rasters en daar wordt vermeld dat het afdrukken zijn van 'films d'impression', die waren teruggevonden in de archieven van de Fondation Hergé. De *Rackham* uit 2007 is wel uitgegeven met rasters. Het gebruik van de kale drukfilms is jammer omdat het niet de originele versie is zoals bedoeld door Hergé. Ik zal een aantal voorbeelden geven waaruit dit gemis blijkt.

● Al sinds *Het Gebroken Oor* is de broek van Kuifje grijs gekleurd door rasters en ook in de kleurenalbums, waar Hergé al in het begin van de oorlogsjaren mee bezig was, is de broek natuurlijk donker gekleurd. Op de 1ste afbeelding is op het origineel te zien dat de broek is blauwgekleurd voor de rastertoepassing. In de publicatie in *Le Soir* staat dan ook een gerasterde broek (middenste afbeelding). Echter in het boek draagt Kuifje een witte broek (laatste afbeelding). Dit was dus zeker niet de bedoeling van Hergé.

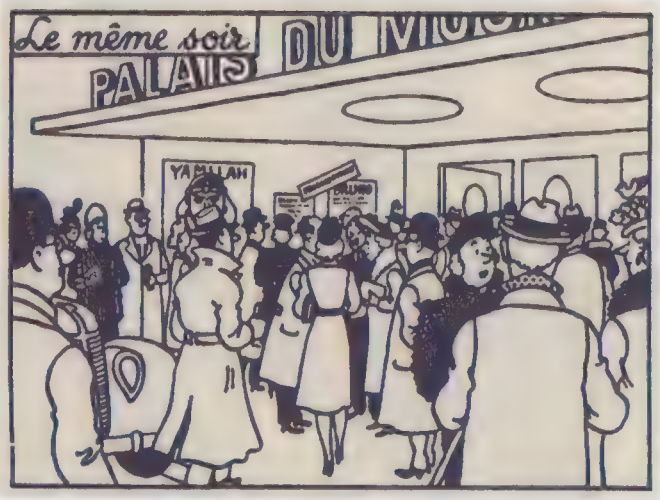

● In de nachtelijke scènes is het gebruik van rasters nog belangrijker. Naast het zwart van de nacht geven rasters een extra effect. Deze afbeelding is hier een mooi voorbeeld van: het grijs van de nacht past perfect bij het licht van het theater. In de andere afbeelding lijkt het echter of ze een middagvoorstelling gaan bezoeken, maar meldt de tekst bij het plaatje dat het avond is.

● In het boek wordt overigens niets gezegd over de afwezigheid van de rasters. Alleen op blz. 86 wordt gezegd dat in de nachtelijke scènes het gebruik van silhouetten in de zwart/wit uitvoering een 'plus heureux effet' hebben. Als we de publicaties vergelijken (zie linksonder) is duidelijk dat ze in *Le Soir* in het donker lopen met een zaklamp. In het boek lopen ze met een zaklamp die niet nodig is.

Samengevat is het toch een geweldig mooi boek vol met kleine juweeltjes. Het is echter jammer dat het een 'gestripte' versie is en niet de versie zoals bedoeld door Hergé. Hopelijk volgt ook nog de eerste versie van *De Geheimzinnige Ster*.

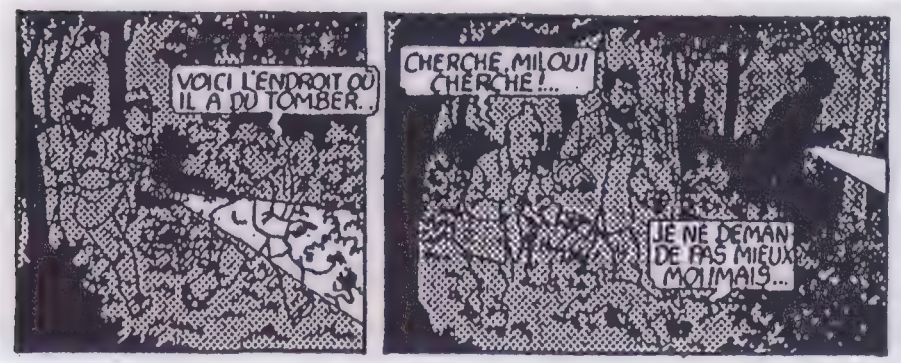

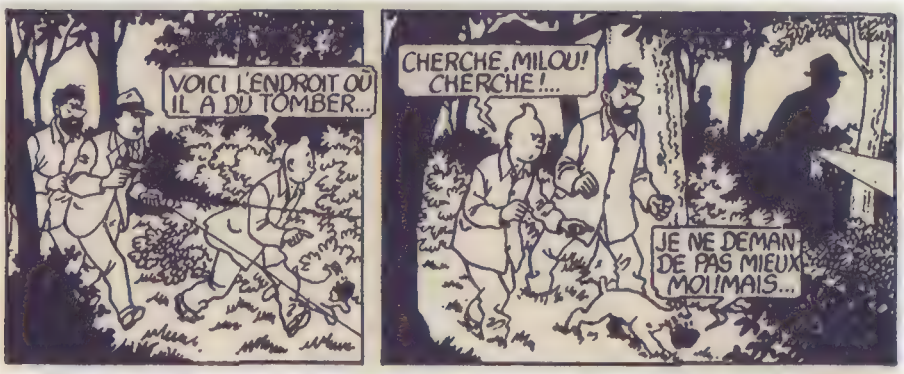

Les mystères des 7 Boules de cristal
Tekst / tekeningen : Hergé
Moulinsart, 111 blz, HC 14 euro

BS

BRABANTSTRIPNIEUWS

Het lang verwachte overzicht van de Frans-Belgische strip | pagina 76

De nieuwe P@per!

Juichen doen we elke keer als de nieuwe P@per op de redactie aankomt. Wij hopen van u hetzelfde en denken nu al stiekem dat deze cover van de gloednieuwe P@per ook uw hartje doet huppelen!

De cover werd getekend door Alex Van Koten, die naast dit mooie werk uiteraard ook met de nodige strips in het gratis stripblad staat. Verder verse strips en cartoons van o.a. Chrischa Van De Voorde, Saltoo, Katia Even, Willem Ritstier, Pieter Hogenbirk, Alex Turk, Poetzarelli, Béoc, Jeroen Kippers, Bart Proost en Patrick Van Oppen.
Ach, een lijstje met namen zegt zo weinig, de 21ste P@per des te meer! Veel leesgenot!

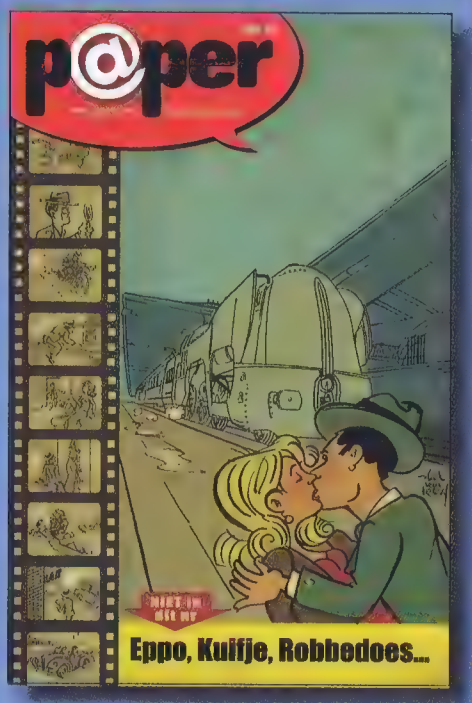

DE GEROOFDE RUBENS

Fenix 92: De daverende daden van Dees Dubbel en Cesar! De geroofde Rubens verschijnt in het najaar. Maar wij geven u nu al graag de cover mee. Dirk Stallaert schilderde deze sfeervolle cover in de stijl van Clement zoals alleen hij dat kan!

Zesentwintig jaar na het Rubensjaar willen we u de spanning niet onthouden in *De Geroofde Rubens*. Dees, Cesar en Pigoe als super detectives in een geheimzinnige zaak.

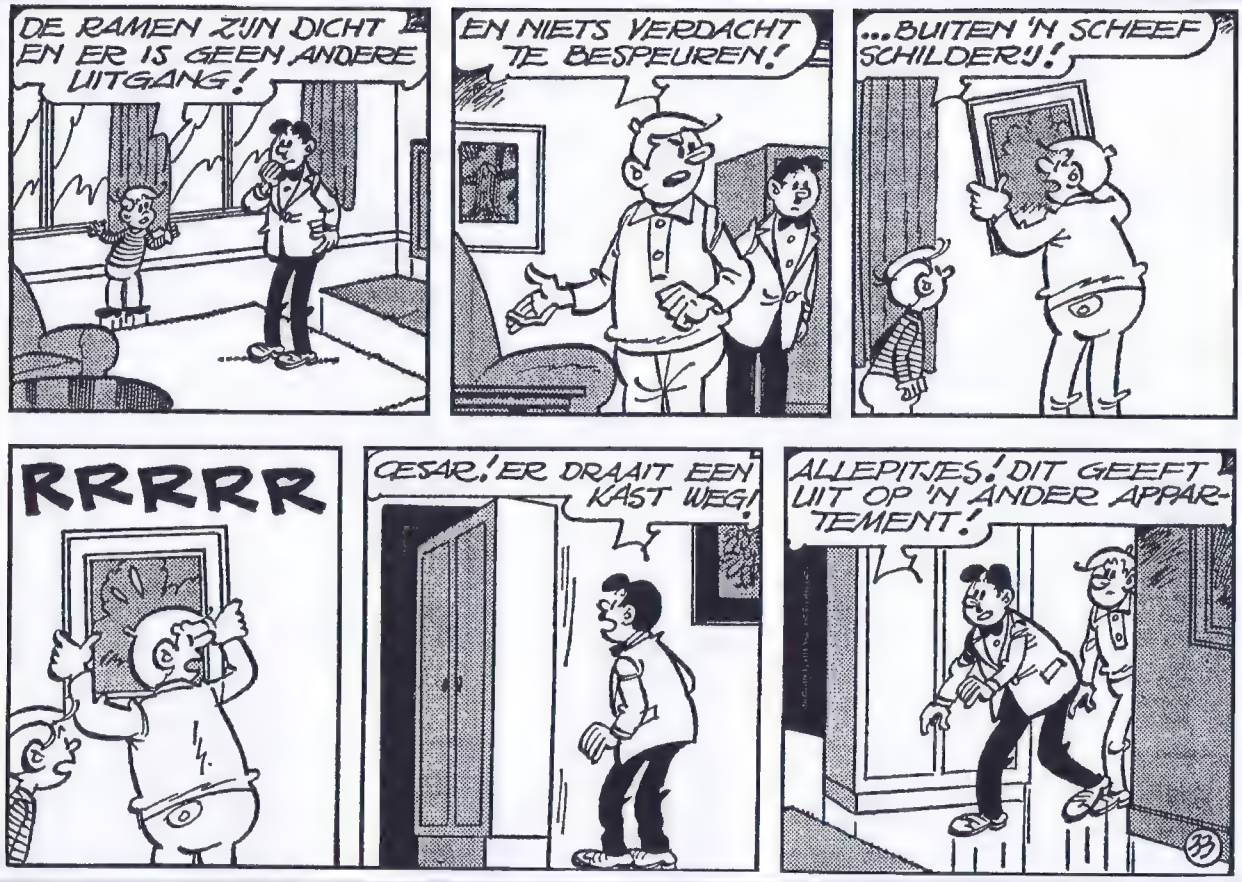
DE RAMEN ZIJN DICHT EN ER IS GEEN ANDERE UITGANG!
EN NIETS VERDACHT TE BESPEUREN!
...BUITEN 'N SCHEEF SCHILDERIJ!
RRRRR
CESAR! ER DRAAIT EEN KAST WEG!
ALLEPITJES! DIT GEEFT UIT OP 'N ANDER APPARTEMENT!

OEPS! VERGISSING!

Per vergissing bevat *De schat van Bibi* twee keer aflevering 32 waardoor 33 ontbreekt. Voor de volledigheid zullen we die ook afdrukken in *De geroofde Rubens*.

Win DOSSIER JAN BOSSCHAERT ◆ een uitgave van vzw Arcadia

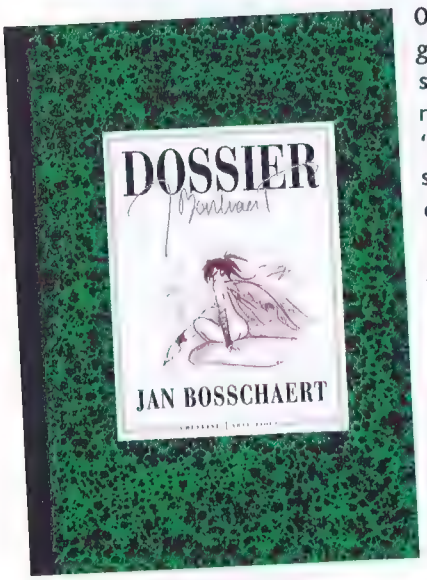

Ondertussen alweer bijna 8 jaar geleden ging vzw Arcadia van start met de *'Greyline Artistique'* reeks, met als eerste album *'Duivels Ondeugend'* van Jan Bosschaert. Alhoewel fel gesmaakt door het publiek bleef het nadien lang stil rond deze reeks. Zonde uiteraard en dus hoog tijd voor Arcadia om ze nieuw leven in te blazen.

Net als in 2005 staat in 2013 met *'Dossier Jan Bosschaert'* de Antwerpse tekenaar en kunstenaar Jan Bosschaert centraal. Wondermooie schetsen en schilderijen in een fiks artbook dat, naar goede Arcadia-gewoonte, in een gelimiteerde, genummerde en gesigneerde editie wordt voorgesteld. Uiteraard een gebeurtenis die we het strip- en kunstminnende publiek niet willen onthouden!

En u kan dat winnen. Stuur het antwoord op de vraag 'Hoeveel vingers heeft Jan Bosschaert aan zijn beide handen?' naar brabant.strip@gmail.com. Vergeet uw adres en naam niet te vermelden!

Wat praktische details over deze Arcadia uitgave:
FORMAAT 250 x 345 mm / 64 pagina's zwart-wit, waarvan 16 in kleur en hardcover in 3 kleuren met linnen rug

EDITIES EN PRIJS

- **49,95 euro** - gewone (hardcover) - gelimiteerde & gesigneerde editie—ISBN 978-90-769-2698-8
- **99,95 euro** - luxe- en gelimiteerde & gesigneerde editie (gebonden in linnen met een schetsboek en seriegrafie) - ISBN 978-90-769-2699-5

Meer informatie over Arcadia en hun uitgaven: surfen naar de website **www.arcadiastrips.be** Vzw Arcadia is evenzeer bereikbaar voor verdere vragen, opmerkingen of commentaren over hun uitgaven per mail (arcadiastrips@gmail.com) of per telefoon (+32 473 85 96 55). Je (Arcadia)strip bestellen kan al evenzeer via deze weg!

DRIE GLOEDNIEUWE FENIX-ALBUMS

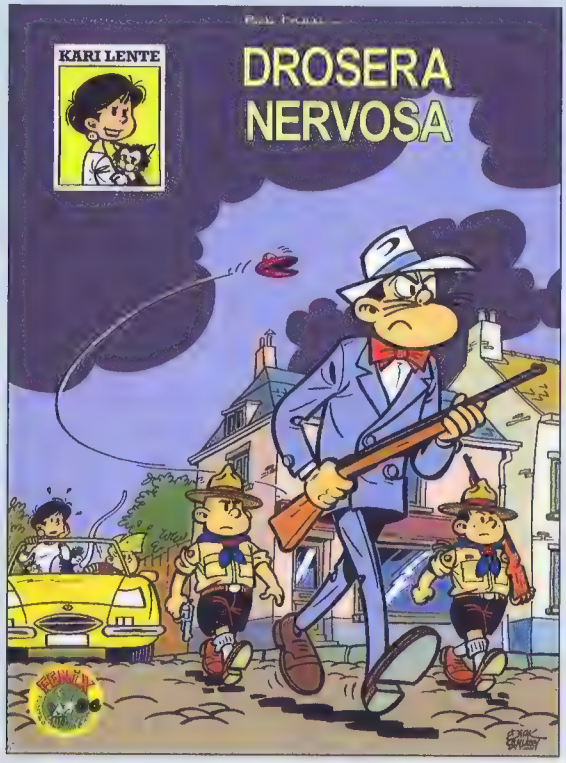

Op de stripbeurs in Gent vanaf 12 mei 2013 zijn twee Kari Lente-albums en een Dees Bubbel-album uit de Fenix-collectie af te halen.

De Kari Lente-albums De Frigimo's en Drosera Nervosa zouden oorspronkelijk verschijnen bij uitgeverij Adhemar maar Brabant Strip vzw neemt de fakkel over. Stallaert tekende de twee prachtige covers.
De Schat van Bibi is in chronologische volgorde het 50ste verhaal van *Dees Dubbel*. Dees en Cesar beleven hun heldendaden in Japan ! Gaan we weten wie de geheimzinnige gemaskerde is?

OVERZICHT VAN DE FRANS-BELGISCHE STRIPS

Na jarenlang opzoekingswerk verschijnt eindelijk het langverwachte overzicht van de Frans-Belgische strip tijdens de bezetting. De auteur, Frans Lambeau, is ons welbekend. Dankzij hem konden we het verschijnen van ons 150e magazine op gepaste wijze vieren met een ongeziene bijlage: het onbestaande nummer van het weekblad Bravo! Samengesteld op basis van 3 onuitgegeven tijdschriften, die de medewerkers tijdens de bezetting jaarlijks cadeau deden aan hun gewaardeerde uitgever: Jan Meuwissen. Dankzij Frans konden we onbekende tekeningen van o.a. Jean Dratz, Jacques Laudy, Edgar Jacobs en zelfs Willy Vandersteen brengen. Frans Lambeau schreef in 2007 ook een bijhorend artikel: *De verborgen schatten van het weekblad Bravo!* Wat we toen veelbelovend hebben afgesloten met de aankondiging van het nu verschenen boek: *Het wordt in elk geval een publicatie die iedereen die in deze materie geïnteresseerd is, met spanning kan tegemoet zien!*

DOOR **JEAN SMITS**

En Frans Lambeau heeft zijn belofte meer dan waar gemaakt. Het is een naslagwerk geworden met 270 trefwoorden, die niet alleen verwijzen naar de beeldverhalen, de auteurs en uitgevers maar ook naar de moeilijke politieke, culturele en maatschappelijke context. Een context, die – hoe contradictorisch ook – gezorgd heeft voor het openbloeien van het Belgische beeldverhaal. Zowel in het begin van bezetting als vlak na de bevrijding ontstonden nieuwe tijdschriften en kregen Belgische auteurs alle kansen omdat de goedkope import van beeldverhalen uit het buitenland volledig stil lag. Bijna 10 jaar heeft Frans Lambeau intensief opzoekingswerk gedaan en het zou ons verbazen moest er in Franstalig België nog iets uit die periode opduiken wat niet in het boek vermeld wordt!

Le Dictionnaire illustré de la bande dessinée belge sous l'Occupation
Frans Lambeau
André Versaille éditeur
336 blz.
34,50€.
Voorwoord door Philippe Goddin.

Op de site van de uitgever zijn alle recensies en tv- en radioreportages over het boek terug te vinden: www.andreversailleediteur.com/?livreid=847 En dat zijn er ondertussen al heel wat!

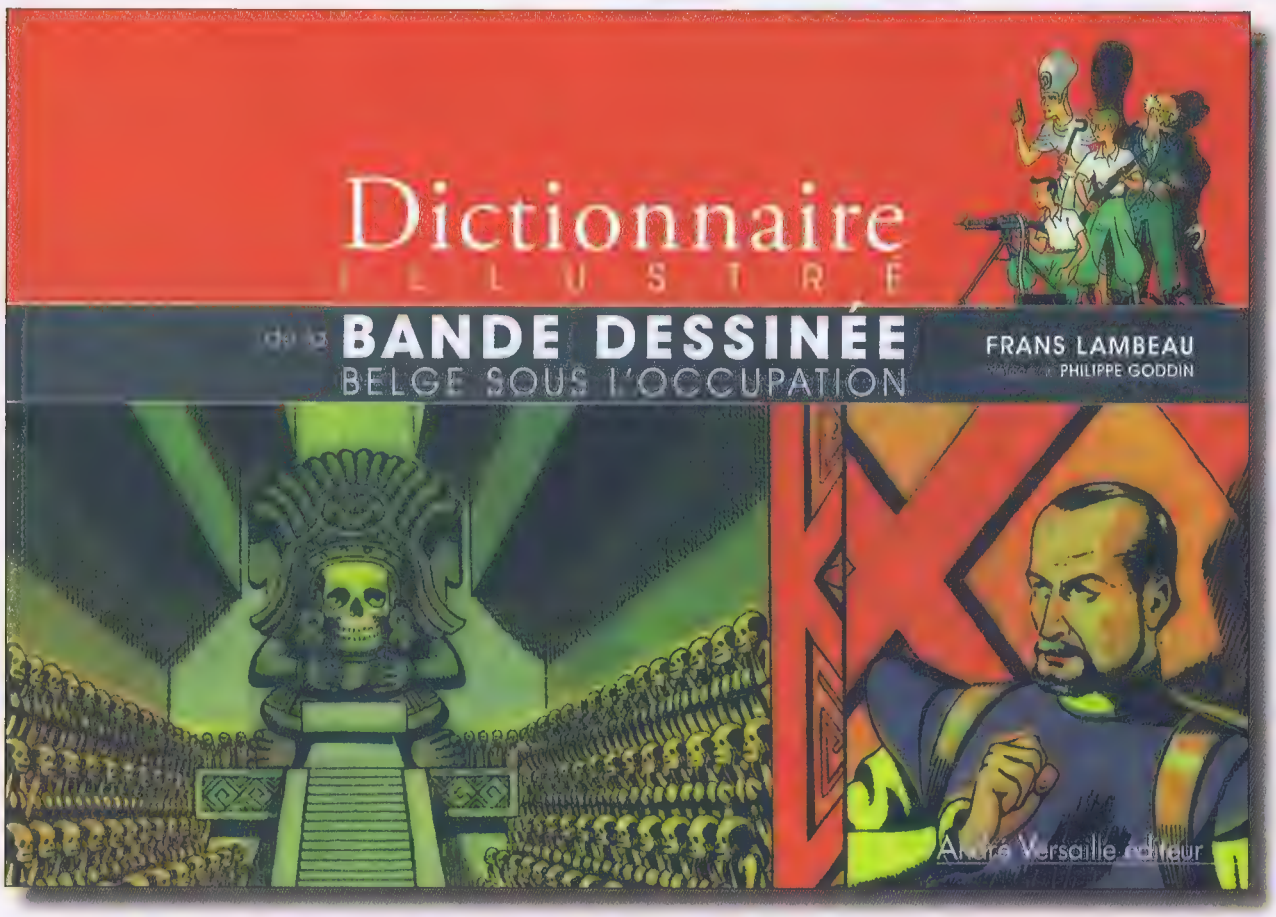

BS AGENDA

Organisatoren kunnen info sturen via e-mail naar:

johan.van.ransbeeck@telenet.be.
De agenda wordt afgesloten op de 1ste van iedere maand.

Meer up-to-date info over beurzen vindt u op www.brabantstrip.be.

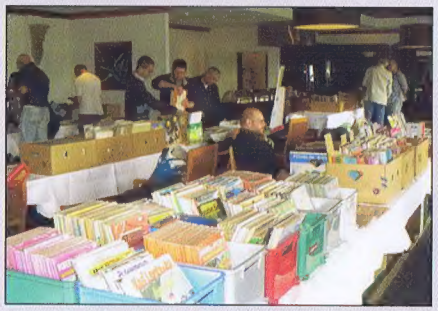

18 mei
Zwolle
15de Oost-Nederlandse stripboekenbeurs
In St-Michaëlskerk, Grote Markt 18
van 10u00 tot 17u00
Met diverse signeersessies
Info: http://www.oostnederlandsestripboekenbeurs.nl/

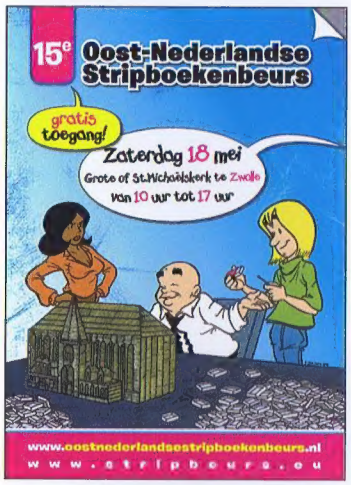

18 mei
Quaregnon
6de Rencontres BD
In Hôtel de Ville, Grand'place van 10u00 tot 18u30
Met signeersessies van Bertrand & Christelle Pissavy-Yvernault, Sergio Salma, Marzena Sowa...
Info: http://www.facebook.com/BDQuaregnon

25 mei
Hasselt
Signeersessie 33 jaar Wonderland
In Paardsdemerstraat 19
van 14u00 tot 17u00
Met signeersessies van Walthéry, Di Sano, Hec Leemans, Desorgher, Wim Swerts, Ron Van Riet,...
Info: wonderland.half.vier@telenet.be

25 en 26 mei
Faches-Thumesnil
Ballade des bulles
In Salle Jacques Brel, rue du Général Hoche
van 10u00 tot 19u00 (zat); 18u00 (zon)
Met signeersessies van Jean-Baptiste Andreae, Laurent Hirn, Mauricet, Sti, Tirso,...
Info: http://www.baladedesbulles.com/

31 mei tot 2 juni
Den Haag
15de Anime Festival
In World Forum, Churchillplein 10
Met games, cosplay, workshops, karaoke, contests...
Info : http://www.animecon.nl/

1 en 2 juni
Beverwijk
De stripbazaar
In evenementenhal De Beursvloer, Montageweg 35
van 08u30 tot 18u00
Met workhop Meinder Buynink, schmink, speelplein,...
Info: http://www.debazaar.nl/over%20de%20bazaar/nieuws/de%20stripbazaar

15 en 16 juni
Kalmthout
Stripdag
In sporthal Gitok, Vogelenzangstraat 10 van 10u00 tot 17u00
Met signeersessies van Jeff Broeckx, Paul Geerts, Luc Morjeau, Peter Van Gucht en Eric De Rop
Info: http://suskeenwiske.ophetwww.net/nieuws/beurzen/kalmthout16.php

6 juli
Purmerend
2de stripboekenmarkt
Op de Koemarkt van 9u00 tot 17u00
Info: het.stripfiguur@hotmail.com

18 juli tot 4 augustus
Middelkerke
27ste stripfestival
Op Degreefplein/zeedijk
van 10u00 tot 12u00 en 14u00 tot 18u00
Met stripprommelmarkten op de zeedijk op 13 jul, 20 juli en 10 augustus van 7u00 tot 18u00,...
Info: http://www.stripbdmiddelkerke.be/Home.aspx

17 augustus
Kampen
Kamper Stripspektakel
In Oudestraat en Van Heutsplein
van 10u00 tot 17u00
Met signeersessies van Dick Heins, Eric Heuvel, Ivan Adriaenssens, Luc Cromheecke, Martin Lodewijk, Paul Geerts,...
Info: http://www.kamper-stripspektakel.nl/

24 en 25 augustus
Valkenswaard
28ste Brabants Stripspektakel
In Health & Sportsclub Valkencourt,
Pastoor Heerkensdreef 15
van 10u00 tot 17u00
Met tal van tekenaars, stripveiling, tentoonstellingen, kleurwedstrijd
Info: http://www.stripspektakel.nl/

GEZOCHT

(01/04) Ik ben al een lange tijd op zoek naar de hardcover-uitgave van De Zwarte Rotsen (Kuifje) uit 1955 met GELE RUG. Het album dient ten minste in een redelijke staat te zijn. Ik heb ook veel ruilmateriaal (oude strips).
habraken327@hotmail.com

(12/01) Ben nog steeds op zoek naar de albums van Kiekeboe nr. 3 en nr. 4 met zwart haar (de misdrukken) en album 5 met 5 titels en album 6 met 6 titels op de achterzijde, alsook het Kiekeboe-album uitgegeven door stripwinkel Kiekeboe op 100 exemplaren. Deze albums zoek ik in mooie staat. Hoeft geen stockstaat te zijn maar wel heel mooi dus weinig kreuken en zeker niets in geschreven. Alsook nog steeds op zoek naar het luxe-album van Sam (Jan Bosschaert) van metaal keitof en dan ook nog het luxe-album met originele tekening van Pinda de Panda van Paul Geerts. Van Aroutcheff zoek ik nog de amilcar en alsook nog de bric a brac van Kuifje en dan ook nog het beeldje van Kuifje als fotograaf.
erwin.kellens1@telenet.be

(04/01) Kari Lente Brabant Strip softcover uitgave: Xeo de homoputer nr. 10 1999. De goede tijd: De groene mantel 1996 Reclame uitgave Knorr België: Alles... om zeep nr. 7 1971
bram_aerts@hotmail.com

(04/01) Ik zoek nummer 2473 van 23 december 2011 en nr. 2647 van 22 oktober 2012 van het gratis Metro krantje. Verder ook oudere kranten met voorpublicaties van XIII: De Morgen van oktober t/m november 2000 en De Morgen van maart t/m april 2002. Ruilen kan uiteraard ook. Verder zoek ik BSM nummer 8 van 1993 nog (met Marchal Blueberry op de cover), en eveneens nr. 112 van 2003. Ook oude kranten (GvA, HBvL, De Morgen, ... - bvb. HBvL van woensdag 8 juni 2005) of magazines (Knack, Humo, ... - bvb. Focus Knack van 3/11/2010 en van 9/11/2011) met artikels over Vance, Van Hamme, XIII ... vanaf 1990.
carlovds@hotmail.com

(22/12) Brabant strip vakantiealbums: 1 Avonturen van Neus Brabant strip uitgaven: Fenix Collectie deel 5: John Flanders De straat der 7 duivels 10 uitgaven van Kari Lente in SC (alle 10 samen) + De kidnappers
bram_aerts@hotmail.com

AANGEBODEN

(17/04) Robbedoes tijdschriftjes van nr. 2400 t/m 2778 (1984-1991)
danny.focke@telenet.be

(14/02) 't Kapoentje album nr 2 hc (1949) in goede staat, voor foto's mail me.
joppe_broeckhoven@hotmail.com

Mei 2013

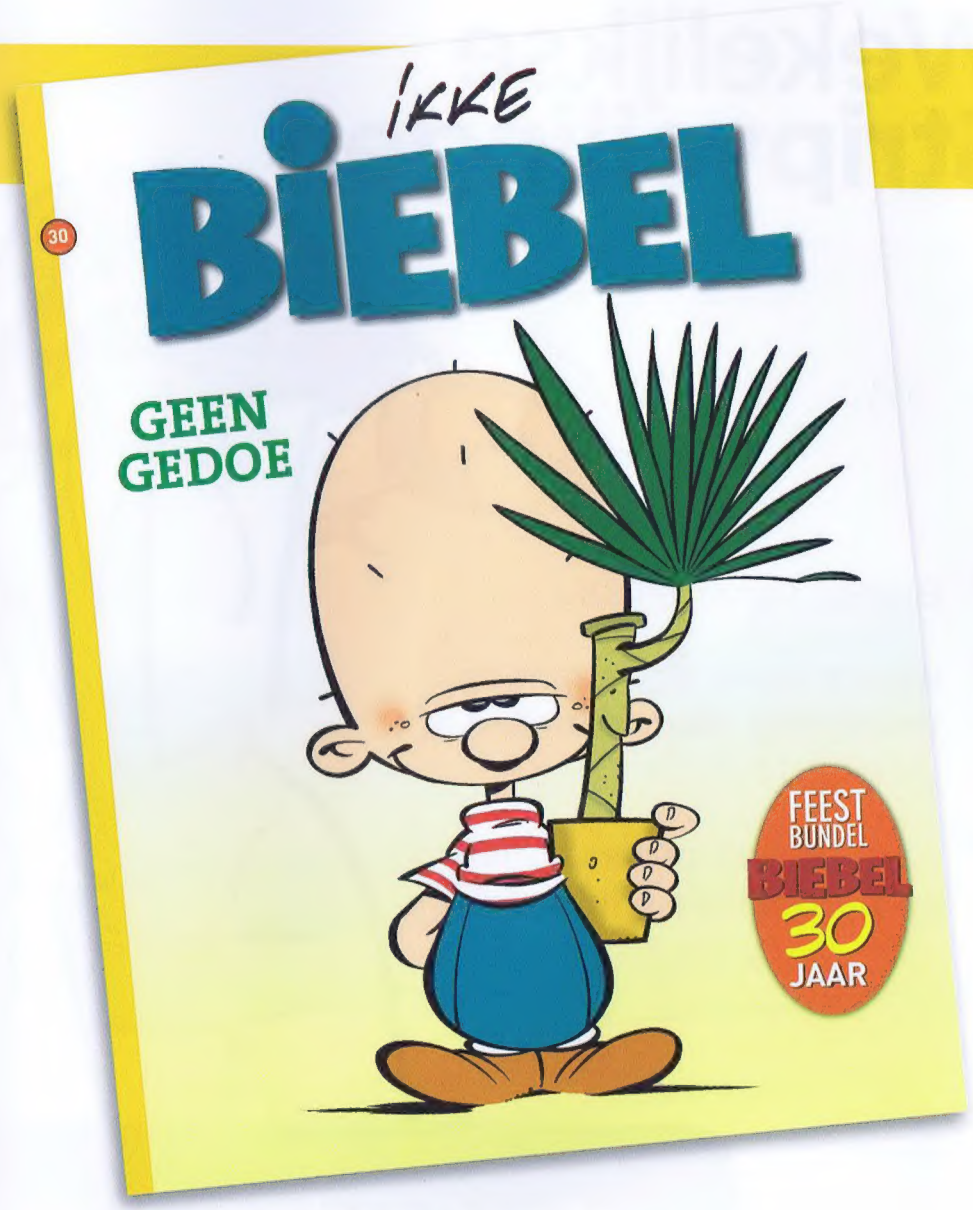

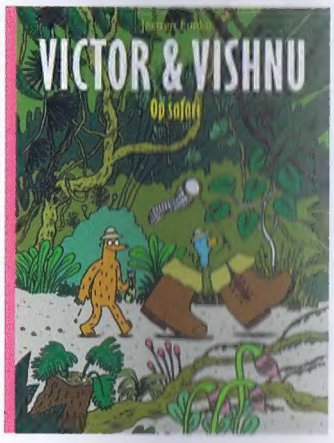

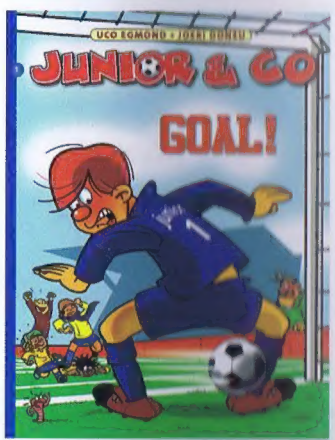

Biebel 30
Geen gedoe

"Biebel is de fijnzinnigste, ooit door een Vlaming getekende strip."
Walter van den Broeck in De Morgen

"Biebel is zowat de meest geslaagde Vlaamse gagstrip."
Knack

catawiki

catawiki.nl
catawiki.be

Wekelijkse Stripveilingen

bieden vanaf €1

- Bieden vanaf **vrijdag**
- Kavels lopen op **maandag, woensdag en donderdag** af vanaf 20:00 uur
- Aanbod van **professionele en particuliere** aanbieders

catawiki.nl/stripveiling

's Werelds grootste catalogus & veilinghuis voor verzamelaars